

SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ
SECȚIA SNR BRAȘOV
ROMANIAN NUMISMATIC SOCIETY
RNS DEPARTMENT OF BRAȘOV
CONSILIUL JUDEȚEAN BRAȘOV
COUNTY COUNCIL OF BRAȘOV
CENTRUL CULTURAL „REDUTA“
“REDUTA” CULTURAL CENTER

AL XXX-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ

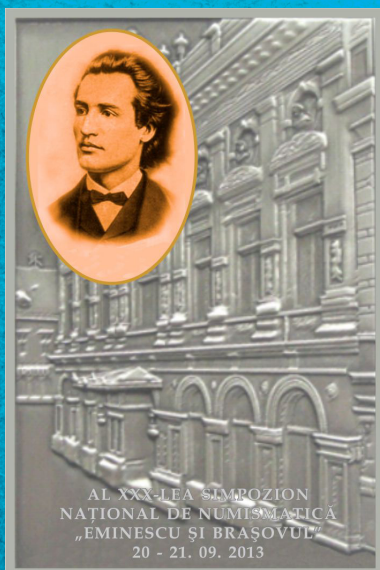
„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL”

THE XXX NATIONAL SYMPOSIUM OF NUMISMATICS

“EMINESCU AND THE BRAȘOV CITY”

REZUMATELE COMUNICĂRILOR

ABSTRACTS OF THE PAPERS

În anul 2013, se împlinesc 145 de ani de când trupa de teatru Ștefan Pascally a dat, în perioada 16 mai - 16 iunie, în sala Reduta din Braşov, reprezentații teatrale în limba română, potrivit Deciziei nr. 3748 din 12 mai 1868 a judeului Braşovului, Friedrich Fabritius. La aceste spectacole teatrale a participat și marele poet național MIHAI EMINESCU, în calitate de suflor II și copist.

Braşov
19-22 octombrie 2013

**REZUMATELE
COMUNICĂRILOR ȘI ALTE
MATERIALE INFORMATIVE
PENTRU CEL DE-AL XXX-LEA
SIMPOZION NAȚIONAL DE
NUMISMATICĂ
„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL”**

Rezumatele comunicărilor și alte materiale informative ce urmează a fi prezentate în cadrul celui de-al XXX-lea Simpozionului Național de Numismatică „Eminescu și Brașovul” au fost editate de Societatea Numismatică Română și Secția Numismatică Brașov, pentru participanții și invitații la Simpozion.

TEHNOREDACTARE, GRAFICĂ: Ștefan SAMOILĂ, Vasile ILEA, Coriolan CHIRICHEȘ

CORECTORI: Ștefan SAMOILĂ, Coriolan CHIRICHEȘ, Alina-Mihaela VLAIC

CORECTURĂ, TIPĂRIRE, LEGĂTORIE: SC KMI PROD SRL, Botoșani

COPERȚI: Coriolan CHIRICHEȘ

EXEMPLARE: 50

CUPRINS

Editorial – Societatea Numismatică Română la 110 ani	5
Scurt istoric al Societății Numismatice Române	7
Scurt istoric al Brașovului	9
Centrul Cultural „Reduta”	14
Aniversarea a XXXV de ani de la înființarea Secției Brașov a SNR	17
Nicolae Iosub, Mihai Eminescu la Brașov	26
Documente inedite despre Mihai Eminescu la Brașov	32
Administrația Brașovului	41
Expoziția numismatico-filatelică și de carte veche, Mihai Eminescu	45
Placheta, medalia și insigna celui de-al XXX-lea Simpozion Național	47
Diploma de Excelență a Simpozionului	50
Rezumatele comunicărilor	51
Vasile OLTEAN	
Moment aniversar, Mihai Eminescu, mărturii brașovene	52
Mariusz MIEKZAREK	
Profesorul Kazimierz Bulas – Membru de Onoare al SNR	58
Emanoil PETAC, Aurel VÎLCU	
Emisiunile monetare de aur tip Lysimach de la Odessos și aspecte ale organizării monetăriei odessitane	61
Virgil Mihăilescu BÎRLIBA	
Din nou despre moneda romană la dacii din afara Provinciei Dacia	62
Emanoil PRIPON, George ARGHIR, Ioan PETRAN, Petru PĂȘCUȚĂ	
Aspecte tehnologice și microstructurale cu privire la câteva drahme de Dyrrachium din tezaurul de la Cehei, Jud. Sălaj	63
Iacob MIHAELA	
Abstațiuni pe emisiunile imperiale grecești din Moesia Inferior, Nike-Victoria	65
Ștefan VASILIȚĂ	
Un lot de monede descoperit la Sucidava, păstrat în colecția SNR	66
Nicoleta DEMIAN	
Considerații asupra descoperirilor monetare izolate din Banat, datate între 275 – 383 p.Chr	67
Costel GIURCANU	
Un depozit monetar de denari legionari romani descoperit la Barboși	69
Bogdan BELDIANU	
Cronologia seriilor monetare emise la Histria pentru Commodus	70
Mariana PÎSLARU	
Datarea complexului de cuptoare de la Potaisa	71
Gabriel TALMAȚCHI	
Noi descoperiri și puncte de vedere privind problematica semnelor monetare din vestul Pontului Euxin, sec. VI-V a.Chr.	73
Lucian MUNTEANU, Costel CHIRIAC, Bogdan MINEA	
Monede antice și bizantine din colecția Muzeului de Istorie Naturală, Iași	75

Dana BĂLĂNESCU, Constantin STOIACOVICIU	
Un complex repertoriu numismatic din antichitate și până în evul mediu din situl arheologic Gornea, jud. Caraș-Severin	77
Radu ARDEVAN	
Numismatica antică în cultura Transilvaniei din sec. XIX	78
Silviu PURECE	
Monede aparținând sec. XII – XIII descoperite în cimitirele din jurul bisericilor situate în aria de colonizare săsească din sudul Transilvaniei	79
Corina TOMA	
Observații asupra compoziției unui tezaur din sec. XIV – XV descoperit la Batăr, jud. Bihor	81
Lelia DERGACIOVA	
Imitații contemporane și falsuri moderne după monedele moldovenești din sec. XIV – XVI	82
Ioan FRĂTEAN	
O monedă poloneză inedită din sec. XVII	83
Valentin COȘERIANU	
Eminescu și Eminoviceștii, radiografii familiale, radiografii intelectuale	84
Ștefan SAMOILĂ	
Chipul lui Mihai Eminescu pe monede și bancnote	85
Nicolae IOSUB	
Sebarea de la Putna, ofrande și medalii realizate	86
Vilică MUNTEANU	
Medalii Eminescu bătute până la jumătatea sec. XX	87
Gheorghe CIUTACU	
Farmecul manuscriselor Eminescu	88
Ștefan DINA, Costică DUMITRESCU	
Toponimia în medalistica eminesciană	90
Ioan SIMINICIANU	
Document olograf al lui Mihai Eminescu, păstrat într-o colecție privată	91
Coriolan CHIRICHEȘ, Mihai CORNACI	
Salcia lui Aurel David și salcâmul lui Eugen Rascenco.....	92
Zbysek SUSTEK	
Analiza comparativă a reformelor bănești postbelice din Europa (1945 – 1953)....	93
Cristian SCARLAT	
Wilhelm Knechtel – „Grădinarul” numismat	94
Radu Gabriel DUMITRESCU	
Informații generale despre colecția de medalii românești a Muzeului Olteniei	95
Tiberiu KELEMEN	
Medalia emisă cu prilejul înființării clubului athletic al minerilor, Petroșani	97
Dorel MAN	
Medalii școlare regaliste (1941), premiul I, II și III	98
***	
Bannerul și roll-up-urile celui de-al XXX-lea Simpozion de numismatică	99

EDITORIAL

SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ LA 110 ANI

La numai un deceniu de la importantul moment pe care l-a reprezentat Centenarul Societății Numismatice Române, organizația se află în fața unui nou moment de bilanț, necesar și util. Necesară urmare a schimbărilor de generație majore și rapide, obiective, anticipate la momentul Centenarului de Președintele de atunci al Societății, prof. dr. Constantin Preda. Acesta vorbea atunci despre „noul val” al numismaticii românești, noua generație, pe atunci la începuturile consacrării ei, promițând semnificativ realizări ulterioare. La numai 10 ani de la acest moment, „noul val” nu mai este chiar atât de nou, reprezentanții săi fiind acum o generație deplin afirmată, consacrată, preluând conducerea Societății Numismatice Române și în anumite situații chiar a instituțiilor pe care le reprezintă.

Cei zece ani care au trecut au consfințit succesul acestei generații, mai degrabă individual sau în cadrul organizațiilor neguvernamentale (precum Societatea Numismatică Română) dar și efortul acesteia de a face față evoluțiilor mai degrabă negative înregistrate de societatea românească, mai puțin interesată de cultură și știință decât era în urmă cu zece ani, mai puțin condusă de forțe politice susținătoare ale societății civile sau ale unei legislații culturale de tip occidental, în ciuda integrării în Uniunea Europeană. Cu toate acestea, realizările editoriale au fost remarcabile, poate mai mult decât oricând în istoria numismaticii fiind publicate monografii ale unor colecții faimoase, așa cum este cazul colecției Sutzu (din care două volume consacrate monedelor grecești antice au fost publicate, al treilea așteptând lumina tiparului) sau al colecției Orghidan (de asemenea un volum cu monedele de aur grecești și romane văzând lumina tiparului sub egida Academiei Române). Alături de acestea au fost publicate monografii ale celor mai importante colecții de monede de aur aparținătoare unor instituții publice (așa cum e cazul monedelor antice de aur din colecția Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, al monedelor de aur bizantine din colecția aceluiași Cabinet Numismatic ori al monedelor de aur din colecția Institutului de Arheologie din București).

Deceniul care s-a scurs de la bilanțul Centenarului au marcat continuarea Simpozioanelor Naționale ale Societății Numismatice Române, care chiar în condiții economice din ce în ce mai neprielnice și-au continuat seria anuală până la zi, ba mai mult, s-a reluat tradiția interbelică a organizării Congreselor Internaționale de Numismatică ale Societății Numismatice Române, prin Simpozionul Internațional de Numismatică din 2011 și Congresul din 2012 de la Brașov, ce s-au bucurat de o consistentă și semnificativă participare internațională.

Am considerat cu toții că este momentul unei recapitulări generale și a revizuirii situației reale a membrilor și Secțiilor Societății Numismatice Române, așa încât registrele Societății să reflecte realitatea concretă și nu o imagine de fapt iluzorie, care fusese proprie poate unor decenii trecute. În virtutea aceleiași tendințe am găsit cu cale, pentru corectitudinea și soliditatea construcției noastre instituționale, să derulăm alegeri cât mai democratice cu putință în interiorul Societății, aceasta aparținând tuturor membrilor săi. Astfel, consultările electorale au fost atât cât s-a putut de largi și reprezentative, oricum însă consultarea fiind cu mult mai deschisă și largă decât oricând în istoria Societății Numismatice Române. Multe secții care existau doar pe hârtie și-au încetat de iure existența, în schimb cele care au rezistat, în frunte cu secțiile de la Brașov și Alexandria sau cu grupările colecționarilor de medalii Eminescu dovedindu-se active și viabile, capabile de a susține eforturi organizatorice de anvergură, sub conducerea unor lideri cărora Societatea le datorează mult, între care trebuie obligatoriu menționați Preasfinția Sa Galaction Stângă, Episcopul Alexandriei și Teleormanului sau col. ing. Ștefan Samoilă, Președintele Secției Brașov. Unele dintre acestea au împlinit vârste semnificative, 15 ani fiind contabilizați în dreptul Secției Alexandria, moment macat printr-un simpozion dedicat, asociat și cu o frumoasă vârstă a Episcopului Galaction, alți 35 de ani numărându-se în dreptul Secției Brașov, aceștia urmând a fi curând sărbătoriți printr-un simpozion cu o largă participare.

În peisajul simbolic, am considerat oportun să aducem un cuvenit omagiu tuturor membrilor noștri și secțiilor care și-au continuat activitatea prin emiterea unor medalii personalizate, intitulate **Semper Fidelis**, care marchează recunoștința Societății pentru toți membrii săi, acestea urmând a fi acordate în timp tuturor membrilor Societății Numismatice Române, și a unor medalii de merit care omagiază cele mai semnificative contribuții ale cercetării științifice numismatice românești.

Urmare a tuturor acestor evoluții, cărora le-am dedicat numai succinte observații, considerăm că avem motive să apreciem pozitiv evoluția de ansamblu a Societății Numismatice Române și să privim cu îndreptățită încredere spre viitor, pe care suntem obligați să îl gestionăm cu aceeași grijă, dar și cu îndreptățită recunoștință și pioșenie spre trecut, către eforturile succesivelor generații de înaintași, cărora le datorăm în mare măsură prezentul.

**Președintele Societății Numismatice Române,
Dr. Viorel Emanuel PETAC**

SCURT ISTORIC AL SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMÂNE

Întemeierea Societății Numismatice Române la sfârșitul anului 1903, după modelul prestigios al organizațiilor similare din alte State, ca Franța, Marea Britanie, Germania, Statele Unite ale Americii, Austro-Ungaria, cu dezideratul profund național al integrării noastre culturale în familia europeană, având ca motivație „existența unui număr relativ însemnat de amatori de medalii și monete” și având ca scop „comunicarea descoperirilor și observațiilor acestora și astfel cu toții să contribuie la dezvoltarea cunoștințelor numismatice”, a constituit unul dintre reperele

fundamentale ale unui proiect care își propunea crearea instituțiilor cercetării numismatice românești. Ea a fost urmată la scurtă vreme de apariția, în februarie 1904, a primului număr al Buletinului Societății Numismatice Române. Traversând două războaie mondiale și supraviețuind regimului comunist, publicația a reprezentat vreme de peste un secol una dintre cele mai prestigioase apariții românești și europene de numismatica, fiind astăzi unul dintre cele mai încărcate de tradiție dintre periodicele cercetării numismatice mondiale. Fără a greși afirmăm că istoria cercetării numismatice românești este în cea mai mare măsură legată de istoria *Buletinului Societății Numismatice Române*.

Câțiva ani mai târziu, la începutul lui 1911, lua ființă Cabinetul Numismatic al Academiei Române, condus de primul Președinte al Societății, M. C. Sutzu, având drept Conservator al colecțiilor pe Constantin Moisil, și a cărui menire era aceea de a administra colecțiile numismatice ale Academiei, dar și a de a oferi un cadru logistic necesar și favorabil activității Societății Numismatice. La scurt timp de la înființare, între membri de onoare ai Societății aveau să se numere personalități de vârf ale cercetării numismatice europene : E. Babelon, A. Blanchet, B. Pick, K. Regling, W. Kubitscheck, I. M. Svoronos, N. Mușmov, iar Președinți de onoare au fost Regele Carol I, Regina Maria, Regele Ferdinand, Regele Carol II.

Urmare a acestei politici sistematice al cărei scop era dezvoltarea sa durabilă, Societatea a devenit, sub conducerea celor câțiva savanți ce i-au observat bunul mers vreme de un secol (M. C. Sutzu, C. Moisil, E. Condurachi, C. Preda), una dintre cele mai active și proeminente organizații culturale din perioada interbelică, reușind organizarea unui număr de cinci Congrese de numismatică. Acestea au fost urmate din 1984 de un număr de 30 Simpozioane Naționale de Numismatică, organizate anual, pe tot cuprinsul țării. Pentru prima dată după al Doilea Război Mondial, am organizat anul trecut un Congres Internațional de Numismatică, pe care-l situăm, prin participare, anvergură și importanță, în continuarea tradiției Congreselor interbelice.

Printr-o ciudată ironie a istoriei, Societatea a continuat să își desfășoare activitatea în timpul regimului comunist, în baza aceluiași Decret Regal de înființare, nicidecum abrogat, tot ca o organizație privată, neguvernamentală, finanțată din fondurile sale proprii.

În semn de recunoaștere a meritelor ei, la momentul aniversar reprezentat de sărbătorirea Centenarului existenței sale, în anul 2003, Societatea Numismatică Română a fost decorată de Președintele României cu Ordinul „Meritul Cultural” cu grad de Comandor.

Suntem astăzi una dintre cele mai vechi organizații din România, a doua ca vechime, cu o activitate neîntreruptă de peste un secol. Așa cum în 1903 părinții fondatori ai Societății Numismatice Române considerau că „a venit timpul ca România, ca și alte State, să aibă o Societate Numismatică”, tot așa astăzi considerăm că apărarea și perpetuarea acestei moșteniri, a cărei siglă a devenit un prestigios brand cultural constituie o datorie de onoare.

**Președintele Societății Numismatice Române,
Dr. Viorel Emanuel PETAC**

"Era la început de veac XX. Cultura și știința în România prinseseră aripi de zbor stabile și de perspectivă, precizându-se domeniile și principiile de activitate. Se trecea acum la culegerea primelor roade ale frământatului și cu rol de pionierat secol al XIX-lea, când reprezentanți de frunte ai renașterii românești se dăruiau, cu întreaga lor ființă, intereselor naționale. Unirea Principatelor și marile reforme ale lui Alexandru Ioan Cuza au deschis larg porțile afirmării învățământului, științei și culturii în România. Publicații și societăți de tot felul luau ființă, croindu-și drum spre mintea și inima românilor.

În acest context de efervescență spirituală, o nouă știință specială se înfiripa în peisajul intelectual românesc. Informațiile lui C. Bolliac din „Trompeta Carpaților”, referitoare la unele descoperiri monetare, dar mai ales lucrările lui D.A. Sturdza și primele studii de specialitate ale lui M.C. Sutz, precum și alcătuirea unor colecții monetare, aveau să se constituie ca temelie a științei numismatice din România. Începutul sec. XX va marca pentru numismatica din țara noastră un moment de o reală însemnătate.

Pe data de 28 decembrie 1903, la inițiativa unui grup de entuziaști și pasionați ai acestei discipline, lua ființă Societatea Numismatică Română. Adunarea Generală, în ședința sa inaugurală, a votat Statutele Societății și a ales Comitetul de conducere în următoarea alcătuire: D.A. Sturdza, președinte de onoare; M.C. Sutz, președinte activ; Gr. Tocilescu, vicepreședinte; Al. Cantacuzino, secretar; lt. col. G. Iordăchescu, casier contabil; dr. G. Severeanu, subsecretar și D. Panku, C. Alessandrescu, Carol Storck și E.D. Mirea, membri. O dată cu adoptarea Statutelor se fixa și țelul principal al Societății, care își propunea „să dezvolte știința și arta numismatică” în România."

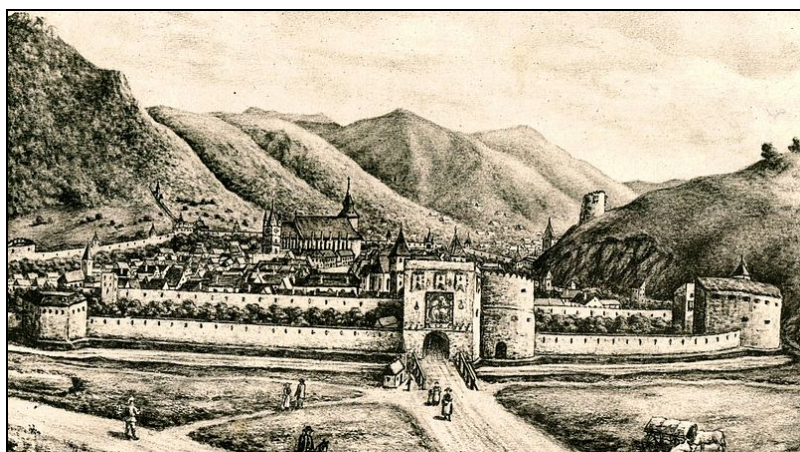
Din discursul domnului dr. Constantin Preda susținut cu prilejul centenarului SNR

PREȘEDINȚII SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMÂNE

SCURT ISTORIC AL BRAȘOVULUI

Municipiul Brașov (în germană Kronstadt, în maghiară Brassó, în latină Corona), reședință a județului cu același nume, se află dispus în centrul României, în Depresiunea Brașovului, situat la o altitudine de 625 m, în curbura internă a munților Carpați. Brașovul, se pare, că este singurul oraș din lume care include în teritoriul său administrativ, o rezervație naturală, muntele Tâmpa și un vârf muntos, Vârful Postăvaru.

Municipiul are o populație estimată în anul 2009, de 278.003 locuitori, majoritar românească (90,66%) în rest, maghiari, secui, sași, țigani, evrei, ruși, greci și italieni. Patron al orașului este considerată a fi Fecioara Maria. La 12 km de Brașov se află una dintre cele mai mari și importante stațiuni pentru practicarea sporturilor de iarnă din România, Poiana Brașov.

Pe teritoriul de azi al Brașovului, săpăturile arheologice, indică prezența unor mari culturi neolitice (celebra cultură Noua, Tei și Schnekenberg), apoi descoperiri din epoca bronzului și a fierului. Mai târziu, descoperirile arheologice au atestat existența unor temple dacice, a unor depozite de alimente, așezări și cetăți.

Până spre sec. XIII al erei noastre, documentele nu pomenesc nimic despre Brașov, dar, se remarcă o continuă locuire în zona Schei și Bartolomeu. De altfel actualul municipiu s-a format prin unirea mai multor zone de locuire: Bartholomă, Martinsberg, Cetatea (Corona), Șchei, Blumăna, Noua, Dârste, Stupini.

Tradiția și cronicile calendarelor brașovene consideră anul 1203, ca an „în care s-a început zidirea Brașovului”. Lucrul acesta însă, nu este confirmat de documente și izvoare sigure. Prima mențiune oficială a existenței Brașovului, apare în „Catalogus Ninivensis” a cercetătorului Norbert Backmund, în anul 1234, sub denumirea de Corona. De altfel, municipiul a purtat diferite denumiri, astfel: Corona (1235), Barassu (1252), Brasu (1271), Brașov (1294), Brassov (1295), Brasso (1309), Brassou (1331), Korona (1336), etc. Din 8 septembrie 1950 și până în 24 decembrie 1960 s-a numit Orașul Stalin, după această dată, s-a numit Brașov.

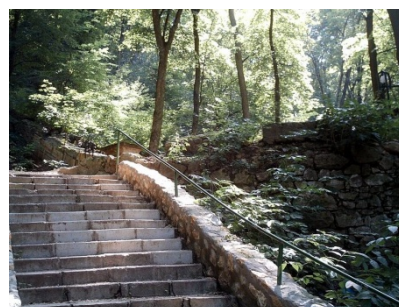
În anul 1397, Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, emite un act care dă dreptul brașovenilor de aș-i construi fortificații de piatră. Până la acest an așezarea era fortificată cu șanțuri, valuri de pământ și palisade. Ca urmare a deselor invazii turco-tătare (1241, 1421, 1438, 1658), la sfârșitul sec. XIV, începe construcția zidurilor și bastioanelor: denumite al Țesătorilor, Fierarilor, Graft, Funarilor, Postăvarilor, Cojocarilor, Aurarilor și Curelarilor.

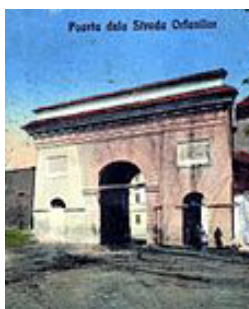
Zidurile în lungime de 3000 m, aveau 12 m înălțime și între 1,70 până la 2,20 m grosime și erau duble uneori triple, cu șanțuri, valuri de pământ și așa numitele țarcuri (zwinger) între ele. Bastioanele erau dispuse la o distanță de 110 m între ele.

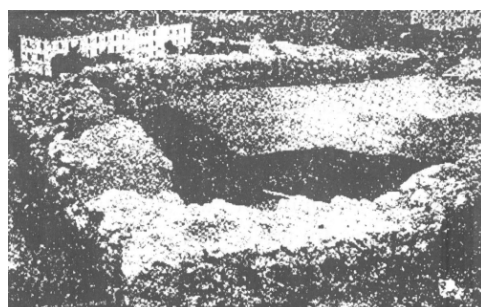
Zidurile cetății erau apărate și de 28 de turnuri de pulbere, fiecare apărat de câte o breaslă. De asemenea, Cetatea Brașovului a avut și patru turnuri exterioare și anume: Turnul Negru, Turnul Alb, Turnul Cizmarilor și Turnul Cuțitarilor.

Patru porți: Poarta Ecaterina, Vămii, Principală și Străzii Negre, la care în sec. XIX, se adaugă alte trei: Poarta Șchei, Târgul Cailor și Vămii cea Nouă.

Cinci fortificații: Cetățuia de pe Strajă, Cetatea Brașovia, Cetatea de pe Dealul Șprenghei, Cetatea de la Pietrele lui Solomon și Cetatea dacică din Răcădău.

Arhitectura construcțiilor brașovene variază, de la preromantic, romantic, gotic, clasic, renașcentist, la baroc, rococo vienez, neo-renăștere, neo-baroc, Art Nouveau, brâncovenesc și modern.

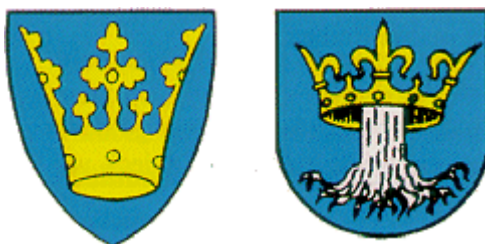

În anul 1424 apare prima breaslă, a blănarilor, urmată apoi de alte 43, din care amintim pe: fierari, postăvari, funari, curelari, cizmari, cuțitari, cojocari, măcelari, aurari, cositorari, arămari, franzelari, olari, lăcătuși, țesători, armurieri, arcari, pălării, lănari, argintari, etc.

În continuare, viața Brașovului este marcată de câteva evenimente mai importante din care amintim: umanistul Johannes Honterus înființează la 1533, prima tipografie, Diaconul Coresi tipărește la 1559 prima carte în limba română, la 4 octombrie 1599, Voievodul Mihai Viteazul intră în Brașov, la 1688, brașovenii se răscoală împotriva autorității habsburgice, în 1804 se introduce iluminatul public, apare primul ziar românesc „Gazeta de Transilvania” la 1838, la 1848 pe timpul revoluției pașoptiste, aici se va tipări documentul programatic „Prințipurile noastre pentru reformarea patriei” a revoluționarilor moldoveni, la 1850, mitropolitul de Sibiu, Andrei Șaguna, întemeiază Gimnaziul român, la 1873, în Brașov sosește primul tren, la 1891 se introduce primul tramvai cu abur, la 1911, Aurel Vlaicu decolează din curtea Gimnaziului „Andrei Șaguna” cu noul său aparat, în 1916, Armata Română intră în Brașov, în 1930 se înființează Uzina electrică, în 1940, în urma Dictatului de la Viena, Brașovul rămâne României, în 1943, primele bombardamente ale aviației americane, în 1987, pe 15 noiembrie muncitorii întreprinderilor brașovene, se revoltă împotriva regimului comunist, apoi între 21 și 25 decembrie 1989, are loc revoluția de la Brașov, care se va solda cu 84 de morți și 236 răniți, Brașovul devenind oraș-martir.

În decursul existenței sale, Brașovul a suferit de pe urma incendiilor (1461, 1519, 1689, 1718), furtunilor (1457, 1490, 1599, 1667, 1673, 1682, 1913) și a cutremurelor (1473, 1590, 1662, 1738, 1802, 1940, 1977, 1986, 1990).

Prima stemă a Brașovului apare în anul 1353, care consta dintr-o coroană cu fleuroane în formă de crin, însoțită de o floare de crin. În 1429 sub coroană apare un trunchi de copac.

Actuala stemă datează din anul 1996, conține un scut albastru de tip francez pe care este dispus un trunchi de copac cu 13 rădăcini argintii (cele 13 comune ale Țării Bârsei) care ies dintr-o coroană aurie cu trei lobi (semnul puterii). Scutul este timbrat de o coroană murală de argint, formată din șapte turnuri (semn specific municipiilor reședință de județ). În partea inferioară a stemei, pe o eșarfă de culoare roșie, apare legenda: DEO VINDICI PATRIAE. Semnificația de ansamblu al stemei este „Înțelepciunea și Puterea conduc de-a pururi Cetatea”.

O interpretare târzie a stemei Braşovului a fi aceea că rădăcinile reprezintă cele 13 comunităţi rurale săseşti din Ţara Bârsei (Apaşa, Bod, Bran, Cristian, Crizbav, Dumbrăviţa, Feldioara, Hălchiu, Hărman, Măieruş, Prejmer, Sânpetru şi Vulcan), ale căror locuitori, asemenea rădăcinilor, lucrează în pământ şi aduc produsele la oraş. Aşa cum rădăcinile nu doar susţin copacul, ci îl întăresc, pentru a nu putea fi doborât de furtuni, aşa ajută şi comunităţile săseşti oraşul şi îl feresc de pieire. Trunchiul simbolizează oraşul, scoarţa aspră şi tare se aseamănă cu zidurile şi bastioanele oraşului. Coroana se aseamănă cu regele. Pe trunchi, coroana poate sta în siguranţă, aşa cum şi regele se poate baza pe susţinerea şi loialitatea oraşului Braşov şi a saşilor.

Steagul municipiului, este realizat din mătase alb-argintie şi are dispusă pe cele două feţe, stema Braşovului. Deasupra stemei, sunt inscripţionate cuvintele MUNICIPIUL BRAŞOV, iar sub stemă, DEO VINDICI PATRIÆ.

Braşovul, cu existenţa sa multiseclară, a reprezentat şi reprezintă unul dintre cele mai importante, puternice şi înfloritoare oraşe din România. Datorită poziţiei sale geografice privilegiate şi a infrastructurii sale actuale, permite dezvoltarea multiplelor activităţi economice, culturale şi sportive.

Biserica Neagră, cu hramul Sf. Maria, realizată în stil gotic, construcţia începută în jurul anului 1389 şi terminată în anul 1477 (are o capacitate de 5000 de locuri), ceasul montat în anul 1514, şi ultima orgă tip Bucholz inaugurată în anul 1839 (dispune de 3993 tuburi), una din cele mai mari din lume. Biserica dispune deasemenea de un clopot de 6 tone, cel mai mare din spaţiul românesc.

CENTRUL CULTURAL „REDUTA”

Centrul Cultural „REDUTA” a fost înființat în anul 1958, într-unul dintre cele mai vechi lăcașuri de cultură din Brașov. Vechea clădire a „Redutei” a fost ridicată în anul 1794, de către Samuel Abraham, în centrul istoric al Brașovului, pe Strada Teatrului, actuala Apollonia Hirscher, servind inițial ca teatru, sală de concerte și baluri. Este demolată în anul 1892 și reclădită între anii 1893 – 1894, din fondurile Băncii „Kronstadter Allgemeine Sparkasse” (Casa Generală de Economii).

Noua „Redută” sau cum a mai fost denumită Casa de Concerte, a fost construită în stilul baroc cu elemente rococo, după planurile inginerului orașului Christian Kertsch. Pe fațadă, în stilul renașterii italiene se află busturile lui Wagner, Schumann, Mozart și Beethoven, alături de cele ale unor mari scriitori, Goethe, Schiller și Shakespeare. Denumirea de „Reduta” provine de la o vestită sală de spectacole din Viena. A funcționat ca sală de cinematograful, teatru, sală de baluri și concerte.

În perioada 1949 – 1959, a fost dată în folosința Teatrului de Stat, apoi transferată Palatului Culturii, care, ia naștere în anul 1958, ca instituție de cultură. În anul 1965 primește denumirea de Casa Municipală de Cultură, iar în anul 1995, Așezământul Cultural „Țara Bârsei”. În anul 2003, prin Hotărârea Consiliului Județean nr. 350 din 11 septembrie 2003 primește denumirea de Centrul Cultural „Reduta”. În perioada 1997 – 2004, clădirea a fost complet renovată și modernizată fiind nominalizată ca monument istoric, parte a Centrului istoric al Municipiului Brașov, cu titlul de rezervație de arhitectură.

În clădirea Centrul Cultural „Reduta”, în prima jumătate a sec. XIX, au fost prezentate primele spectacole de teatru în limba română, de către un colectiv de artiști amatori, alcătuit la inițiativa lui Gheorghe Barițiu, Andrei și Iacob Mureșan. În perioada 26 mai – 7 iulie 1865, trupa Fanny Tardini-Vlădicescu va da un număr de 20 spectacole teatrale în sala „Apollo (vechia denumire a sălii Reduta). Începând cu anul 1794, Samuel Abraham și-a pus această sală la dispoziția trupelor de teatru, existând aici condiții bune pentru aceste reprezentații. Din trupa aceasta de teatru făcea parte și Mihail Eminescu care, va reveni în această sală cu trupa de teatru condusă de Mihail Pascaly, în perioada 5 mai - 4 iunie 1868, ambele prezențe ale poetului fiind atestate de documentele magistratului Brașovului nr. 4360 din 27 mai 1865 și nr. 3741 din 11 mai 1868, care aprobă celor două trupe de teatru să dea spectacole în Brașov, în sala „Reduta”. De asemenea, Revista „Familia” și Ziarul „Gazeta de Transilvania”, fac referiri la aceste spectacole.

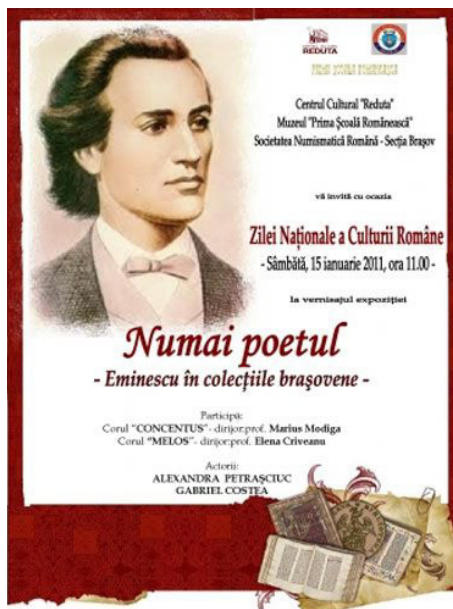
În prezent, dispunând de o infrastructură modernă care cuprinde: sală de spectacole, sală de conferințe, săli de curs și predare, săli de expoziții, instituția desfășoară o serie de activități cultural-educative, precum și cursuri de formare profesională, cursuri de gimnastică, balet, dans sportiv, spectacole de teatru, spectacole coregrafice, spectacole folclorice, diferite concursuri, simpozioane cu caracter cultural, științific, educativ, cenecluri, expoziții, lansări de carte, etc.

Imagini cu activitățile ce se desfășoară la Centrul Cultural „Reduta”

În multitudinea de activități care se desfășoară la Centrul Cultural „Reduta”, se înscrie și **Simpozionul Internațional de Numismatică „Împreună într-o Europă unită”** care s-a desfășurat în perioada 23 – 25 septembrie 2011, cu participarea specialiștilor în domeniu din țară și din străinătate, apoi în perioada 18 – 20 octombrie 2012, a avut loc **Primul Congres Internațional de Numismatică din România** în cei 109 ani de existență ai Societății Numismatice Române, denumit „**Moneda Unește Națiunile**”, iar în aceste zile se desfășoară lucrările celui de-al **XXX-lea Simpozion Național de Numismatică** cu participare internațională, denumit „**Eminescu și Brașovul**”, consacrat celor 110 ani de existență ai Societății Numismatice Române, a celor 35 de ani de activitate ai Secției Numismatice Brașov și ai celor 145 de ani de când marele poet național Mihai Eminescu alături de echipa de teatru Pascali a dat spectacole teatrale pe scena Centrului Cultural „Reduta”.

Afișele activităților desfășurate de Secția Numismatică Brașov la Centrul Cultural „Reduta”

Bannerele Congresului și ale Simpozionului Internațional de Numismatică, 2011 și 2012

Aspecte din timpul lucrărilor Primului Congres Internațional de Numismatică din România postbelică

Desfășurarea în acest loc, a acestor importante activități științifice, nu este întâmplătoare dacă ținem cont de faptul că începând cu 15 martie 2010, Secția Brașov a Societății Numismatice Române, își desfășoară activitățile specifice în acest minunat centru cultural.

**ANIVERSAREA A XXXV DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA
SECȚIEI BRAȘOV A
SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMÂNE
1987 - 2013**

Sărbătorim în această frumoasă toamnă brașoveană tânărul vlăstar al Societății Numismatice Române, Secția Numismatică Brașov, care a împlinit 35 de ani de rodnică activitate. Probabil că la 2 februarie 1947, numismatul brașovean Mihai Negoiescu, care se adresa Președintelui în exercițiu al Societății Numismatice Române, prof. univ. dr. Constantin Moisil pentru înființarea unui cerc numismatic la Brașov, nu s-a gândit că dorința sa va prinde viață în **28 martie 1978**, când un inimos grup de numismați brașoveni va înființa Secția Numismatică Brașov, aceasta fiind, în ordinea înființării, a 12-a secție a Societății Numismatice Române, din 26 existente în prezent.

Dacă în 2 februarie 1947, în Brașov existau patru numismați, marele industriaș D.Z. Furnică (1920), inginerul inspector Mihai Negoiescu (1934), inginerul Eugen Zehan (1946) și bijutierul Sigismund Weiss (1946), numărul acestora s-a mărit neconținut ajungând în prezent la 127 de membri din care 106 activi și 21 corespondenți. Trebuie să menționăm că Secția Numismatică Brașov are patru Membri de Onoare ai Societății Numismatice Române, G. Weiss, Luana Popa, Zbysek Sustek (președintele Societății Numismatice Slovace) și Mariusz Mielczarek (președintele Societății Numismatice Poloneze).

În prezent Secția Numismatică Brașov numără 40 de membri activi din Brașov, dar și din Constanța, Ploiești, Drobeta Turnu-Severin, Târgoviște, Zalău, Russia și Germania, de profesii diferite: 12 ingineri, 10 profesori, 7 militari, 2 juriști dar și contabil, preot, geograf, șofer, marinar, tehnician, administrator și maestru, animați de aceeași pasiune, colecționarea și studierea tipurilor de monede, descrierea lor, descifrarea legendelor, materialul din care sunt confecționate monedele, raporturile dintre diferitele categorii de monedă, circulația monetară, evoluția sistemelor monetare dispărute, a bancnotelor (notafilia), medaliilor (medalistică), decorațiilor (faleristică), sigiliilor (sigilografia) și insinelor (insignografia).

Vrednici continuatori ai pionerilor numismaticii brașovene, membri Secția Numismatică Brașov au desfășurat în ultimii cinci ani o prodigioasă și neobosită activitate, concretizată atât prin cele peste 20 de comunicări din cadrul ședințelor săptămânale organizate și desfășurate în perioada 2008 – 2009 la Muzeul Județean de Istorie Brașov și apoi în perioada 2010 – 2013 la Centrul Cultural „Reduta” din Brașov dar și printr-o suită de *expoziții tematiche, de grup sau individuale*, din care amintim: Expoziția „**Medalii și insigne dedicate poetului Mihail Eminescu**” autor *Aurel Ionescu*, Expoziția „**Colecții și colecționari brașoveni**” autori, *Ștefan Samoilă, Radu Bart, Dorina Negulici, Vasile Căpățână, Marin Crișu, Petre Drăgan, Dumitru Hârtopan, Aurel Ionescu, Dorel Man, Horia Stoica, Constantin*

Șerban-Ionda, Mircea Teacă și Dumitru Toma, Expoziția „1 Decembrie în medalistica românească” autori, *Dorel Man, Petre Drăgan, Radu Bart, Marin Crișu, Gheorghe Fedorca și Ștefan Samoilă*, Expoziția „Denominarea monedei naționale” autor *Marin Crișu*, **Expoziția colecționarilor brașoveni prilejuită de Simpozionul Internațional de Numismatică** autori, *Dorel Man, Petre Drăgan, Marin Crișu, Gheorghe Fedorca, Mihai Tinel*, Expoziția „Numismatica în filatelie” autor *Ștefan Samoilă* și **Expoziția consacrată Primului Congres Internațional de Numismatică** autori, *Dorel Man, Petre Drăgan, Marin Crișu, Gheorghe Fedorca*.

De asemenea, numismații brașoveni, colecționari de insigne, au participat la „**Expozițiile colective de insigne**” organizate în fiecare an la Petroșani cu ocazia Congreselor Naționale de insignografie din România. S-au remarcat prin participare și exponatele prezentate: *Marin Crișu, Constantin Ionda-Șerban, Ștefan Samoilă, Dumitru Toma, Ștefan Vasilescu, Aurel Ionescu și Mihai Ion Tinel*. De altfel, pentru exponatele prezentate, *Constantin Ionda-Șerban, Marin Crișu și Ștefan Samoilă* au ocupat locul I, II sau III la concursurile organizate cu acest prilej iar pentru întreaga activitate depusă în domeniul colecționării de insigne, *Marin Crișu și Ștefan Samoilă* au primit premiul „**Floarea de Colț**” atribuit de organizatori în fiecare an la cinci participanți.

În atenția Secției Numismatică Brașov a stat și participarea membrilor săi la **simpozioane naționale** astfel:

- în anul 2008, au participat la **al XXV-lea Simpozion Național de Numismatică de la Alexandria**, *Marin Crișu* cu comunicarea „Acvila pe decorațiile și insignele românești”, *Dorina Negulici* cu comunicarea „Insigne muzicale transilvane” și *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Formele monedelor în general și ale celor emise în mileniul III în special”, la **al XXXIV-a Reuniune a colecționarilor de insigne din România de la Petroșani**, *Aurel Ionescu* cu comunicarea „Câteva insigne ale Societății de Științe Matematice”, *Dumitru Toma* cu comunicarea „Insigne sovietice confecționate în România” și *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Insigna și medalia emise la jubileul 30 de ani de activitate a Secției Numismatice Brașov a S.N.R. 1978 – 2008”;

- în anul 2009, a participat la **al XXVI-lea Simpozion Național de Numismatică de la Băile Herculane**, *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Medalie comemorativă lansată pentru a sărbătorii Marea Unire de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 și Unirea Principatelor Române de la 24 ianuarie 1859, două evenimente cruciale din istoria milenară a poporului român”;

- în anul 2010, au participat la **al XXVII-lea Simpozion Național de Numismatică de la Râmnicu Vâlcea**, *Marin Crișu* cu comunicarea „Crucea – element heraldic folosit pe decorațiile românești în perioada 1860 - 1947” și *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „De la monedele monometalice la cele cvadrimetalice”, la **Simpozionul Național de Numismatică de la Bârlad** închinat aniversării a 25 de

ani de la înființarea Secției Numismatice la care au participat Dumitru Toma și *Radu Bart*, ultimul cu un exponat numismatic denumit „Quarterii americani”;

- în anul 2011, au participat la **al III-lea Congres Național de insignografie din România de la Petroșani**, Dumitru Toma cu comunicarea „Colecții de insigne românești în muzee și expoziții din străinătate”, și *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Insigna și placheta simpozionului internațional de numismatică Brașov 2011”;

- în anul 2012, a participat la **al XXIX-lea Simpozion Național de Numismatică de la Bacău**, *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Monedele iluzii”, la **al IV-lea Congres Național de insignografie din România de la Petroșani**, *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Proiectul plachetei și a insignei Primului Congres Internațional de Numismatică din România”.

De menționat că numismații brașoveni au organizat și desfășurat *simpozioane internaționale*, astfel:

- în anul 2008, **Simpozionul Internațional de Numismatică** denumit „*Monede, medalii, insigne – valori documentare și artistice*” la care au participat 40 de invitați din Bulgaria, Polonia, Slovacia, Ucraina și România cu 36 de comunicări. Din secția noastră au prezentat comunicări următorii: *Ștefan Samoilă* - „30 de ani de activitate a Secției Brașov a SNR”, *Dorina Negulici* - „Reprezentarea României Mari pe medalii și insigne din colecția Muzeului Județean de Istorie Brașov”, *Dorel Man* - „Medalii școlare 1931 – 1940, premiul I, II și III”, *Radu Bart* - „Iconografia monedelor jubiliare ale Regatului României”, *Mircea Teacă* - „Clasificarea monedelor jubiliare sovietice și ale Federației Ruse”, *Marin Crișu* - „Leul în tranziție, o nouă exprimare grafică pe moneda și bancnota românească”, *Aurel Ionescu* - „Omagiu marelui diplomat Nicolae Titulescu, oglindit în medalistică”, Dumitru Toma - „Colecții pierdute, colecții găsite”;

- în anul 2011, **Simpozionul Internațional de Numismatică** denumit „*Împreună Într-o Europă Unită*” la care au participat 46 invitați din Italia, Polonia, Bulgaria, Marea Britanie, Austria, Serbia, R. Moldova, Ucraina, Rusia și Slovacia cu 41 de comunicări. Din secția noastră au prezentat comunicări, *Constantin Frătean* - „Tezaurul de la Brașov sec. XVII – XIX” și *Dorel Man* - „Medalia Cruciadă Împotriva Comunismului, semnificație, destin și conotații istorice”. Acest simpozion a contat și ca al XXVIII-lea Simpozion Național de Numismatică.

O menține speciale se cuvine pentru organizarea și desfășurarea în anul 2012, a **Primului Congres Internațional de Numismatică din România**, postbelică, intitulat „*Moneda Unește Națiunile*” la care au participat 43 invitați din Italia, Bulgaria, Polonia, R. Moldova, Ucraina, Rusia, Slovacia și Ungaria cu 37 comunicări. Din secția noastră au prezentat comunicări următorii: *Ștefan Samoilă* - „Efigii și portrete de personalități pe bancnotele românești 1877 - 2005”, *Radu Petre Bart* - „Schlaraffia în România”, *Dorel Man* - „Medalii școlare (1928 – 1930); premiul I, II și III”. În acest an am organizat și desfășurăm acum, cel de-al **XXX-lea Simpozion Național de Numismatică** cu participare internațională

denumit „*Eminescu și Brașovul*”. La acest simpozion au fost invitați să participe în afară de specialiștii în domeniu din România, președinți de Societăți Numismatice Naționale și Membrii de Onoare ai Societății Numismatice Române dar și urmașe ale marelui poet național Mihai Eminescu (o strănepoată și o stră-strănepoată).

Membrii secției noastre au fost invitați și au participat la o serie de *simpozioane și conferințe internaționale* astfel:

- în anul 2010, *Simpozionul Internațional de Numismatică denumit „Moneda și rolul său în istoria societății”* de la *Kremnica – Slovacia* la care a participat *Marin Crișu* cu comunicarea „Crucea - element heraldic folosit pe decorațiile românești în perioada 1860 - 1947” și *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Primele ordine și medalii militare românești, evoluția *Ordinului Steaua României* în perioada 1877 - 1947”;

- în anul 2010, a *IX-a Conferință Științifică Internațională denumită „Banul-simbol-putere-război, un patrimoniu comun al Europei”* de la *Augustow – Polonia*, la care a participat *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Personalități poloneze decorate cu medalii și decorații românești”;

- în anul 2012, a *X-a Conferință Științifică Internațională denumită „Banul și sistemele monetare un patrimoniu comun al Europei”* de la *Augustow – Polonia*, la care a participat *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „Personalități românești decorate cu ordine și medalii poloneze”;

- în anul 2013, *Simpozionul Internațional de Numismatică denumit „Bani, economie și societate”* de la *Kosice – Slovacia* la care a participat *Ștefan Samoilă* cu comunicarea „A doua jumătate a sec. XIX: banii, economia și societatea românească pe drumul spre modernizare”, lucrare realizată în colaborare cu *Ștefan Dina*.

Între preocupările numismaților brașoveni se numără și aceea de emitere a unor medalii, plachete și insigne cu diferite ocazii aniversare astfel:

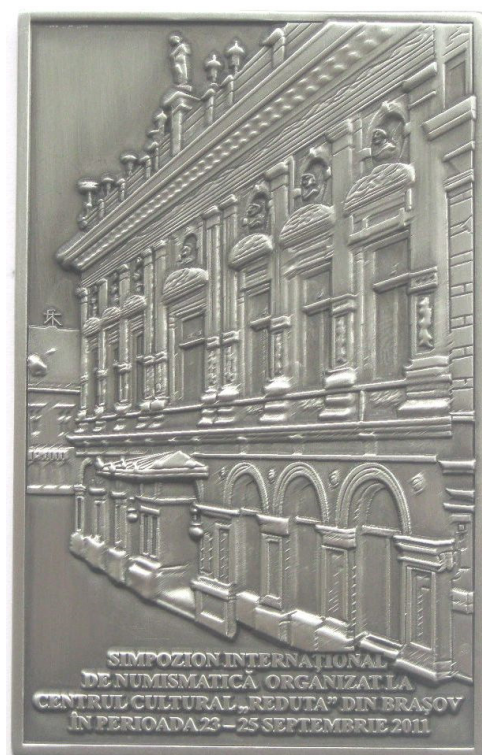
- în anul 2008 am emis o medalie cu ocazia aniversării a 90 de ani de la Unirea Principatelor Române din 24 ianuarie 1859 și a 150 de ani de la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia;

- în anul 2009 am emis insigna Secției Numismatice Brașov;

- în anul 2011 am emis două plachete și o insignă cu ocazia Simpozionului Internațional de Numismatică din 23 – 25 septembrie;

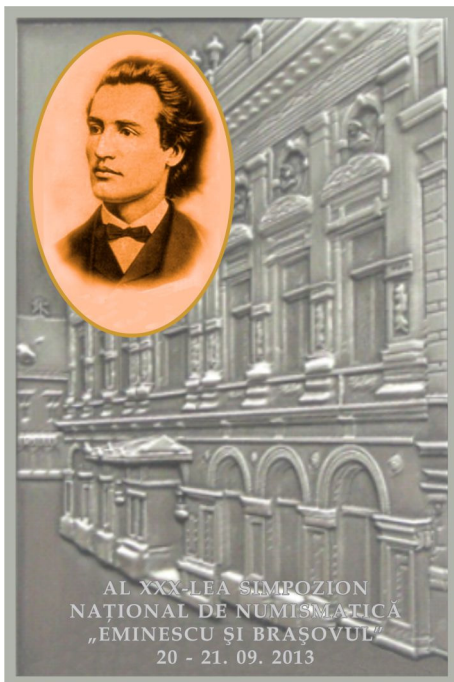
- în anul 2012 am emis o plachetă și o insignă cu prilejul Primului Congres Internațional de Numismatică din România postbelică, din 18 – 21 octombrie 2012.

- în anul 2013, cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani de către P.S. Episcop al Alexandriei și Teleormanului, Galaction Stângă, secția brașoveană a emis o medalie aniversară.

- în anul 2013 am emis o medalie, o plachetă și o insignă cu ocazia celui de-al XXX-a Simpozion Național de Numismatică cu participare internațională, din 20 - 21 septembrie 2013.

Toate medaliile, plachetele și insignele au fost realizate după proiectele numismatului brașovean **Ștefan Samoilă** cu propuneri și sugestii din partea domnilor **Radu Bart, Gheorghe Fedorca, Marin Crișu, Doru Tronaru, Radu Oltean** și confecționate la **S.C. ACCESORII PROD S.R.L. din Oradea**.

Secția Numismatică Brașov prin **Ștefan Samoilă** și în colaborare cu **Eleonora Arbănaș, Laura** și **Alcibiade Kivu**, a proiectat alte medalii și insigne cu diferite ocazii astfel:

- în anul 2011, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la zborul în cosmos al primului cosmonaut român, brașoveanul general maior (r) dr. ing. Dumitru – Dorin Prunariu s-a emis o medalie și o insignă aniversară;

- în anul 2012, cu ocazia comemorării a 100 de ani de la nașterea căpitanului aviator erou Alexandru Șerbănescu, s-a emis o medalie și insignă comemorativă;

- în anul 2012, cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea Asociației Aviatorilor Brașoveni s-a emis o medalie și o insignă.

- în anul 2013, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la moartea lui Aurel Vlaicu, Asociației Aviatorilor Brașoveni a emis o medalie în memoria acestuia.

Toate medaliile, plachetele și insignele au fost confecționate la **S.C. ACCESORII PROD S.R.L. din Oradea.**

De-a lungul anilor, ca o recunoaștere a rodniciei activității desfășurate de membrii Secției Brașov, Societatea Numismatică Română, a acordat numeroase diplome Secției și unor membri ai acesteia.

La 28 decembrie acest an, Societatea Numismatică Română împlinește 110 ani de la înființare, fiind cea mai veche societate românească cu activitate îndelungată și neîntreruptă de la înființarea sa în anul 2003. Cu acest prilej dorim să adresăm sincere felicitări conducerii Societății Numismatice Române pentru îndelungata și prodigioasa activitate desfășurată și, în același timp să ne exprimăm recunoștința față de președintele acesteia **dr. Viorel Emanuel Petac** și secretarul general **Virgil Ioniță**, care au sprijinit permanent demersurile noastre.

De asemenea, mulțumirile noastre se îndreaptă către directorul Centrului Cultural „Reduta”, **Marius Cristian Cisar**, pentru sprijinul logistic și nu numai, acord în permanență cu largă generozitate, cele mai importate activități desfășurate aici fiind dovada bunei noastre colaborări. Aceleași mulțumiri se cuvin a fi acordate și doamnelor **Ligia Drăghici și Ana Câmpan** de la Centrului Cultural „Reduta”, care au fost permanent alături de noi în buna organizare și desfășurare a activităților noastre.

Nu pot să închei acest succint rezumat al activității Secției noastre din ultimii cinci ani, fără a aduce un prinos de recunoștință membrilor Secției brașovene, care au fost mereu alături de președintele acesteia în reușitele enumerate mai sus.

Președintele Secției Numismatice Brașov
Col. (r) ing. Ștefan SAMOILĂ

MIHAI EMINESCU LA BRAȘOV

Teatrul a constituit pentru Mihai Eminescu, încă din adolescență, o preocupare și o pasiune care l-a însoțit întreaga sa viață. Mirajul exercitat de teatru asupra poetului l-a făcut pe Eminescu să abandoneze, în repetate rânduri, școala și să urmeze aceste trupe de teatru în turneele prin țară. Mai târziu, Eminescu a devenit unul dintre oamenii de teatru ai României, participând în mod obișnuit la spectacolele de teatru, urmărind repertoriile ce se jucau pe scenă, făcând prezentări și aprecieri asupra teatrului în *Curierul de Iași* sau în *Timpul*. A scris, în repetate rânduri despre diverși actori, apreciindu-le prestația artistică și ajutându-i în momentele lor mai grele.

Mihai Eminescu a fost rând pe rând, sufleor, actor, traducător de piese de teatru, teoretician al dramaturgiei, autor dramatic și critic teatral, cunoscând tot ce exista în acest domeniu în România.

Primul contact a lui Mihai Eminescu cu o trupă de teatru s-a produs la Botoșani în primăvara anului 1864, când, trupa de teatru Fanny Tardini-Vlădicescu a prezentat o serie de spectacole în sala Petrache Cristea, spectacole la care participă și care, în acea perioadă, urma cursurile la Gimnaziul din Botoșani.

Brașovul de la sfârșitul sec. XIX-lea - litografie din 1902

Neputând obține o bursă de studii la acest gimnaziu, Mihai pleacă la Cernăuți, unde trupa de teatru Tardini-Vlădicescu susține un turneu în perioada 13 martie - 29 mai 1864. Eminescu urmărește fermecat aceste spectacole: „sta nemișcat, cu privirea ațintită asupra actorilor ca și când ar fi voit să soarbă toată acțiunea și frumoasele melodii cântate de dâșii și se supăra grozav dacă careva din colegi îl stingherea prin întrebări sau observații. Îl supăra mult și aplauzul zgomotos din teatru, pentru că în aceste aplauze se pierdeau foarte multe fraze și melodii ale artiștilor" (T. V. Ștefanelli - *Amintiri despre Eminescu*, 1914).

Trupa Tardini-Vlădicescu își continuă turneul, toată vara anului 1864, la Brașov. Primul spectacol se deschide pe 5/17 iulie 1864. Trupa venea de la Cernăuți prin pasul Buzăului și cuprindea 20 de persoane. Spectacolele se dau în sala festivă a gimnaziului românesc „Andrei Șaguna”. Turneul este consemnat în *Gazeta Transilvaniei nr. 52, 54, 67, 71, 73 din 1864*.

Gimnaziul „Andrei Șaguna” unde s-au dat reprezentațiile de teatru, în 1864, de trupa condusă de Fany Tardini-Vlădicescu

O serie de eminescologi susțin că Mihai Eminescu ar fi urmat la Brașov trupa de teatru, dar după cum afirmă actorul Alexandru Vlădicescu, Eminescu aflat la Botoșani „a mers cu noi numai de mulțumire, nu însă ca sufleor, ci ca simplu admirator, și când am părăsit Cernăuții, pentru a merge în Transilvania, am trecut iar prin Botoșani, și Eminescu au rămas în familie” (E. Torouțiu - *Studii și documente literare*, 1939).

Mai știm că în vara anului 1864, Mihai și Matei l-au însoțit pe Gh. Eminovici la Dumbrăveni, unde acesta făcea parte din comisia de împroprietărire, dovadă că el nu plecase cu trupa de teatru la Brașov.

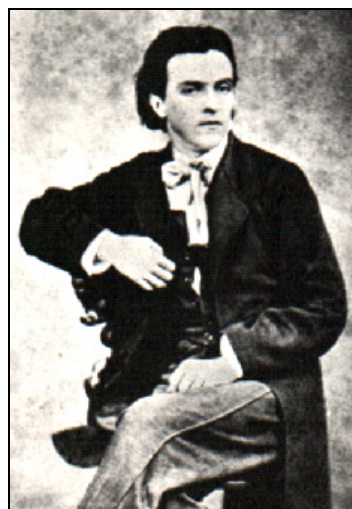
Acest lucru este precizat de Matei Eminescu în scrisoarea din 29.04.1909, către Corneliu Botez din Galați: „Aceasta exact în anul 1864, căci era delimitarea și Bălășoaia rugase și angajase pe tata ca perfect cunoscător a Dumbrăvenilor, s-o reprezinte tata în comisia de delimitare, vr-o 8 luni a stat tata mai mult în Dumbrăveni și atunci ne-a luat și pe noi, pe mine și pe Mihaiu, cari eram în vacanță acasă, și ne-a dus pe acolo”.

În mod sigur, în anul următor 1865, Eminescu însoțește ca sufleor trupa de teatru Tardini- Vlădicescu în turneul efectuat la Brașov, la începutul lunii iunie, așa cum precizează și Ion Sbiera: „M. Eminescu, spirit deștept și inimă ușor impresionabilă, n-a rămas scutit de efectele reprezentațiilor...Teatrul l-a abătut de la studiile sale gimnaziale, voia și el să fie actor, și actor dramatic!”

Însoțind trupa de teatru, Eminescu învăța pe de rost pasaje întregi din piesele jucate, pe care le recita și el în fața actorilor: *Maria Tudor* de Victor Hugo, *Căsătorie fără voie* de Moliere, *Smărăndița, fata pădurarului* și *Logofătul satului* de Ion Dumitrescu, *Cinel-cinel*, *Nuntă țărănească*, *Florin și Florica* de Vasile Alecsandri, *Bătălia de la Călugăreni* de V. Maniu și multe altele.

Actrița Fany Tardini

Actorul Mihail Pascaly

Trupa Fany Tardini-Vlădicescu era compusă din 17 persoane, 10 actori și 7 actrițe printre care se aflau: Alexandru Vlădicescu, Alexandru Evolschi, Radu Calomfirescu, Ioan Lacea, Ioan Comino, Catinca Dumitreasca, Elena Vlădescu, Alexandrina Albescu și Fanny Tardini care juca pe Maria Tudor și alte piese naționale.

Acest, al doilea turneu s-a desfășurat în perioada 26 mai/7 iunie și până la 7/19 iulie 1865. În legătură cu acest turneu, în Arhivele Statului din Brașov se află un document care atestă prezența lui Mihai Eminescu. Este o cerere pe care Fanny Tardini o adresează Magistratului din Brașov pentru obținerea autorizației pentru 20 de spectacole în sala Reduta. Cererea este în limba germană cu un scris frumos caligrafiat care nu putea fi decât a lui Eminescu. Semnătura artistei diferă de restul scrisului care seamănă mult cu scrisul lui Mihai Eminescu.

*Brașovul de la sfârșitul sec. XIX-lea
litografie din 1898*

Cetatea Brașovului și Turnul Alb

Spectacolele date de trupa Tardini-Vlădicescu, au loc în Sala Reduta, sală care atunci se numea „Apollo”, proprietatea lui Saul Abraham. Începând din anul 1794 acesta și-a pus această sală la dispoziția trupelor de teatru, existând aici condiții bune pentru aceste reprezentații.

Eminescu ocupa cușca sufleurului, ajutând actorii în declamarea rolurilor „pironit cu ochii asupra actorilor, nu aplauda, nu vorbea, ci numai sorbea fiecare cuvânt și fiecă melodie, făcea haz mare de comicul Comino" (G. Călinescu - *Viața lui Mihai Eminescu*, 1986). Piesele jucate de actori pe scenă fiind diverse și numeroase, actorii aveau nevoie frecvent de ajutorul sufleurului, care trebuia să fie tot timpul concentrat pe text și să intervină când situația o cerea. De multe ori juca și Eminescu câte un mic rol.

*Sala Reduta
azi Centru Cultural „Reduta”*

*Caseta de machiaj
a lui Mihai Eminescu*

Spectacolele trupei de teatru Fanny Tardini s-au bucurat de un real succes și, în mod special, piesa *Războiul lui Ștefan cel Mare*, piesă istorică de N. Istrati, despre care *Gazeta Transilvaniei* consemnează: „Prin producerea acestei drame a reieșit tot respectul atât de fericit încât publicul numeros nu mai vrea a înceta cu aplauzele și bravările succesului... Fericim pe anteseamnii frați ai noștri bucovineni, că au fost cei dintâi care, din superabundența convicțiunilor acestora au mijlocit venirea acestei societăți dramatice în sânul său, de unde ni se înlesni și nouă calea a-i avea în mijlocul nostru acum a doua oară”.

*Orașul Brașov-Primăria, Biserica Neagră,
Gimnaziul Andrei Șaguna, litografie din 1898*

Primăria și Piața Sfatului

Eminescu a venit la Brașov și în anul 1868 cu trupa de teatru condusă de Mihail Pascaly, în perioada 5/17 mai – 4/16 iunie. Trupa era așteptată cu mult

entuziasm de transilvăneni, dornici de a vedea spectacole de teatru în limba română. Revista *Familia* nr.14 din 1868 sub conducerea lui Iosif Vulcan făcea următorul apel: „Veniți, preoții scenei române...Veniți, unșii muzelor, veniți, propagatorii ideii sfinte...veniți, fraților, căci noi vă așteptăm cu brațele deschise! Grăbiți să sosiți cât mai curând în mijlocul nostru, grăbiți să ne reprezentați pe strămoșii glorioși, veniți să ne vorbiți despre trecutul strălucit și de viitorul frumos”.

Într-un document de la Arhivele Statului din Brașov, rezoluția din 12 mai 1868 a magistratului orașului, se aprobă turneul trupei din care făcea parte și Eminescu (Emilescu): „*Directorul de teatru român M. Pascaly din București roagă să i se admită să dea 15 până la 25 reprezentații teatrale, aici în localitate, în sala Reduta, cu concursul membrilor trupei sale: V. Freiwald, Emilescu, I. Săpeanu, Petre Velescu, S. Bălănescu, Gestianu*”, în total 12 persoane (7 bărbați și 5 femei). Din trupă făceau parte și actrițele: Matilda Pascaly, Marița Vasilescu, Catinca Dumitrescu, Maria Gestianu.

Timp de o lună de zile s-au jucat o serie de piese românești și străine printre care putem aminti: *Idiotul, Prizonierul din Bastilia, Sărmanul muzicant, Dalila, Martirul familiei, Fericirea în nebunie, Tata moșu, Cerșetorul, Nevasta trebuie să-și urmeze bărbatul, Bărbatul văduvei, Femeile care plâng, Femeile limbute, Procopsiții* și altele. Primul spectacol a fost duminică 5 mai cu piesa *Orbul și nebuna*, dramă tradusă din franceză de M. Millo și M. Pascaly.

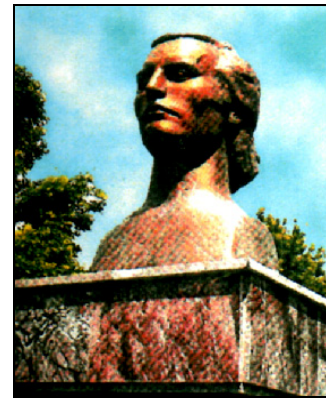
Corespondentul *Familiei* consemnează: „Celebrul nostru artist teatral din București, d-l M. Pascali a sosit în mijlocul nostru spre a deschide templul Thaliei române și între murii acestui vechi oraș românesc. Îndată ce se răspândi această știre între noi, bucuria noastră ajunsese la culme și, în decurs de câteva zile, fură ocupate toate locurile de șezut, și astfel subzistența trupei teatrale fu asigurată numaidecât într-un mod splendid”.

Publicul a fost încântat de „frumusețea sonorității limbii române, din vocea delicată și pronunțarea cea curgătoare a d-lor actori”, iar soții Pascali au lăsat o impresie deosebită când au jucat piesa lui D. Bolintineanu „Mihai Viteazul după bătălia de la Călugăreni”. Spectacolul a constituit un triumf, publicului i-a plăcut această piesă națională cu actorii îmbrăcați în costume naționale românești, fiind răsplătiți cu „multe cununi și buchete de flori”, după cum scria „Gazeta Transilvaniei”.

După acest turneu prin Transilvania, Trupa lui Pascaly se dizolvă și Eminescu, trece ca sufleur II și copist la Teatrul Național din București cu un salariu de 166,66 lei. Mihail Pascaly, la plecarea lui Mihai Eminescu ca sufleur II la Teatrul Național din București, face următoarea recomandare poetului: „...om al literelor și bun român; foarte cult, foarte studios, cu cunoștințe minunate de literatură germană și română. Este sărac și pe drumuri, l-am avut sufleur la mine; pe lângă știință, este laborios, activ, exact și foarte cumsecade”.

*Centrul vechi al Brașovului și
Biserica Neagră litografie din 1899*

*Bustul lui M. Eminescu
Săcele*

În timpul celor două turnee de teatru de la Brașov, Eminescu are prilejul să cunoască acest vechi și frumos oraș transilvan, cu vestita Biserică Neagră, Turnul Cetății, Dealul Tâmpa, centru orașului cu clădirile în stil gotic.

În amintirea trecerii poetului prin orașul lor, brașovenii au dat numele unei străzi cu numele „Mihai Eminescu”, stradă străjuită de plop, arțari, tei și stejari rămuroși, stradă îngustă pavată cu piatră și care duce la Cetate. Din păcate, un bust al poetului nu s-a dezvelit în acest oraș. Există, totuși, un bust a lui Eminescu în orașul Săcele, amplasat în Parcul Tineretului la 13 iunie 2003, operă a sculptorului Dumitru Pasima.

Orașul Brașov a exercitat o puternică impresie asupra poetului Mihai Eminescu, ceea ce l-a făcut să afirme mai târziu: „**Arătați-mi la noi un oraș patriotic ca Brașovul**” și să fie izvor de inspirație pentru poezia „Învia-vor voievozii!”:

*„Mândri voievozi, ce-nvie din a cronicilor bracuri,
Fac să tremure cetatea nedreptăților de veacuri:
Crainici răzbunării sante, ce nu poate să-ntârzie,
Prooroci măririi dalbe-a zilelor, ce vor să vie.*

.....
*Învia-vor voievozii, rumpând lanțuri de sclăvie,
Surpând legi și privilegiile de urgii din temelie,
Și va fi stăpân românul peste-a țărilor hotare,
Ce din vechi le străjuiește cu a doinii-nviforare”.*

BIBLIOGRAFIE:

1. *Eminescu și Brașovul* de Ion Itu, Ed. Coresi, 1990.
2. *Ei l-au văzut pe Eminescu* - Victor Crăciun - Ed. Dacia Cluj - Napoca, 1989
3. *Eminescu și teatrul* - Ioan Massof - Editura pentru literatură, 1964
4. *Pe urmele lui Mihai Eminescu* - Augustin Z. N. Pop - Editura Sport-Turism București, 1978
5. *Pașii poetului* - Gellu Dorian și Emil Iordache - Ed. Timpul Iași, 2000

Ing. Nicolae Iosub - Botoșani

**DOCUMENTE INEDITE DESPRE MIHAI EMINESCU
AFLATE ÎN ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI
SERVICIUL JUDEȚEAN BRAȘOV**

În Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Brașov, se află documente care atestă prezența lui Mihai Eminescu la Brașov. Menționăm cererea pe care Fanny Tardini o adresează Magistratului din Brașov pentru a obține o autorizație pentru a prezenta 20 de spectacole în sala Reduta. Cererea, cu un scris frumos caligrafiat, nu putea fi decât a lui Eminescu. Semnătura artistei diferă de restul scrisului care seamănă mult cu scrisul lui Mihai Eminescu. Documentul are nr. 4360 și a fost redactat în 26 mai 1865.

De asemenea, vă prezentăm și cererea directorului trupei de teatru Mihail Pascaly de a da spectacole teatrale în sala Reduta în anul 1868. Documentul are nr. 3741 și a fost redactat în 12 mai 1868.

Ambele documente au fost scrise în limba germană iar traducerea acestora în limba română se află în volumul Eminescu și Brașovul, lucrare coordonată de Ion ITU, în anul 1990, Centrul editorial „Coresi”, tiparul fiind executat la Întreprinderea Poligrafică din Brașov.

Vă prezentăm mai jos copiile acestor documente după originale și traducerea acestora.

ARHIVELE STATULUI BRAȘOV
ACTELE MAGISTRATULUI
4630/26.05.1865 – COPIE DUPĂ ORIGINAL

2 vers

553/

proas. 26/5 1865

Dringent.

Löblicher Herr und Distrikts
Magistrat
Kronstadt.

Gesuch

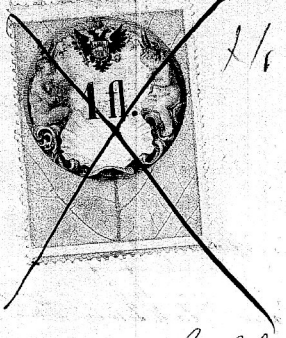
Von Frau Fanni Tardini Wit.
Mathianin von namänischer Offiz.
abwesend.

aus geübter Erfahrung von
Ermittlung des Auf.
Führung von Aufwachen
sowie Abrechnung
in namänischer Sprache
in der für namänische
Redaktion.

EXECUTAT
LA SINECTIA JUDETEANA
BRAȘOV
A ARHIVELOR NAȚIONALE

au. 1

42601.0

№. 4360 / 1865

Löbllicher Stadt und Districts-Magistrat!

Allen den verehrlichen Mitgliedern des verehrlichen
P. T. Publicums zu verkündigen, ist die
Königliche Hofkanzlei mit dem einförmigen
Befehl versehen worden, dass das verehrliche
mährische Hofschultheißamt zu Czernowitz
verpflichtet ist, hiermit zu befehlen, dass
den Verehrten im Abonnement von circa 20
Abendstunden im jährigen Antragspunkte
sich vereinigen und unterstützen zu müssen.
Dies für die Aufrechterhaltung der
Abendstunden im verehrlichen
Landeshaus zu Czernowitz, damit das
Ansehen derselben erhalten, und für die
Vereinigung der Abonnementen zum
Antragspunkte des verehrlichen P. T. Publicums
effektiv und nutzbringend sein.

Verantwortung vorbehalten. Hofschultheißamt
zu Czernowitz.
Ihr löbllicher Stadt und Districts-Magistrat

EXECUTAT
LA DIRECTIA JUDETEANA
BRASOV
A ARHIVELOR NATIONALE

1.
gerne in Uebereinstimmung, als sie willkürlich gegen
Sprecherin und Gendarmen: verfahren in dem Oberrath
Lübischen Stadt und Districts Magistrates aus,
auszubringen können: auf dem manigen Torsen
zur Abfertigung von Sprachverhörungen Manuskripten
zur in manirischen Gymnasia in Kraustadt die
Erweiligung anfordern sollte zur Ermäßigung in
und Abnahme des letzten Aufschwunges manirisch
nach 20 Manuskripten mit Aufbruch den 5. 6.
aus, in dem für manigen Redaktionswerke die Er-
weiligung selbständigst anzufragen zu wollen.
Kraustadt am 26. Mai 1865.

EXECUTAT
DIRECTIA JUDETEANA
BRAȘOV
A ARHIVELOR NAȚIONALE

F. Tardini

Cererea directoarei trupei de teatru Fanny Tardini de a da spectacole teatrale în sala Reduta în anul 1865 (copie după original)

ARHIVELE STATULU BRAȘOV
ACTELE MAGISTRATULUI
4630/26.05.1865
TRADUCEREA DOCUMENTULUI ORIGINAL
(din limba germană)

Cinstit Magistrat al orașului și districtului Brașov

Cererea

Doamnei Fanny Tardini, directoarea societății teatrale românești pentru a i se acorda autorizația de a da reprezentații teatrale în limba română în sala Reduta din localitate.

Cinstit Magistrat al orașului și districtului!

Pentru a satisface multiplele dorințe ale onoratului public, a sosit supusa semnatară a acestor rânduri, de la Cernăuți, cu trupa ei teatrală, și intenționează să dea o stagiune de cel puțin 20 de reprezentații în sala Reduta, îndată ce va primi autorizația – așa cum a făcut-o și în anul trecut.

O dovadă că dânsa are calitățile necesare pentru a da reprezentații în limba română o constituie faptul că stagiunea de anul trecut s-a deschis și încheiat spre mulțumirea onoratului public.

De aceea semnatară își permite să adreseze următoarea cerere: Cinstitului Magistrat al orașului și districtului să-i aprobe să cel puțin 20 de reprezentații în sala Reduta , cu începere din luna iunie, având în vedere că dânsa a obținut un ordin gubernial (care trebuie să se găsească în arhiva cinstitului magistrat al orașului și districtului), în baza căruia a obținut și anul trecut dreptul de a da reprezentații teatrale în limba română.

Brașov 26 Mai 1865

F. Tardini

Frakta Anstaltungen zu geben, f
Mogea die Eobliche Salige Anstalten in Braukniff ga,
falsch sind.

3. De Herrn Bankier Carl Schmidt
Mastgeborene sein

Dem vorbenannten Frakta-Anstalten M. Pascali
ist die Bewilligung erteilt worden, ferner in der
Laufe nun zwei Monaten Anstalten Anstalten
zu geben, u. würde dieselbe anzuweisen, ferner
Ueberlassung der Gebäude mit allem, als ferner,
Guten, ferner in der ferner zu geben.
Mogea die ferner unanständig werden.
Guten,

Am 15. März 1868
in Braukniff
31.15.1868
31.15.1868
31.15.1868

Aug. 13. 1868
1868
1868

Handwritten signature

LA DIRECTIA JUDETEANA
A ARHIVELOR NATI...

3741/1868

Cererea directorului trupei de teatru Mihail Pascaly de a da spectacole teatrale în sala Reduta în anul 1868 (copie după original)

ARHIVELE STATULU BRAȘOV
ACTELE MAGISTRATULUI 3741/12.05.1868
TRADUCEREA DOCUMENTULUI ORIGINAL
(din limba germană)

Directorul teatrului român, M. Pascaly, din București roagă să i se permită să dea aici (n.n. Brașov), în sala Reduta, 15 – 20 reprezentații teatrale ,în colaborare cu membrii trupei sale: V. Freiwald, Emilescu (n.n. Eminescu), I. Sapenco, Petre Velescu, S. Bălănescu, Gestianu. Dânsul anexează un certificat emis de magistratul din București la 15 aprilie a.c., nr. 4135, prin care se atestă că este directorul numitei societăți teatrale și un act al direcției poliției din București, din 25 aprilie, nr. 5487, din care rezultă că Pascally împreună cu soția sa Matilda, întovărășiți de actorii Gestianu, Marița Vasilescu, Catinca Dumitrescu, P. Velescu, Bălănescu, Freiwald, I. Sapeanu și Emilescu vor da reprezentații teatrale în străinătate. Aceste două atestate au fost legalizate de Consulatul general austriac cezaro-crăiesc din București la 7 mai a.c. nr. 124, 125.

Deși petiționarul n-a obținut încă de la înaltul guvernium autorizația de a da reprezentanțe teatrale, totuși – având în vedere că el intenționează să dea aici, în sala Reduta, numai 15 până la 25 reprezentațiuni – ar trebui să i se satisfacă cererea și să i se îngăduie să dea în localitate reprezentații teatrale în termen de două luni. Pentru aducerea la îndeplinire a acestei dispozițiuni se vor îndeplini următoarele:

- Se va preda avocatului N. Străvoiu (n.n. avocatul familiei Pascaly), ca răspuns la cererea solicitantului, împreună cu anexele înaintate, următoarea.

Decizie

Luându-se în considerare cererea dumneavoastră vi se permite să dați în sala Reduta din localitate reprezentații teatrale în decurs de două luni. Veți îndeplini următoarele obligații: Pentru închirierea sălii vă veți pune de acord cu proprietarii ei. Vi se atrage însă atenția că de fiecare reprezentație veți achita anticipat pentru

Fondul săracilor 2 fl. 10 cr.
Taxă comercială 1 fl. 8 cr.
Total 3 fl. 18 cr.

bani ce vor fi predați direcției poliției.

1 – Adresă către cinstita direcție a poliției, Loco.

Astăzi s-a acordat directorului de teatru din București, M. Pascali, permisiunea de a da reprezentații teatrale în limba română aici, în sala Reduta, pe o durată de două luni, fiind obligați să achite de fiecare reprezentație orașului pentru

Fondul săracilor 2 fl. 10 cr.
Taxă comercială 1 fl. 8 cr.
Total 3 fl. 18 cr.

Acești bani vor fi predați direcției poliției. Anexele cererii se restituie.
Cinstita poliție va lua la cunoștință despre aceasta.

2 – Domniei-sale domnului Carl Schmidt, bancher, Loco

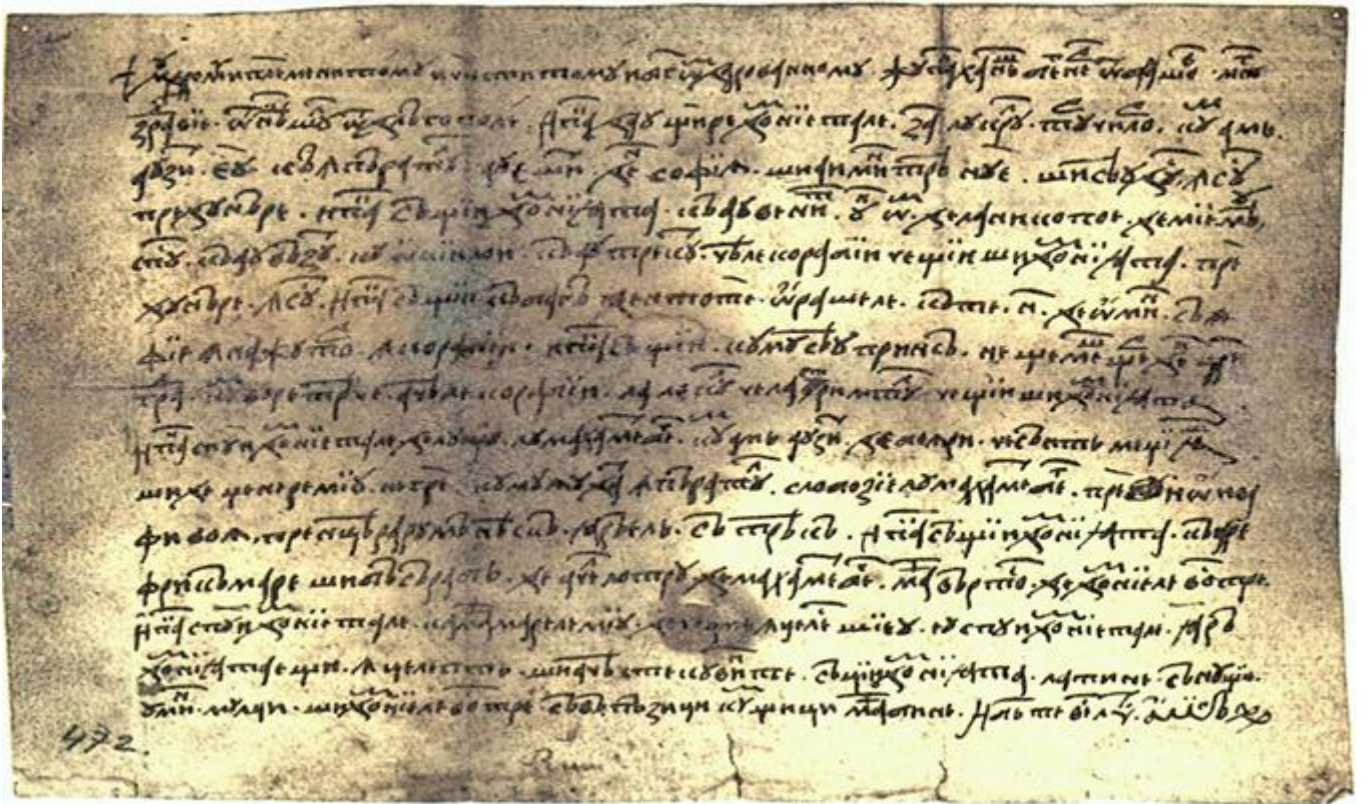
Directorului teatrului român, M. Pascali, i s-a acordat autorizația să dea aici reprezentanțe teatrale timp de două luni și a fost îndrumat să ia legătura cu dumneavoastră în calitate de proprietar, pentru a vă stabili condițiile închirierii localului.

Noi vă încunoștințăm despre acestea.

(ss. indescifrabil)

Primul document cunoscut scris în limba română, este o scurta scrisoare din anul 1521, Scrisoarea lui Neacsu din Campulung. In ea se comunica judeului Brasovului ca turcii fac pregatiri militare cu corabiile lor de pe Dunare, ca sa atace, probabil Transilvania, prin Banat.

'I pak dau stire domnietale za lucrul turcilor, cum am auzit eu ca imparatul au esit den Softia si aimintrea nu e, si se-au dus in sus pre Dunare. I pak sa stii domniata ca au venit un om de la Nicopoe de mie me-au spus ca au vazut cu ochii loi ca au trecut ceale corabii ce stii si domniata pre Dunare in sus. I pak sa stii ca бага den tote orasele cate 50 de omin sa fie ajutor in corabii. I pak sa stii cumu se-au prins neste mester den Trigrad cum vor treace aceale corabii la locul cela strimtul ce stii si domniata. I pakspui domnietale de lucrul lu Mahamet beg cum am auzit de boiari ce sunt megiias si de gineri-miu Negre cumu i-au dat imparatul slobozenie lui Mahamet beg pre io-i va fi voia pren Teara Rumaneasca iara el sa treaca. I pak sa stii domniata ca are frica mare si Basarab de acel lotru de Mahamed beg, mai vartos de domniele voastre. I pak spui domnietale, ca mai marele miu, de ce am inteles si eu. Eu spui domnietale, iara domniata esti intelept si aceste cuvinte sa tii domniata la tine, sa nu stie umin multi, si domniele voastre sa va paziti cum stiti mai bine.'

Scrisoarea boierului Neacsu din Campulung catre judele Brasovului Johannes Benkner

ADMINISTRAȚIA BRAȘOVULUI

Deoarece în documentele de arhivă referitoare la trecerea marelui nostru poet național Mihai Eminescu prin Brașov și participarea acestuia la spectacolele de teatru ale trupei Fany Tardini-Vlădicescu date pe scena Gimnaziului „Andrei Șaguna” (actualul Colegiu Național „Andrei Șaguna”) în anul 1864, apoi pe scena Redutei, (actualul Centru Cultural „Reduta”) în anul 1865, și cu trupa de teatru Mihail Pascaly în anul 1868 tot la Reduta, se face referire la MAGISTRAT (sau la actele magistratului), am considerat necesar să facem câteva precizări vis a vis de Administrația Brașovului din acea perioadă. Datele au fost extrase de pe Wikipedia.

Administrația publică brașoveană s-a format și dezvoltat o dată cu orașul, primele elemente ale acesteia fiind regăsite în documente încă din anul 1342.

Din secolul XIV și până în secolul XIX, structura administrației brașovene a rămas aproape neschimbată, de-a lungul timpului fiind adăugate doar instituții sau mai mulți membri în acestea, corespunzător dezvoltării populației. Principala organizație, care administra nu numai cetatea Brașovului, dar și cartierele din afara ei, comunele dependente direct de oraș (Bod, Ghimbav, Hărman, Sânpetru) și cele treisprezece localități (Apața, Bod, Bran, Cristian, Crizbav, Dumbrăvița, Feldioara, Hălchiu, Hărman, Măieruș, Prejmer, Sânpetru, Vulcan), cu populație săsească din Țara Bârsei care formau Districtul Brașov, este **MAGISTRATUL** (*Sfatul orașului*). Prima listă completă a Magistratului datează din anul 1397 și era alcătuită din:

●

Judele orașului, sau **Judele primar** („judex civitatis”), este menționat prima dată în anul 1358, și mai apoi în anul 1360. El corespundea, în structura administrativă actuală, primarului. Reprezenta capul orașului, și investea în funcție **Villicul**, ales mai întâi de către Centumviri. Printre cei mai cunoscuți juzi ai orașului se numără **Johann Benkner și Michael Weiss**

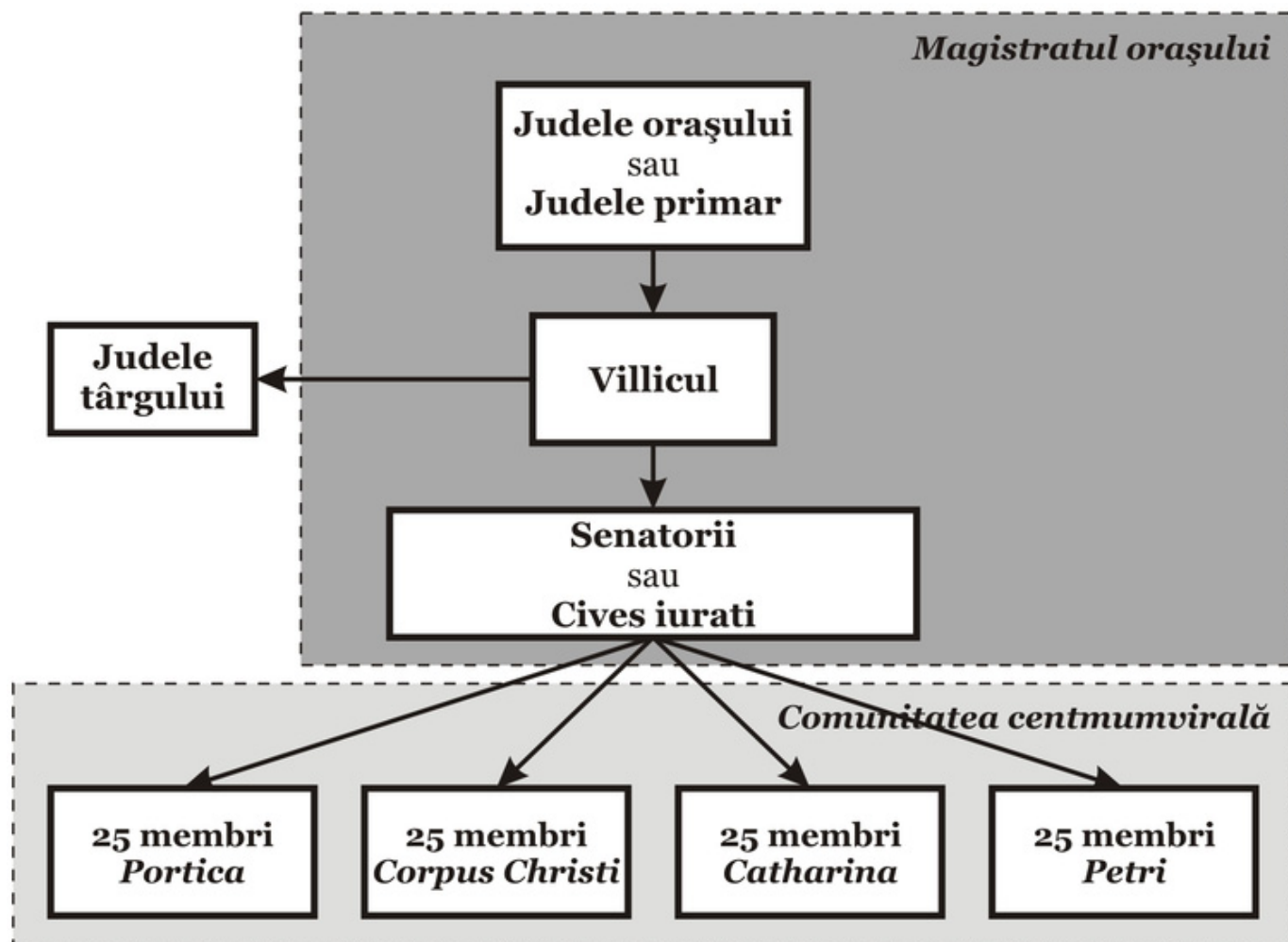
●

Villicul, ales de cei 100 de bărbați ai orașului. A fost menționat prima dată în anul 1353. Se presupune că, înainte de înființarea Comunității centumvirale, era ales de către senatori, sau chiar numai de către jude. Villicul se ocupa de conducerea economiei orășenești. Prin statutul orășenesc din anul 1557, s-a creat funcția de Jude al târgului („Mark-Richter”), numit și subordonat Villicului. Activitatea acestuia a fost reglementată în anul 1673, printr-un nou statut privitor la activitatea comercială.

În anul 1713, Judele târgului Simon Christophori a întocmit primul registru al funcției sale, în care a înregistrat toate actele normative privitoare la atribuțiile sale de serviciu. După ce instrucțiunile de serviciu ale Judelui de târg au fost modificate ultima dată la sfârșitul secolului al XVIII-lea, prin „Statutul orășenesc” din 1878, atribuțiile de supraveghere a comerțului au fost preluate de către Comisariatul de târg, aflat în subordinea Căpitanului orașului.

●

Senatorii sau Jurații („cives jurații”), inițial patru, mai apoi 16 (probabil corespunzător celor patru cartiere ale cetății: Portica, Corpus Christi, Catharina și Petri). Au fost menționați prima dată în anul 1342 (4), mai apoi în anul 1353, urmând ca din anul 1397 să fie menționați 16 oameni. Senatorii erau numiți de către judele primar și villic, mai apoi urmând să fie confirmați de către Comunitatea centumvirală.

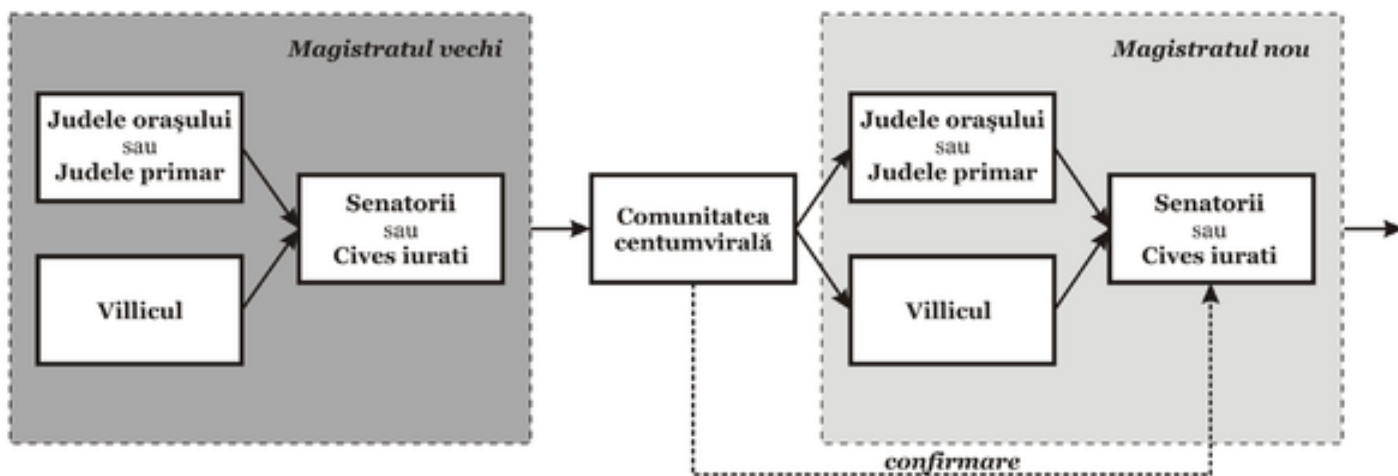

Din anul 1491, este menționată o *comunitate*, pe lângă Magistratul orașului, numită în anul 1495, *Comunitate centumvirală*. Aceasta era alcătuită din 100 de bărbați ai orașului, câte 25 din fiecare cvartal (cartier al cetății). Centumvirii erau aleși de către Magistrat și aveau, printre altele, atribuțiunea de a numi, dintre Senatori, pe noul Jude al orașului și pe Villic.

Ordinea în oraș era menținută de către *Căpitanul orașului* (directorul Poliției), iar Armata era alcătuită din breslași, care aveau spre apărare câte un punct al fortificațiilor brașovene. Fiecare poartă a cetății avea, la rândul ei, un căpitan însărcinat cu paza, care dispunea de câțiva oameni în subordine (spre exemplu opt oameni la Poarta Vămii).

În anul 1420, este menționată și *Adunarea Districtului Brașov*, care se compunea din membrii ai celor 13 comune săsești aparținătoare de acesta și ai celor patru comune dependente de Brașov.

Alegerile pentru conducerea orașului se desfășurau astfel: Magistratul numea noii Centumviri, care la rândul lor își alegeau, dintre senatori, Judele primar și Villicul. Apoi, Judele și Villicul își alegeau Senatorii, care trebuiau confirmați ulterior de către Comunitatea centumvirală.

Michael Weiss, s-a născut în anul 1569, la Mediaș și a decedat la 16 octombrie 1612, la Feldioara. A fost un istoric sas, ales ca jude al Brașovului în anul 1612. A lăsat în urmă mai multe scrieri cuprinzând date importante despre istoria Transilvaniei și mai ales a Brașovului.

Weiss a urmat în perioada 1583 - 1585 colegiul iezuit din Cluj, la vremea respectivă școala pentru studii superioare din Transilvania. În 1586 Michael Weiss a plecat din Mediaș și a lucrat un timp ca secretar al contelui Ferdinand von Hardek. Apoi a trecut în slujba cancelariei maghiare de la Praga.

La vârsta de numai 20 de ani a fost înnobilit de către împăratul Rudolf al II-lea. Cu toate că avea ca perspectivă o carieră strălucită la curtea împăratului, Michael Weiss s-a întors în Principatul Transilvaniei și s-a stabilit în anul 1590, la Brașov. Deja în anul 1591, a fost ales ca membru în *Adunarea celor o sută* iar din anul 1600, membru al *Senatului orășenesc*. A ajuns *Jude* al Brașovului în anul 1612. A îndeplinit cu succes mai multe misiuni diplomatice.

Când Gabriel Báthory, după devastările făcute în Țara Românească, a vrut să supună Brașovul, Weiss a condus lupta de rezistență, avându-l ca aliat pe domnul muntean Radu Șerban. La 16 octombrie 1612, la Feldioara, a avut loc o luptă în care oștirea brașoveană a fost înfrântă. Michael Weiss a fost prins și ucis.

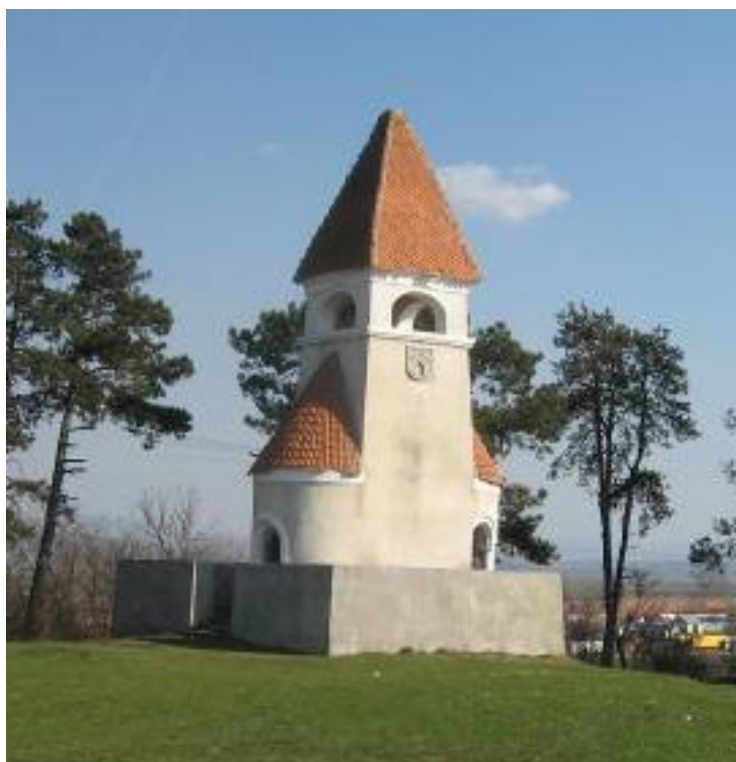
În anul 1863?, Anton Fiala va picta la Nimburg, Cehia, un tablou intitulat *Bătălia de la Feldioara*. O fotografie a tabloului se află în

Muzeul de Artă Braşov

În memoria conducătorului lor, braşovenii au bătut o monedă comemorativă din aur cu inscripția: „*Michael Weiss 1612. Și-a făcut datoria față de patrie*”. În anul 1887, Nonnergasse (Ulița Călugărițelor) din Braşov a primit denumirea de Michael Weiss în cinstea fostului său primar, care s-a opus guvernării tiranice a lui Gabriel Bathory.

La **Muzeul săsesc al Țării Bârsei** (înființat la Braşov în anul 1908) se puteau vedea în 1940, atât monezile comemorative din această perioadă, cât și sabia cu trei tăișuri a lui Michael Weiss. Muzeul a fost desființat la finalul celui de-Al Doilea Război Mondial. Ceea ce a mai putut fi salvat din colecțiile sale a intrat în patrimoniul Muzeului Regional Braşov, întemeiat în anul 1950, astăzi **Muzeul Județean de Istorie Braşov**.

În Lista Monumentelor Istorice, întocmit de Ministerul Culturii și Cultelor, Institutul Național al Monumentelor Istorice, la Nr. crt. 976 Cod LMI 2004 BV-IV-m-A-11919 este înscris *Monumentul studenților sași căzuți în luptă în 1612*. Monumentul, construit în 1912-1913, cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la ultima confruntare armată a lui Weiss, este amplasat la marginea SV a satului Feldioara și îi comemorează cei 39 de tineri studenți căzuți în bătălia desfășurată aici în 1612, sub conducerea judeului Braşovului Michael Weiss.

Monumentul de la Feldioara și o imagine din interiorul acestuia

Johann Benkner (d. 11 iulie 1565) a fost jude primar al Braşovului, cunoscut mai ales ca sprijinitor al diaconului Coresi, autorul primelor cărți tipărite în limba română. Tatăl lui, **Hans Benkner**, a fost de asemenea jude al Braşovului și este cunoscut ca destinatarul *Scrisorii lui Neacșu din Câmpulung*.

EXPOZIȚIA NUMISMATICO-FILATELICĂ ȘI CARTE VECHĂ MIHAI EMINESCU

Expoziția prezentă este realizată de colecționari care sunt, toți, membri ai Clubului Colecționarilor de medalii Eminescu de la Cercul Militar din București.

Cea mai mare parte, adică 7 vitrine și 12 panouri de expunere sunt prezentate de doi numismați și filатели, din cadrul Secției Numismatice și ai Asociației Filateliștilor din Botoșani, Coriolan Chiricheș și Mihai C. V. Cornaci. Aceștia expun o combinație de piese de numismatică, filatelie, cartofilie, opere de artă etc. Se pot admira medalii, insigne, monede, bancnote, timbre, cărți poștale ilustrate, ilustrate „maxime”, porțelanuri, ceramică ș. a.

O mențiune aparte se cuvine să facem despre vitrina de carte veche din colecția Nicolae Iosub. Cărțile prezentate în expoziție au fost tipărite în perioada 1907 – 1939. Cea mai veche carte este Eminescu și Alecsandri de Gr. Scoproan, Iași, 1907, iar cea mai „tânără” a Dr. Valeriu Târziu, Ipotești, monografie, Editura Nord, Cernăuți, 1939.

S-au alăturat la realizarea acestei minunate expoziții, Ștefan Dina, Gheorghe Ciutacu și Costică Dumitrescu din București, exponatele acestora întregind, în alte două vitrine, această inedită și frumoasă expoziție.

În continuare vă prezentăm lista completă a volumelor de carte veche și a revistelor din expoziție:

- Eminescu și Alecsandri, Gr. Scorpan, Iași, 1907;
- Ioan Scurtu, Geniu pustiu de Mihail Eminescu, Ed. Albatros, București, 1908;
- M. Eminescu, Laiș, Comedie antică, Editura Socec, 1908;
- Octav Minar, Eminescu Comemorativ, Album Artistic Literar, Iași, 1909;
- Ion Scurtu, Mihail Eminescu, poezii, Ediție revizuită cu ilustrații de Leonard Salmen, Editura librăriei Alcalay, București, 1910;
- Al. Gr. Soutzo, Quelques poesies de Mihail Eminesco, Imprimeria H. Goldner Iassy, 1911. Exemplar din această frumoasă cărticică, cu o dedicație pentru Octavian Goga: „Marelui Octavian Goga - admirație, Rudolf Șuțu, Iași”.
- Nicolae V. Baboeanu, Iubire – durere. M. Eminescu - Veronica Micle, Ed. „Biuroului Universal” At. I. Nițeanu, București, Ediția a II-a, 1912;
- Veronica Micle, Poezii, Biblioteca pentru toți, nr. 924, Ed. librăriei „Universala” Allcalay & Co, București, 1914;
- Octav Minar, Veronica Micle - muza lui Eminescu, Români celebri, Nr.3, Editura Flacăra, București, 1914;
- Octav Minar, Dragoste și Poezie, București, 1923;
- Octav Minar, Cum a iubit Eminescu, Ed. Librăria Nouă, București, 1926;
- Barbu Lăzăreanu, Cu privire la Eminescu, vol. I, II, III și IV, Ed. „Cultura Românească S.A.R., București, 1930?;

- Leca Morariu, Eminescu, monografie, Cap.VI și VII, Copilăria și Eminescu elev, 12 ilustrații, Tipografia Hermann Rainer, Suceava, 1932;
- Aurel A. Mureșianu, Eminescu, Aurel Mureșianu și Serbarea de la Putna, Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1935;
- Dr. Târziu Valeriu, Ipotești, monografie, Ed. Nord Cernăuți, 1939.
- Junimea Literară, nr. 10 - 1906, nr.1 - 1907, nr.1 - 1909, nr. 6, 11, 12 - 1909, nr. 6 -1910, nr. 3 – 1911;
- Revista Luceafărul, Sibiu, 1912;Revista Moldovei, anul II, nr. 2, 1922, anul II, nr. 6 - 7, 1923, anul IV, nr. 11 -12, 1925, Botoșani;
- Junimea Moldovei de Nord, Anul 1, Nr. 2, 1919, Anul 1, Nr. 19 - 22, 1920, Botoșani;
- Revista Mihai Eminescu, Nr. 19, 1941;
- Revista Bucovinei, Anul III, nr. 11 - 12, Timișoara, 1944.

Din punct de vedere numismatic, veți admira toate bancnotele și monedele care poartă chipul marelui nostru poet (inclusiv probe), distincția inițiată de Parlamentul României precum și marea majoritate a medaliilor și insinelor dedicate diverselor aniversări sau comemorări „Mihai Eminescu”.

PLACHETA, MEDALIA ȘI INSIGNA CELUI DE-AL XXX-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ, BRAȘOV, 20 – 21 SEPTEMBRIE 2013

În perioada 20 – 21 septembrie 2013, Secția Brașov a Societății Numismatice Române în colaborare cu Centrul Cultural „Reduta”, organizează cel de-al XXX-lea Simpozion Național de Numismatică cu participare internațională, denumit „EMINESCU ȘI BRAȘOVUL”.

Acest important eveniment științific este organizat pentru a aniversa 110 ani de la înființarea Societății Numismatice Române, a 35 de ani de la înființarea Secției Numismatice Brașov și a 145 de ani de când marele poet național MIHAI EMINESCU, împreună cu trupa de teatru condusă de Mihail Pascaly, în perioada 5 mai – 4 iunie 1868 au dat spectacole de teatru în limba română la Brașov în actuala sală de spectacole a Centrului Cultural „Reduta”.

Pentru a comemora aceste importante aniversări ale numismaticii românești, Secția Numismatică Brașov, organizatoarea acestui important eveniment științific, a conceput și a realizat o plachetă o medalie și o insignă.

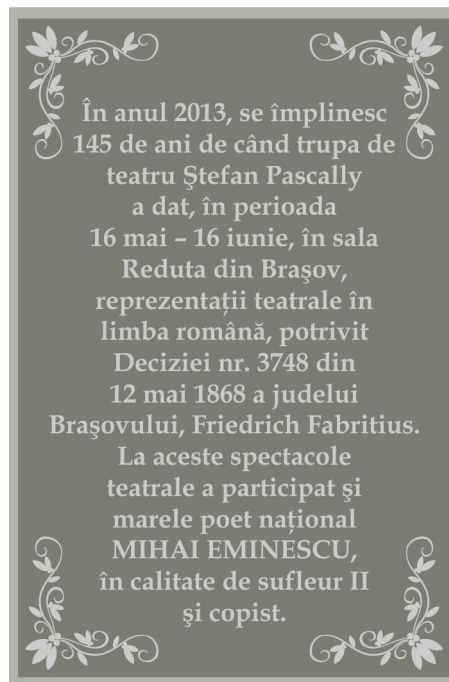
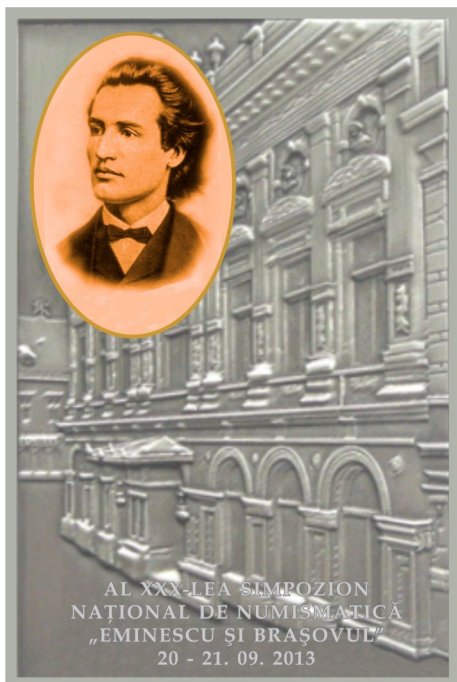
INSIGNA, artistic realizată, are forma asemănătoare cu a unui scut german dar cu marginile răsucite. Ea este împărțită în trei câmpuri inegale, pe diagonală, de culori diferite, de sus în jos, albastru, galben și roșu. Pe câmpul albastru dispus în stânga sus se află capul zeiței romane Minerva (numită la greci, Pallas Athena), cunoscută la greci și etrusci ca patroană a înțelepciunii și a artelor, formând împreună cu Jupiter și Juno o triadă divină. Minerva este și patroana Societății Numismatice Române. Câmpul din mijloc, de culoare galbenă, este realizat sub forma unei eșarfe cu marginile răsucite pe care este trecută legenda, pe două rânduri: **AL XXX-LEA SIMPOZION/NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ**. Câmpul trei, dispus în dreapta jos, de culoare albastră, are dispus pe el Stema municipiului Brașov, gazdă a simpozionului și legenda, pe trei rânduri: **BRAȘOV/20-21.09/2013**. Insigna a fost realizată într-un număr de 100 de exemplare.

PLACHETA, realizată în 3D, are pe avers imaginea Centrului Cultural „Reduta”, iar în partea superioară, în stânga, un medalion cu chipul marelui poet național MIHAI EMINESCU, privind spre stânga. În partea inferioară a plachetei, legenda, pe patru rânduri: **AL XXX-LEA SIMPOZION/NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ/„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL”/20 – 21.09.2013**.

Pe revers, placheta are în cele patru colțuri câte un aranjament floral, cu dimensiunile de 20 x 20 mm. și legenda pe 17 rânduri: **În anul 2013, se împlinesc/145 de ani de când trupa de/teatru Ștefan Pascaly/a dat, în perioada 16 mai - 16 iunie, în sala/Reduta din Brașov,/reprezentării teatrale în/limba română, potrivit/Deciziei nr. 3741din/12 mai 1868, a judeului/Brașovului, Friedrich Fabrițius./La aceste spectacole/teatrale a participat și/marele poet**

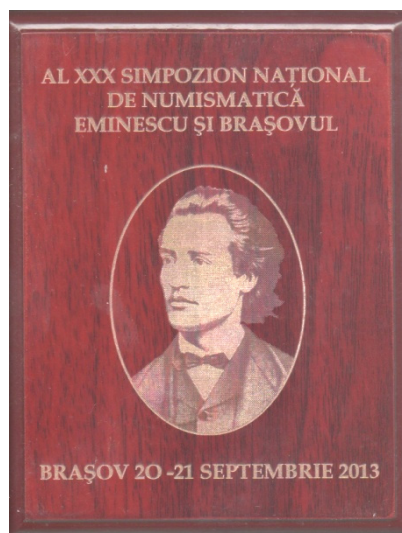

național/MIHAI EMINESCU, în calitate de sufleur II/și copist. S-au realizat 100 plachete, numerotate pe muchia din dreapta, jos, de la 01 la 100. Tot pe această muchie sunt gravate inițialele numelui autorului plachetei, Ș.S, iar pe muchia stângă, jos, adresa de net a firmei care a realizat placheta: www.accesoriiprod.ro.

Placheta are dimensiunile de 90 x 60 mm și este confecționată din zamac, argintată și patinată iar medalionul, de formă eliptică, are dimensiunile 40 x 27 mm, confecționat din zamac aurit.

Plachetele sunt dispuse în cutii din lemn lăcuit, cu dimensiunile 110 x 140 mm., având gravate pe capac, central, chipul lui Eminescu și legenda, la partea superioară, pe trei rânduri, **AL XXX-LEA SIMPOZION NAȚIONAL/DE NUMISMATICĂ/EMINESCU ȘI BRAȘOVUL**, iar la partea inferioară, **BRAȘOV 20 – 21 SEPTEMBRIE 2013**. Interiorul cutiei este plușat și are dispus pe capacul superior, un certificat care atestă autenticitatea pieselor.

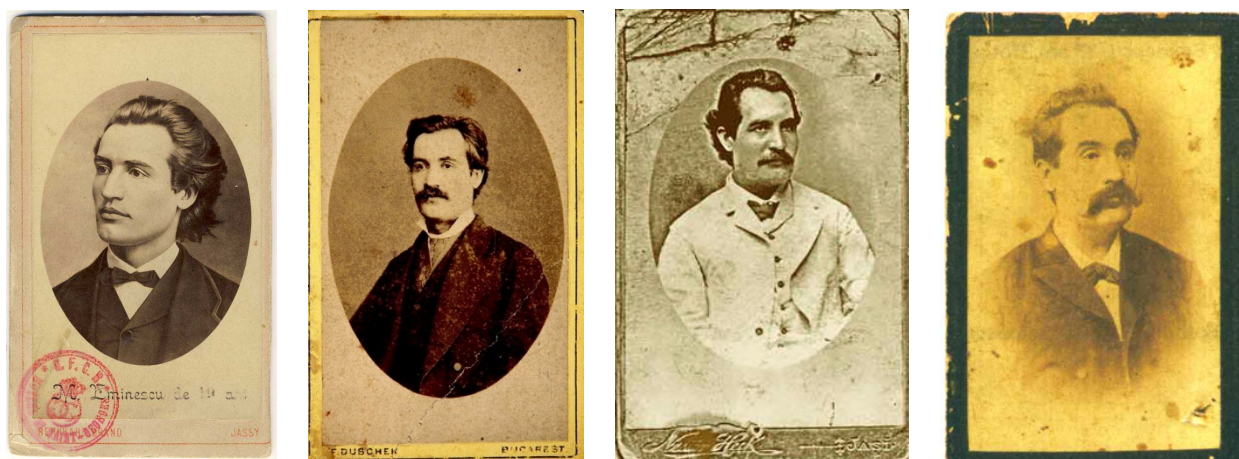

MEDALIA, realizată în 3D, are pe avers, central, imaginea zeiței Minerva, patroana Societății Numismatice Române, pe margine, circular, între două cercuri, legenda: **110 ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMÂNE**, iar în partea inferioară, între două stele, **1903 – 2013**. Pe revers, Stema municipiului Brașov, care este și sigla Secției Numismatice Brașov, având în stânga cifrele **19** iar în dreapta **78** (anul de înființare a Secției brașovene), pe margine, circular, între două cercuri, legenda: **35 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SECȚIEI NUMISMATICE BRAȘOV**, iar în partea inferioară, între două stele, **1978 – 2013**.

Medalia are diametrul de 50 mm. și a fost confecționată din zamac, argintat și patinat într-un număr de 100 de exemplare, dispuse în cutii din material plastic transparent.

Designerul celor trei piese numismatice prezentate mai sus este numismatul brașovean **Col. (r) ing. Ștefan SAMOILĂ**, iar machetarea și realizarea în ansamblul său a fost executată de firma **S.C. ACCESORII PROD S.R.L. din Oradea**.

Cele patru fotografii cunoscute și recunoscute de specialiștii în domeniu, ale lui Mihai Eminescu, realizate de: Jan Tomas la Praga, în anul 1869, Franz Duschek la București, în anul 1880, Nestor Heck la Iași, în perioada 1884 – 1885 și Jean Bieling la Botoșani, în perioada 1887 - 1888

DIPLOMĂ DE EXCELENȚĂ

DIPLOMA DE EXCELENȚĂ, are ca fundal bancnota cu nominalul 500 lei, emisă de Banca Națională a României și pusă în circulație la 1 iulie 2005, anul denominării leului.

Imaginea bancnotei de 500 lei prezintă portretul poetului **Mihai Eminescu**, flori și frunze de tei (*Tilia platyphyllos*), o călimară și o pană de scris și alte sigle și înscrisuri.

Suprapus pe imaginea bancnotei se află în partea superioară, siglele organizatorilor: Societatea Numismatică Română, Secția Numismatică Brașov, Consiliul Județean Brașov și Centrul Cultural „Reduta”. În partea stângă, pe verticală, de sus în jos, o ulcică cu un tezaur, harta cu tezaurile descoperite în România, un cufăr cu bani și obiecte prețioase și vestitele brățări dacice iar în partea dreaptă, pe verticală, de sus în jos, moneda cu nominalul 100 lei, emisă în anul 2000, de Banca Națională a Republicii Moldova, moneda cu nominalul 500 lei, emisă în anul 2010, de Banca Națională a României, moneda cu nominalul de 1 rublă, emisă în anul 1989, de Banca URSS și moneda cu nominalul 2000 lei, emisă în anul 2000, de Banca Națională a României. Toate aceste monede au pe avers chipul lui **MIHAI EMINESCU**. În partea centrală, de sus în jos, textul diplomei, iar în partea inferioară, semnăturile și ștampilele organizatorilor (Președintele Societății Numismatice Române, Directorul Centrului Cultural „Reduta” și Președintele Comitetului de Organizare).

Diploma de excelență este concepția **Col. (r) Ștefan Samoilă** și realizată grafic de economistul **Vasile Ilea** de la firma **LIANT CO** din Brașov.

**REZUMATELE
COMUNICĂRILOR CE VOR FI
PREZENTATE ÎN CADRUL
CELUI DE-AL XXX-LEA
SIMPOZION NAȚIONAL DE
NUMISMATICĂ
„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL”
20 – 21 SEPTEMBRIE 2013**

MOMENT ANIVERSAR ~ MIHAI EMINESCU ~ MĂRTURII BRAȘOVENE

Preot dr. VASILE OLTEANU

Muzeul „Primei Școli Românești“

Brașov – România

E-mail: primascoalaromaneasca@gmail.com,

Tel. ++40722435134

„Arătați-mi un oraș mai patriotic ca Brașovul”

Este mărturia junimistului Iacob Negruzzi, la care se ralia adeseori marele poet Mihail Eminescu, când își aducea aminte de Brașov. Nu avea decât 14 ani, când însoțește la Brașov (între 1 iulie și 21 septembrie 1864) trupa de teatru a Fani Tardini Vlădicescu și în sala de festivități a gimnaziului Andrei Șaguna (pe atunci „Școlile centrale române”) sunt prezentate mai multe piese de teatru, între care și „Răzvan și Vidra” a lui B.P. Hașdeu, condiții în care Eminescu juca rolul Ciobanului din această piesă. Anul următor, între 7 iunie - 19 iulie 1865 documentele brașovene confirmă un nou popas al tânărului poet, însoțind aceeași trupă, formată din 20 persoane, dând noi spectacole în sala Reduta din Cetatea Brașovului, între care piesa istorică „Radu Calomfirescu” a lui I. Dumitrescu; „Războiul lui Ștefan cel Mare cu Mathia” de I. Istrate și multe piese franțuzești. Cunoscând Biserica Sf. Nicolae și obiceiul Junilor din Șcheii Brașovului, scrie o frumoasă poezie, una din primele sale poezii, după cea dedicată altui brașovean Aron Pumnul (originar din Cuciulata), care i-a fost profesor la Cernăuți. Acum la Brașov scrie poezia „Învia-vor voievozii”, cunoscută doar dintr-o puțin cunoscută publicație a cercetătorului brașovean Sterie Stinghe de la Târgu Mureș, din care reproducem un fragment, din care se constată referința directă la biserica șcheiană și obiceiul junilor:

„...Dom regal cu mândre turle, a lui Neagoe tesaur
Pe Mihai ce admirat-ai în zenitul său de aur
Și slăvit-ai a lui Radu îndoită biruință
În a doua înviere s-ar putea să n-ai credință?

Juni semeți cu surle-n frunte și cu zumzet de cimpoaie
Scutură din letargie inimile ce se-ndoaie
Împlini-se-va destinul, când sfârma-vor buzdugane
De vătafi și-armași izbite, a cetății porți dușmane...”

N-au trecut decât trei ani și în stagiunea anilor 1867 - 1968 Eminescu se găsește din nou la Brașov, însoțind trupa lui Mihai Pascali și în sala de spectacole „Reduta” din Brașov au loc mai multe spectacole, între care și cu celebra piesă a lui Dimitrie Bolintineanu „Mihai Viteazul după bătălia de la Călugăreni”, dată în beneficiul elevilor șaguniști, piesă în care a jucat ca artist și compozitorul George Ucenescu, autorul melodiei imnului „Deșteaptă-te Române”. De asemenea piesa „Moartea lui Mihai Viteazul la Tord” a lui Constantin Harlepliu din 1854, păstrată în fondul de carte veche din Șcheii Brașovului.

Firește că mânat de aceste sentimente pentru orașul de la poalele Tâmppei dedică brașoveanului Andrei Mureșianu celebrul său poem, iar în poezia „Epigonii” aceluiași poet brașovean îi dedică frumoase versuri, bine cunoscute. Ulterior brașoveanul Ion Scurtu

realizează o ediție a poeziilor eminesciene și un alt brașovean susține în Germania teza de doctorat cu „Metrica lui Eminescu”.

Legăturile lui Eminescu cu brașovenii continuă pe meleagurile Vienei, în cadrul societății „România” condusă de brașovenii Pandeale Dima (fratele compozitorului George Dima) și Aurel Mureșianu, precum și în cadrul „României June”, unde Eminescu activa ca bibliotecar, iar brașoveanul Sterie Ciurcu era casier. Împreună cu Aurel Mureșianu, Nicolae Onciu și Vasile Burlă Eminescu face parte din comisia aleasă pentru fuziunea celor două societăți românești din Viena. Referindu-se la această perioadă Aurel Mureșianu, după ce frecventase împreună cu Eminescu cursurile de filozofie poetică ale dr. Zimmermann, ca și cele de gramatică comparată a limbilor romanice ale prof. vienez Musafie, cât și alte cursuri universitare de economie politică, filozofia dreptului, dreptul european al ginților, teoria dreptului subiectiv ș.a., declara mai târziu: „Cu Eminescu am fost în raporturile cele mai bune. El avea o deosebită venerațiune pentru mine”. Împreună au alcătuit celebrul „Apel” lansat la Putna cu ocazia sărbătoririi lui Ștefan cel Mare, colaborând și cu fizicianul brașovean Nicolae Teclu, numit președinte al Societății studenților români pentru serbarea de la Putna”. Tot pentru această serbare brașoveanul Diamandi Manole, și el student la Viena, face o bună colectă pentru sprijinirea serbării. Eminescu – după cum mărturisește Titu Maiorescu - „vorbea cu multă însuflețire” despre brașoveanul Teodor Nica, aflat tot la Viena, ajuns director al Băncii Naționale la București.

Ultimul popas brașovean al lui Eminescu se datorează brașoveanului Constantin Popazu - „doctorul” lui Mihail Eminescu.

Fiu al negustorului brașovean Constantin Popazu, nepot cunoscutului protopop Ioan Popazu și văr primar lui Titu Maiorescu, viitorul doctor Constantin Popazu se naște în Șcheii Brașovului în anul 1858 și după absolvirea gimnaziului Șaguna, ridicat de unchiul său Popazu, continuă studiile universitare la Viena în cadrul facultății de medicină, devenind membru al societății „România Jună”, fiind cel care a organizat una din cele mai frumoase manifestări ale societății în iunie 1882, pentru care a primit publice mulțumiri din partea membrilor „Junimii” de la Iași.

Prietenia cu vărul său primar Titu Maiorescu favorizează bineînțeles și legăturile lui Constantin Popaz cu Eminescu. Ca student în ultimul an al facultății de medicină de la Viena mediatizează internarea marelui poet la Ober Döbling, în cunoscutul ospiciu de alienați al doctorului Obersteiner, profesorul său la catedră.

În toamna anului 1883, când se declanșează boala marelui poet, Constantin Popazu se afla la București în vacanța de Crăciun la vărul său Maiorescu și vizitând pe marele poet în spitalul Caritas al doctorului Șuțu din București constată tratamentul insuficient al bolnavului cu „cloral, morfină, vezică tare, băi ale membrelor inferioare” și propune vărului său Maiorescu să-l interneze în spitalul vienez. Trimiterea lui Eminescu la sanatoriul de lângă Viena nu era o problemă tocmai ușoară pentru Maiorescu, care făcuse mari cheltuieli cu internarea poetului în spitalul bucureștean și cu editarea celor 1000 de exemplare ale volumului de „Poezii” (primul și singurul volum antum al poetului), motiv pentru care cere ajutor financiar de la prim-ministrul Teodor Rosetti, întrucât Gheorghe Eminovici, tatăl poetului „venit la București declară că lasă asupra lui Maiorescu toată îngrijirea materială și morală”, iar fratele Matei Eminovici „își îngăduie să ia ceasornicul de aur al poetului”, profitând de starea de sănătate în care se găsea Eminescu (George Călinescu, Viața lui Mihail Eminescu, București, 1966,p.285).

Inițial Maiorescu nu credea că sanatoriul vienez poate însemna mai mult decât cel bucureștean și doar la insistențele sorei sale și ale vărului Popazu se convinge: „Am găsit și gădesc ducerea lui (Eminescu) la Viena cu totul nefolositoare – scria sorei sale, Emilia Maiorescu (căsătorită Humpel), care deschisese la Brașov un institute francez). Nu uita totuși

două lucruri – scria Maiorescu sorei sale care încerca să-l convingă că doctoral Popazu avea dreptate - : mai întâi, eu l-am văzut adeseori; la mine a avut întâiul acces; toată grija lui, eu, numai eu am avut-o și numai eu am pus-o la cale. Nimeni altul nu s-a interesat de el – nici familia și nici cei mai apropiați prieteni ai săi. Cine susține altfel face o mare nedreptate. În al doilea rând, bolile mentale sunt specialitatea studiilor mele... Ceea ce trebuie să facem pentru demenți, diagnoza și prognoza lor, înzestrarea caselor de nebuni și altele, îmi sunt lucruri foarte cunoscute și biblioteca mea este chiar foarte bogată în această materie...Așadar, eu știu că Eminescu a fost bine îngrijit la doctoral Șuțu și mai știu că ducerea sa la Viena este cu totul de prisos. El a trecut din mania delirantă în cea de demență.

Dar fiindcă erai de altă părere și o ducere a lui Eminescu la Viena nu strică, ți-am îndeplinit dorința fără împotrivire, după cum ți-am spus-o dela la Iași. Între timp am adunat fondurile, până acum sunt disponibili 3000 franci, cea mai mare parte din ei de la mine. Măine la orele 9 Eminescu pleacă la Viena în compania prietenului său Chibici și a gardianului de la Șuțu...” (Buletinul Mihai Eminescu, Cernăuți -Piatra Neamț, an XII, 1941, nr.19, p.25).

Într-adevăr, după ce Maiorescu procurase 3000 franci, face posibil plecarea poetului în compania prietenului Chibici și a gardianului de la spitalul doctorului Șuțu în 20/1 noiembrie 1883, dar cu un popas brașovean. Coborând din tren este așteptat la Brașov de doctorul Constantin Popazu pentru a-l însoți într-un alt tren spre Viena. La Brașov – după cum mărturisește Sextil Pușcariu, invocând mărturiile lui Constantin Popazu - „coborând din tren, făcea odată în aer cu geamantanul său zicând: Trăiască România Unită!” (Sextil Pușcariu, Memorii, București, 1978, p.758).

Dacă Eminescu își ducea personal geamantanul cu care cobora la Brașov, însemna că se găsea în deplină cunoștință, iar strigătul său unionist pornea dintr-o trăire patriotică autentică, chiar dacă acesta se emitea cu 35 de ani înainte de Marea Unire. Ajuns la Viena, crezându-se tot într-o localitate transilvăneană strigă din nou la coborârea din tren: „România liberată, România liberată!”.

Internat în ospiciul doctorului Obersteiner, la Ober Doblting prin intermedierea doctorului Constantin Popazu, după două săptămâni, revenindu-și din starea letargică, scrie o impresionantă scrisoare prietenului său Chibici Râvneanu, „un minunat document psihologic” – după cum aprecia Maiorescu. Ne-a fost dat să aflăm în Șcheii Brașovului această scrisoare, dar spre surprinderea noastră constatăm că un alt exemplar a fost cunoscut de George Călinescu. Ceea ce ne îngăduie să credem că acesta este originalul, este faptul că filigranul hârtiei (de Câmpulung) este similar cu cel al scrisorilor emise de Constantin Popazu. Bănuim că Titu Maiorescu a trimis scrisoarea la Brașov sorei Emilia tocmai pentru a-i dovedi starea psihologică a poetului și a observa „câtă limpezime are”, cerându-i chiar să o păstreze. (Buletinul Eminescu, op. cit., p.25). Pentru importanța ei, ne îngăduim să o reproducem mai jos.

„Doblting 12/24 Ianuarie 1884

Iubite Chibici,

Nu sunt de loc în stare să-mi dau seama de boala cumplită prin care am trecut, nici de modul în care am fost internat aici în ospiciul de alienați. Știu numai atât că boala intelectuală mi-a trecut, deși fizic stau îndestul de prost. Sunt slab, rău hrănit și plin de îngrijire asupra unui viitor care de acum înainte e fără îndoială și mai nesigur pentru mine decât oricând.

Ceea ce aș dori să știu de la tine este, dacă cărțile și lada mea sunt în oarecare siguranță și dacă pot spera să le revăd. În ladă trebuie să fi aflând și ceasornicul pe care l-am scos de la Simțion. Încolo, aș voi să știu dacă voi scăpa de aici, unde în adevăr îmi pare că stau fără nici un folos. Tratamentul pare a consta în mâncare puțină și proastă și în reclusiune, încolo n-am observat nimic în maniera de a mă trata. Sufăr cumplit, iubite Chibici, de lovitura morală pe

care mi-a dat-o boala, o lovitură ireparabilă care va avea influență rea asupra întregului rest al vieții mele, ce voi avea-o de trăit. Asemenea, nu știu nimic asupra poziției pe care mi-ați creat-o în acest institut. Cine plătește pentru mine aici și cine are grijă de mine? D. Maiorescu a trecut pe aici într-o zi, dar a stat mai puțin de un minut și nu mi-a spus nimic asupra sorții care mă așteaptă, căci sper că voi fi condamnat a petrece aici ani întregi fără necesitate.

Doctorii mi-au spus că trebuie s-ți scriu ție în privirea aceasta. Mi-aduc în adevăr aminte c-am venit cu tine în tren, dar încolo nu mai știu nimic, decât că am stat închis și am suferit nu numai de halucinațiuni, ci și mai mult de foame. Mă întreb acum, dacă e vorba ca, cu cheltuială și anume să continue regimul sub care trăiesc, regim cu totul fără folos, atât pentru mine cât și pentru amicii cari au binevoit a se interesa de mine și a mă trimite aici.

Fii bun, iubite Chibici și răspunde-mi cum stau lucrurile cu mine. Doctorii de aici îmi vorbesc de d. Maiorescu și de tine. Eu știu despre tine că tu n-ai mijloace pentru a îngriji de mine în starea în care sunt. Îmi sunt dar necunoscute măsurile pe care d. Maiorescu va fi binevoit să le ia în privire-mi și văd pe de altă parte că doctorii de la institut nu știu asemenea nimic, ci se mărginesc a-mi cita numele D-sale și al tău, ceea ce – în izolarea în care mă aflu – nu e de natură a mă satisface. Și în adevăr, nu-ți poți închipui starea în care un om se află într-un institut de alienați, după ce și-a venit în fire. Neavând nimic de lucru, închis alături c-un individ, hrănit rău, precum se obicinuește la spitale și lăsat în prada celor mai omorâtoare grijă în privirea viitorului, mi-e frică chiar de a-mi plânge soarta, că și aceasta ar fi interpretat ca un semn de nebunie. Astfel, fără speranță și plin de amare îndoieli, îți scriu, iubite Chibici și te rog să-mi lămurești poziția în care mă aflu. Eu aș vrea să scap cât se poate de curând și să mă întorc în țară, să mă satur de mămăliga strămoșească, căci aici de când mă aflu, n-am avut niciodată fericirea de a mânca măcar până la sațiu. Foamea și demoralizarea, iată cele două stări continue în care petrece, nenorocitul tău amic M. Eminescu (ss). Adresa mea e Michael Eminescu Ober Döbling bei Wien, Hirschengasse No.71 Privatheilanstalt”.

Comentând scrisoarea, Maiorescu aprecia: „Deabia acum ni se pune mai serios problema îngrijiri lui. Din scrisoare ai să observi că Eminescu aduce vorba de 5 ori despre mâncare – e o rămășiță a desechilibrului său stări sufletești stăpânite de animalizate. De asemenea este de mirare că nu-și amintește deloc de vizita mea și de colecția poeziilor sale. Pe atunci era încă jumătate întunecat, cu toate că a făcut observația că a devenit lucid înainte de scrisoarea sa de acum 14 zile. O scrisoare alăturată a doctorului (n.n. Obersteiner) spune: numai de 8 zile. Și aceasta se potrivește mai bine. Din scrisoarea doctorului copiez următoarele rânduri: „E un caz unic că ameliorarea sa s-a făcut așa de repede și că ea este de dată recentă. Și tocmai acest lucru ne face să fim prevăzători; o posibilitate a întoarcerii răului nu este exclusă”. Firește. Totuși cuvintele „unic” și chiar cuvântul „prevădere” sunt pentru viitor foarte îmbucurătoare și liniștitoare. I-am scris acum lui Carp să-l viziteze îndată pe Eminescu și să se înțeleagă cu doctorii. Firește lui Eminescu i s-a trimis, după primirea scrisorii sale, o telegramă de bucurie și o scrisoare amănunțită de la Chibici. De asemenea l-a vizitat, după aceasta, și vărul meu Popazu și a vorbit cu el timp de o oră...”.

În tot acest timp, în care Maiorescu urmărea cu atenție, dar din umbră, soarta marelui poet, Constantin Popazu îl vizita și raporta vărului său toată situația: „Diagnoza încă nu s-a putut face – îi scria Popazu lui Maiorescu în 26 noiembrie 1883 - pentru că a patra zi după ce l-am internat a fost lovit de un atac de paralizie cu crampe. Acest atac îngreuiază mult diagnoza, iar prognoza o face și mai puțin favorabilă decât era înainte. Trebuie încă așteptat că-i e posibil să urmeze o paralizie. Până acum nu se poate observa nimic. Nu știu cum era Eminescu înainte... Mi se pare ceva mai liniștit. Profesorul Obersteiner, tovarășul lui Leidesdorf, au constatat unele momente, deși puține, mai bune, când e conștient de starea în care se află, devine melancolic și tot liniștit. A botezat întreg personalul din internat. Leidesdorf ist der

Konig von China; Obersteiner – H(einrich) Heine, Konig der Juden, fiecare e rege. Mai zilele trecute a discutat cu Obersteiner despre vechimea limbii române așa: fiindcă limba română este urmașa celei dacice, care a fost cea mai veche; limba română este astăzi cea mai veche. Obersteiner îmi spuse că în decursul acestei convorbiri, care a durat 15 minute, Eminescu a vorbit binișor...”. (I.E Torouțiu, Studii și documente literare, vol. III, București, 1933, p.170).

După o lună (12 decembrie 1883) Constantin Popazu confirmă o altă vizită pe care o face poetului suferind: „Astăzi am fost la Eminescu – scria Popazu lui Maiorescu – Starea lui nu s-a schimbat deloc. Atacul care l-a avut se vede că n-a fost de paralizie, căci după atâtea săptămâni a rămas fără urmări. Poate a fost numai o iritațiune mai mare a centrelor motrice... De câteva zile are un catar la ureche (otitis). Profesorului i-a spus că asta a avut-o când era de opt ani”.

În condiții de liniștire Eminescu îl vizitează pe Constantin Popazu, și declară mulțumit mentorului junimist: „Astăzi – scrie Eminescu în 4/16 februarie 1884 – eșind din casa de sănătate pentru vreo două ore, mă folosesc de vizita ce o fac nepotului D-voastră, dl. Popazu și a vă adresa aceste șiruri... De trei săptămâni sunt mai bine, de când a încetat simptomele bolii...”. Insistă să se întoarcă în țară. (Torouțiu... op. cit, p.159).

Maiorescu însuși îl vizitează pe Eminescu de mai multe ori însoțit de Constantin Popazu. „Te rog dar – îi scria Maiorescu vărului său Popazu într-un bilețel din hotelul Metropole în seara anului nou 1883/1884 – să treci de dimineață (te aștept până la 12 ore) pe la mine...ca să mergem la Eminescu” (Titu Maiorescu, Însemnări zilnice, București, vol. II, 1881-1886, p.13.), fapt confirmat atât de Eminescu în scrisoarea către Chibici (de mai sus), cât și de Maiorescu în însemnările sale: „Duminică 1/13 ianuarie 1884 am fot cu văru-meu Constantin Popazu afară (din Viena) la Oberdoblting, la institutul de alienați dr. Leidesberg. Am vorbit cu Eminescu și am văzut pe generalul Cerchez... (cunoscutul erou din timpul Războiului pentru Independență) (Însemnări, op. cit. p.222).

Ceea ce s-a întâmplat aflăm tot dintr-o scrisoare a lui Constantin Popazu adresată tot lui Maiorescu (30 ianuarie 1884): De la plecarea – tale am văzut pe Eminescu de mai multe ori. Starea lui se ameliorează din zi în zi și dacă progresul spre bine se va face, tot așa de grabnic ca până acum, atunci este bună speranță că peste puțin timp va putea ieși din institut... Eri am conversat cu el aproape o oră. ..Tot timpul a fost liniștit și clar. M-a întrebat cu mult interes cine plătește pentru el, cum era în iritațiune, căci el presupune că era foarte rău. De câteva zile a început a citi câte ceva.. Cu un cuvânt merge spre bine... Cred că o călătorie (poate în Italia) i-ar prinde bine, ba chiar este indicată...”.

Propunerea lui Popazu a fost recepționată de Maiorescu și ca urmare începând cu 26 februarie, însoțit de Chibici Râvneanu Eminescu pleacă în Italia.

Bucuros de ameliorarea stării de sănătate a pacientului său, Constantin Popazu, după 9 zile scrie din nou lui Maiorescu: „Astăzi am scos pe Eminescu la plimbare. Teama de zgomotul și lumea de pe stradă vor produce asupra-i vreo iritație, din fericire a rămas neîndeplinită. Tot timpul a fost liniștit și se vedea că se simte bine... Pentru ca să fie cel puțin câteva momente pe zi în societate, am rugat pe profesorul Leidesdorf să-l ia la masă la el. În fiecare zi îl invita, dar nu voește să meargă... - ar fi indicat vre-un voiagiu? Deputații români de aici, care se interesează mult de Eminescu, doresc să aibă poeziile lui. Mă rog la ocazie a mă informa, unde se găsesc de vânzare...” (Torouțiu, op. cit, p.173-174).

În scrisoarea doctorului Obersteiner se confirmă plimbările însoțitoare ale lui Constantin Popazu „în trăsură, care – aprecia doctorul vienez – l-a înveselit în chip vădit și atunci s-a hotărât a lua parte la masa familiei mele” (Torouțiu, op. cit, p.174).

Imaginea marelui poet i-a rămas doctorului Popazu ca o veșnică și plăcută amintire. A avut chiar intenția de a scrie mărturiile, dar aceasta a rămas doar în memoria documentelor

prezentate mai sus. În anul 1923, cu prilejul aniversării semicentenarului „României June”, doctorul Popazu a ținut în sala „Poemul vede” din Caransebeș o conferință, în care a evocat pe Eminescu, dar textul conferinței s-a pierdut. Doar din mărturiile profesorului pensionar Jumanea Pavel, care a ascultat conferința, reieșea că în timpul bolii, la Ober Dabling Eminescu „se înfășura într-un cearceaf alb, pe care îl smulgea de pe pat și trecea prin coridoarele clinicii, recitând versuri și felurite formule sacramentale, cea mai des rostită era perechea Brahama-Brahmina”.

Alături de alte mărturii brașovene, prietenia poetului național cu doctorul brașovean Constantin Popazu se înscrie în șiragul de mărturii, care au înzestrat scurta și puțin fericita viață a marelui nostru poet național.

PROFESORUL KAZIMIERZ BULAS
MEMBRU DE ONOARE AL SNR

Prof. univ. dr. MARIUSZ MIELCZAREK

Universitatea „Nicolaus Copernicus”

Institutul de Arheologie

Toruń – Polonia

E-mail: mielmar@umk.pl, mielzaa@his.uni.torun.pl

tel. ++48603867934

În anul 1934, Societatea Numismatică Română a distins pe Kazimierz Bulas cu titlul de Membru de Onoare. Kazimierz Bulas fost arheolog, remarcabil specialist în istoria artei Greciei antice. El a fost, de asemenea, un "mare prieten al grecilor", a promovat în mod activ în Polonia istoria și cultura greacă.

Bulas Kazimierz a studiat arheologia clasică, filologia clasică și istoria antică la Universitatea Jagiello din Cracovia. Printre profesorii săi au fost eminenții cercetători polonezi Piotr Bieńkowski, Leon Sternbach, Tadeusz Sinko, Kazimierz Morawski și Ludwik Piotrowicz.

Influențat de P. Bieńkowski, K. Bulas își canalizează interesele sale științifice către arheologia clasică și istoria artei antice grecești. Titlul de doctor, l-a obținut cu teza "Ilustrații antice pentru Iliada", terminat în 1927, primind cele mai înalte aprecieri. Tezele incluse în dizertația sa de abilitare "Cronologia stelelor antice de mormânt din epoca arhaică" au fost, repede acceptate de către forumul internațional al cercetătorilor.

Meritul enorm al profesorului Bulas este prelucrarea majorității colecțiilor ceramice antice din Polonia. Din cele trei volume din seria internațională Corpus Vasorum Antiquorum, două volume au fost pregătite de către K. Bulas, iar cel de-al treilea este rezultatul colaborării lui cu profesorul E. Bulanda. Profesorul Bulas este și autorul primului manual al ceramicii grecești publicat în limba poloneză la Liov în anul 1933. Printre publicațiile sale arheologice este, de asemenea, un studiu dedicat vase mici, decorate într-o formă specială (datată în sec. IV Î.Hr.), care au primit denumirea "grupa lui Bulas".

În anul 1930, el a fost onorat cu calitatea de membru al Institutului German de Arheologie, precum și al Comisiei de Istoria Artei a Academiei Poloneze de Arte și Științe.

Pe lângă activitățile legate de Grecia antică, Bulas Kazimierz promovează și Grecia modernă. El a tradus literatura greacă în limba poloneză și literatura poloneză în limba greacă modernă. El a deținut funcția de consul onorific grec în Cracovia. Pentru activitatea desfășurată, Majestatea Sa Regele Greciei, îl decorează în anul 1937, cu medalia de onoare din aur, Phoenix.

În timpul celui de-al doilea Război Mondial, profesorul Bulas a întrerupt activitatea științifică. După război, a primit oferta de profesor de arheologie clasică la Universitatea N. Copernic, nou întemeiată la Toruń. La Universitatea din Toruń a creat prima Catedră de Arheologie Clasică. În anul 1951, a plecat în SUA și s-a stabilit în Huston, Texas. Fiind angajat la Biblioteca Universității din Rice, a pregătit cea mai mare și poate cea mai însemnată operă a lui " Fundația Kościuszko, Dicționar" (vol. I engleză-poloneză, vol. II. Poloneză-engleză, elaborat împreună cu LL Thomas și FJ Whitfield. A fost editat pentru prima dată la Haga, în anul 1959 și 1961)

PROFESOR KAZIMIERZ BULAS (1903-1970)
CZŁONEK HONOROWY
RUMUŃSKIEGO TOWARZYSTWA NUMIZMATYCZNEGO

W 1934 r. Rumuńskie Towarzystwo Numizmatyczne uhonorowało członkostwem honorowym Kazimierza Bulasa, archeologa i wybitnego znawcę sztuki starożytnej Grecji, filhellena, aktywnie propagującego w Polsce historię i kulturę grecką.

Kazimierz Bulas studiował archeologię, filologię klasyczną oraz historię starożytną na Uniwersytecie Jagiellońskim pod kierunkiem wybitnych krakowskich profesorów: Piotra Bieńkowskiego, Leona Sternbacha, Tadeusza Sinko, Kazimierza Morawskiego oraz Ludwika Piotrowicza. Doktorat, ukończony w 1927 roku, zatytułowany „Ilustracje starożytne do Iliady”, uzyskał najwyższe noty. Swoje zainteresowania skierował K. Bulas przede wszystkim ku sztuce greckiej, szczególną uwagę poświęcając ceramice greckiej. Tezy zawarte w rozprawie habilitacyjnej „Chronologia attyckich stel nagrobnych epoki archaicznej” szybko zostały uznane w międzynarodowym środowisku badaczy.

Ogromną zasługą profesora Bulasa jest opracowanie przez niego większości polskich zbiorów ceramiki antycznej. Z trzech polskich tomów międzynarodowej serii Corpus Vasorum Antiquorum dwa przygotowane zostały przez K. Bulasa, trzeci powstał w efekcie współpracy z prof. E. Bulandą. Jest też K. Bulas autorem pierwszego w języku polskim podręcznika dotyczącego ceramiki greckiej. Opracowane przez niego niewielkie naczynia ze specyficzną dekoracją datowane na wiek IV p.n.e. określono mianem „grupy Bulasa”.

W latach 1930-tych wyróżniony został członkostwem Niemieckiego Instytutu Archeologicznego oraz Komisji Historii Sztuki Polskiej Akademii Umiejętności.

Równocześnie z pracami nad Grecją starożytną Kazimierz Bulas propagował współczesną Grecję. Tłumaczył teksty greckie na polski i dzieła polskie na język nowogrecki. Za swoją działalność w 1937 r. otrzymał od króla Grecji złoty medal Feniksa.

Jego karierę przerwała II wojna światowa. Po wojnie profesor Bulas otrzymał propozycję pracy na nowopowstałym Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Stworzył tutaj Katedrę Archeologii Klasycznej. W 1951 r. K. Bulas wyjechał do USA, gdzie zamieszkał w Huston. Związał się z biblioteką Rice University. Tu powstało jedno z najważniejszych i chyba ostatnie dzieł profesora Bulasa, słownik angielsko-polski i polsko-angielski (razem z L.L. Thomasem i F.J. Whitefieldem, wydane po raz pierwszy w Hadze w latach 1959 i 1961).

PROFESSOR KAZIMIERZ BULAS (1903-1970)
HONORARY MEMBER OF THE RUMANIAN NUMISMATIC SOCIETY

In 1934 Rumanian Numismatic Society distinguished Kazimierz Bulas its Honorary Membership. Kazimierz Bulas was archaeologist, outstanding expert in the history of Ancient Greek art. He was also a „great friend of the Greeks”, actively advertising Greek history and culture in Poland.

Kazimierz Bulas studied classical archaeology, classical philology and history of art in the Jagiellonian University at Cracov. Among his professors were eminent Polish scholars Piotr Bieńkowski, Leon Sternbach, Tadeusz Sinko, Kazimierz Morawski and Ludwik Piotrowicz. Under the influence of P. Bieńkowski K. Bulas directed his scientific interests towards classical archaeology and history of ancient Greek art. His Ph.D. thesis under the title „Ancient illustrations for the Iliad”, finished in 1927, has been honored highest notes. The next dissertation (habilitation) “A Chronology of the Attic grave stelai of the Archaic epoch” has been also evaluated among classical archaeologists highly.

Elaboration of the main Polish collections of the ancient Greek ceramic is a huge desert of Professor Bulas. He has published three Polish volumes of the international series *Corpus Vasorum Antiquorum*. He was author of two volumes, the third one was prepared in cooperation with E. Bulanda. Professor Bulas is the author of the first Polish handbook on Ancient Greek ceramics, published in Lwów in 1933. Among his archaeological publications is also a study devoted to small vases decorated in special form (dated to the 4th c. BC) which were named after him as “Bulas group”.

He was honored membership of the German Archaeological Institute and a Commission for Art History of the Polish Academy of Arts and Sciences.

Studying classical archaeology Kazimierz Bulas promoted modern Greece. He translated Greek literature to Polish and Polish texts to Greek. He performed function of honorable Greek consul in Cracow. In effect of this activity His Majesty the King of the Greece honored him gold Phoenix medal in 1937.

World War II has broken Professor Bulas’ scientific activity. After the war he was invited to be a professor of classical archaeology in the N. Copernicus University, Toruń. In the Toruń University he organized the first Department of Classical Archaeology. In 1951 he leaved to USA and settled in Huston, Texas. Employed in the Rice University Library he prepared his last big work ‘The Kościuszko Foundation Dictionary’ (vol. I English-Polish, vol. II. Polish-English, elaborated together with L.L. Thomas and F.J. Whitfield were for the first time edited in Hague, 1959 and 1961)

EMISIUNILE MONETARE DE AUR TIP LYSIMACH DE LA ODESSOS ȘI ASPECTE ALE ORGANIZĂRII MONETĂRIEI ODESSITANE

Dr. VIOREL EMANUEL PETAC

Biblioteca Academiei Române

Cabinetul Numismatic

București - România

E-mail: viorel_petac@yahoo.com,

tel. ++40723241303

Dr. AUREL VÎLCU

Cc. Șt. la Cabinetul Numismatic

Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan"

București - România

Expert în bunuri arheologice și istoric documentare

E-mail: aurelvilcu@yahoo.com

În ciuda absenței informațiilor epigrafice sau literare privind implicarea cetății Odessos în evenimentele de la mijlocul sec. al. III-lea a.Chr., acesta este orașul care emite cel mai mare număr de stateri de tip Lysimach de pe coasta vestică a Mării Negre, cel puțin până la apariția seriilor cu trident în ecergă la Byzantion.. Avem documentate 12 emisiuni bătute cu nouă aversuri și 12 ștanțe de revers, având sau nu sulita ca atribut al Atenei pe revers, așa cum constatăm și la Mesambria, Tomis, Byzantion. Toate aceste emisiuni monetare de aur, implicând patru monetari (KOI, KOIP, KΛEAN și Κ) par să fi fost bătute în numai câțiva ani, înainte de începerea celui de al treilea război sirian și până la bătălia de la Andros.

**DIN NOU DESPRE MONEDA ROMANĂ LA DACII LIBERI
DIN AFARA PROVINCIEI DACIA
(*extra fines Imperii*)**

Prof. univ. dr. VIRGIL MIHĂILESCU-BÎRLIBA

Facultatea de Istorie și Arheologie

Iași - România

E-mail: vmbinst@yahoo.com,

Tel. ++40232263064

Sunt analizate principalele probleme pe care le ridică prezența monedei romane (în special a tezaurelor de denari) în teritoriile „dacilor liberi”, din afara. Cercetarea numismatică a fost influențată mult timp de „metoda cauzală”, care explica îngroparea depozitelor de denari printr-o serie de evenimente violente (atacuri, războaie, migrații etc.).

Tezaurele de denari găsite în afara frontierelor Imperiului Roman au fost acumulate în urma reformei monetare a lui Septimivs Severvs. Moneda romană a ajuns în aria locuită de „dacia liberi” pe diverse căi: prăzi de război, răscumpărări de captivi, jafuri și, în special, *stipendia*. Îngroparea acestor depozite nu poate fi precizată, dar se poate presupune că aceasta a avut loc în secolul III p. Chr. (până în timpul domniei lui Traianvs Decivs).

**NEW DATA ABOUT THE ROMAN COIN OF THE DACIANS BEYOND
THE FRONTIERS OF DACIA PROVINCE
(*extra fines Imperii*)**

The main problems raised by the presence of the Roman coin (especially of the denarii hoards) in the territories of “free Dacians” beyond the frontiers of the Roman Dacia are analyzed. The numismatic research has been influenced for a long time by the “causal method” which explained the burial of denarii deposits through a series of violent events such as attacks, wars, migrations etc.

The

hoards of denarii found beyond the frontiers of the Roman Empire were amassed after Septimivs Severvs’ monetary reform. The Roman coin reached the area inhabited by “the free Dacians” in different ways: loots, captives’ ransoms, plunders, sometimes trade and, especially, stipendia. The burial of these deposits cannot be précised, but it is supposed that it happened in the 3rd c. A. D. (until Traianvs Decivs’ reign).

ASPECTE TEHNOLOGICE ȘI MICROSTRUCTURALE CU PRIVIRE LCÂTEVA DRACHME DE DYRRHACHIUM DIN TEZAURUL DACIC DE LA CEHEI, JUDEȚUL SĂLAJ

Cc. Șt. dr. EMANOIL PRIPON

Muzeul Județean de Istorie și Artă

Zalău - România

E-mail: emanoilpripon@yahoo.com,

tel. ++40766513310, ++40260661176

Prof. Emerit dr. ing. GEORGE ARGHIR

Universitatea Tehnică,

Facultatea de Ingineria Materialelor și a Mediului

Cluj-Napoca - România

E-mail: georgearghir@hotmail.com

As. Cc. dr. ing. IOAN PETEANU

Universitatea Babeș-Bolyai

Facultatea de Chimie și Inginerie Chimică

Cluj-Napoca - România

E-mail: petean.ioan@gmail.com

Conf. dr. ing. PETRU PĂȘCUȚĂ

Universitatea Tehnică,

Facultatea de Ingineria Materialelor și a Mediului

Cluj-Napoca - România

E-mail: Petru.Pascuta@phys.utcluj.ro

Descoperit întâmplător la 26 aprilie 1986 de către doi elevi, tezaurul dacic de la Cehei (orașul Șimleu Silvaniei), județul Sălaj se compune din trei brățări, un lanț, o fibulă și 552 drahme de Dyrrhachium (445 originale și 7 imitații). În mai puțin de 24 de ore de la descoperire, după un scurt popas în incinta Muzeului Județean de Istorie și Artă din Zalău, tezaurul ia drumul Bucureștiului, trece pe la *Cabinetul 2*, apoi intră în patrimoniul Băncii Naționale a României, fiind restituit 17 ani mai târziu instituției muzeale sălăjene amintite. În extrem de scurta perioadă de timp avută la dispoziție - din momentul descoperirii și până la expedierea tezaurului a doua zi la București - reputatul numismat clujean Eugen Chirilă, împreună cu directorul de atunci al Muzeului Județean de Istorie și Artă din Zalău, Al. V. Matei, reușesc să fotografieze piesele, să repartizeze monedele pe magistrați - 26 la număr și să cântărească doar câte un exemplar din fiecare serie monetară. Pentru restul monedelor mai numeroase din fiecare grupă, indicându-se doar media rezultată din cântărirea lor împreună.

Privit ca unul dintre marile tezaure din secolul I a. Chr. din spațiul silvan în special și cel dacic în general, am considerat oportună revalorificarea lui sub aspect științific într-o manieră care sa-i pună în valoare adevăratele valențe istorico-documentare, aspecte imposibil de atins la momentul descoperirii, din motive independente de voința autorilor, așa cum s-a observat din cele prezentate mai înainte.

În ultimul timp, și în România, colaborarea dintre fizicieni, chimiști și numismați a dus la deschiderea unor noi direcții de cercetare, fapt ce ne-a determinat să abordăm reevaluarea și republicarea tezaurului dacic de la Cehei inclusiv prin prisma interdisciplinarității.

Tezaurul descoperit la Cehei conține un număr impresionat de drahme de tipul Dyrhachium realizate din argint de calitate bună. Cu toate că autorii inițiali ai articolului afirmă că argintul din monede este de bună calitate, indicând chiar valori absolute în acest sens (800‰), calitatea argintului din aceste monede poate fi stabilită cu precizie doar în urma unor analize științifice riguroase. Din acest motiv s-a procedat la investigarea unui eșantion reprezentativ de drahme Dyrhachium prin difracție cu raze X și tehnici microscopice metalografice. Pentru ilustrarea rezultatelor obținute ne vom referi la o piesă emisă de perechea de magistrați Xenon/Philodamou. Rezultatele analizei de difracție cu raze X (FRX) concordă cu cele obținute prin metalografie cantitativă, arătând că aliajul monedei conține 10 % cupru, restul fiind argint, deci un argint cu titlu foarte ridicat: 900 ‰. Microstructura evidențiată arată o masă uniformă de argint pur în care se găsesc cristalite elipsoidale de eutectic Cu-Ag. Aspectul miezului monedei arată compact, în timp ce spre marginile monetei și pe suprafață apar defecte microstructurale sub formă de sufluri, având până la 200 μm diametru, fapt care arată că rondelul din care a fost realizată moneda a fost obținut prin turnare. Aspectul microscopic al suprafeței monedei mai relevă unele zgârieturi (urme de circulație), precum și caracterul oxidat al cristalitelor cu conținut de cupru, fapt evidențiat și de difracția cu raze X. Prin urmare curățarea avansată a suprafeței monedei nu a eliminat oxizii de cupru de pe cristalitele de eutectic Cu-Ag, ci a realizat o curățare și o lustruire avansată a masei de argint pur. Aceste caracteristici evidențiate sunt valabile pentru aproape tot lotul de piese ce intră în componența tezaurului.

Următorul pas în cadrul proiectului de cercetare interdisciplinară a tezaurului de la Cehei, vizează confirmarea sau, din contră, infirmarea ipotezei ca materia primă pentru podobe din tezaur să fi fost asigurată prin prelucrarea argintului monetizat.

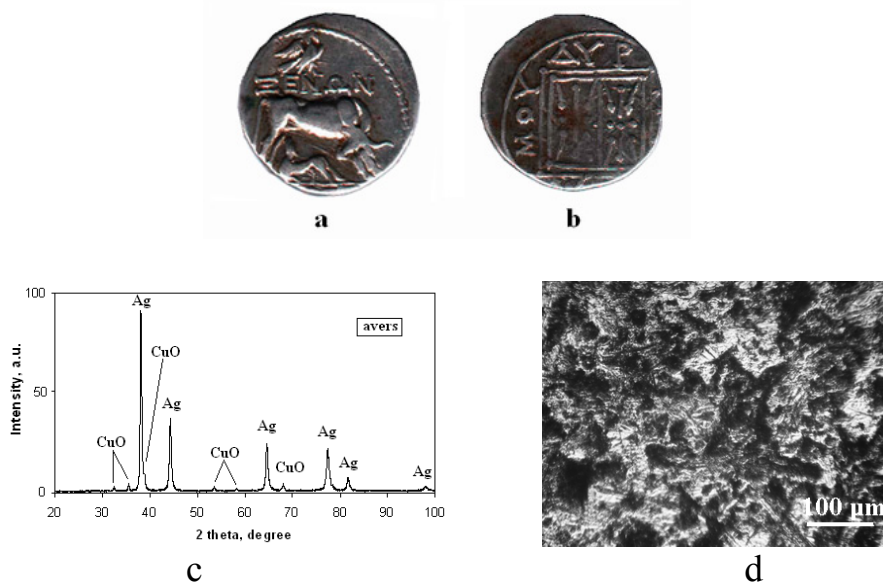

Fig. 1. Drahmă Dyrhachium emisă de Xenon/Philodamou: a) avers, b) revers, c) spectrul de difracție cu raze X și d) microstructura suprafeței.

ABSTRAȚIUNI PE EMISIUNILE IMPERIALE GRECEȘTI DIN MOESIA INFERIOR: NIKE-VICTORIA.

Dr. MIHAELA IACOB

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale,

Tulcea - România

E-mail: iacobm@yahoo.com,

Tel. ++40723143666

Personificarea unor concepte și abstracțiuni și crearea unui cult al acestora a cunoscut o dezvoltare extraordinară în lumea romană, originea unor astfel de practici aflându-se în mediul cultural grec. Moneda, acest extraordinar mijloc de propagandă al lumii greco-romane, figurează adesea concepte politice și sociale sau valori filosofico-morale precum libertatea (Libertas), virtutea (Virtus), pacea (Pax), înțelegerea (Concordia), pacea (Pax), fericirea (Felicitas), victoria (Victoria), justiția (Justitia) etc., în total cca 30 de personificări și concepte abstracte pe emisiunile romane din sec. I-III p.Chr. Emisiunile imperiale grecești ale provinciei Moesia Inferior figurează, la rândul lor, o serie de personificări; între acestea Nike-Victoria e reprezentată de atelierele monetare de la Istros, Tomis, Callatis, Nicopolis ad Istrum, Marcianopolis.

În variante iconografice care adaptează tradiția iconografică greacă ideilor și tendințelor religioase romane, o găsim pe Nike-Victoria figurată la Tomis încă din vremea lui Claudius și până în vremea lui Philippus II, la Callatis începând cu Marcus Aurelius și până la finalul monetăriei callatiene, la Nicopolis sub toți împărații de la Commodus până la Elagabalus, la Marcianopolis sub Elagabalus și Gordianus III, în timp ce la Istros apare numai pe monedele din vremea lui Septimius Severus. Au fost identificate mai multe tipuri iconografice, iar în câteva cazuri figurarea Victoriei a putut fi legată de evenimente militare din istoria locală.

UN LOT DE MONEDE DESCOPERIT LA SUCIDAVA PĂSTRAT ÎN COLECȚIA SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMÂNE

Drd. VASILITĂ ȘTEFAN

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”

București - România

E-mail: stefanvasilita@yahoo.co.uk,

Tel. ++40730102074

Autorul prezintă un lot de 36 de monede descoperit în zona Sucidavei (azi Corabia, jud. Olt), ce au fost achiziționate de Societatea Numismatică Română în 1988. Conform informațiilor oferite de ofertant, monedele au făcut parte dintr-o colecție formată la Corabia în perioada interbelică.

Piese datează din epoca Principatului, a Imperiului Târziu și a Bizanțului. De un interes aparte sunt două monede bătute la Nicaea în timpul lui Severus Alexander. Celelalte emisiuni sunt un denar fals pentru Elagabal, cu analogii în castru de la Potaissa, un denar pentru Iulia Mamaea, un antoninian pentru Gordian III și un antoninian de bilon emis pentru Aurelian.

Lotul de monede romane târzii conține următoarele piese: 324 - 330 (7 ex.), 330 - 336 (7), 336 - 341 (3), 341 - 348 (4), 348 - 351 (2), 351 - 355 (4), 351 - 358 (1), 364 - 378 (1) și 402 - 408 (1). Remarcăm monedele din perioada 348 - 351, fiind cunoscute puține exemplare din această perioadă la Sucidava. Moneda bizantină identificată, de 10 nummia, a fost produsă la Nicomedia în anii 564/565 pentru Iustinian.

SOME COINS DISCOVERED IN SUCIDAVA KEPT IN THE COLLECTION OF THE ROMANIAN NUMISMATIC SOCIETY

The author presents a lot of 36 coins discovered in the ancient Sucidava (now Corabia, Oltcounty) that were acquired by the Romanian Numismatic Society in 1988. According to the previous owner, the coins were a part of a collection formed in Corabia in the interbelic period.

The coins belong to the Roman, Late Roman and Early Byzantine period. Of a particular interest are two coins minted in Nicaea during the reign of Severus Alexander. The other issues are a forged denarius of Heliogabalus, with analogies with other finds from Potaissa, a denarius for Julia Mamaea, an antoninianus for Gordian III and a billon antoninian minted for Aurelian, before his monetary reform.

The Late Roman coins belong to the period 324 - 330 (7 pcs), 330 - 336 (7), 336 - 341 (3), 341 - 348 (4), 348 - 351 (2), 351 - 355 (4), 351 - 358 (1), 364 - 378 (1) and 402 - 408 (1). Of a particular interest are the coins from 348 - 351, as Sucidava have revealed, up to this moment, only a small quantity of this coins. The only byzantine coin identified is 10 nummia from Nicomedia, struck in the year 564/565 for Justinian.

CONSIDERAȚII ASUPRA DESCOPERIRILOR MONETARE IZOLATE DIN BANAT DATATE ÎNTRE 275 - 383 P.CHR.

Dr. NICOLETA DEMIAN

Muzeul Banatului Timișoara

Timișoara – România

E-mail: nicoledemian@gmail.com,

Tel. ++40722670590

Descoperirile monetare izolate din sud-vestul fostei Dacii romane (Banatul) datate între anii 275 - 383 p.Chr. însumează cca. 1.061 monede, provenind din 125 de localități. Din păcate, despre aproximativ jumătate din acest total cunoscut al monedelor descoperite nu există informații.

Monedele izolate romane târzii din Banat se repartizează pe zone geografice astfel:

- ❖ în sectorul dunărean - 21 localități (cca. 604 monede);
- ❖ în Banatul de câmpie - 75 localități (cca. 295 monede);
- ❖ în Banatul de deal și munte - 29 localități (cca. 191 monede).

Monedele din bronz (931 piese descoperite în 101 localități) reprezintă 87,74% din totalul de 1.061 de monede izolate cunoscute, emisiunile înșirându-se aproape continuu de la Probus până la Valentinianus II. Monedele din argint (12 monede din 13 localități) și cele din aur (18 monede din 17 localități) apar îndeosebi în Banatul de câmpie, apoi pe linia Dunării și cu totul izolat în Banatul montan.

Legat de răspândirea antoninianilor (27 monede din 5 localități) nu putem spune că se concentrează în vreo zonă, locurile lor de descoperire fiind răsfirate pe teritoriul întregului Banat. Numărul monedelor din metal neprecizat (73 piese din 19 localități) se explică printr-o lacună a cercetării, care în majoritatea cazurilor nu mai poate fi remediată.

Între descoperirile monetare izolate din Banat datate între anii 275 - 383 p.Chr. sunt prezente 17 ateliere monetare: 9 din partea vestică și centrală a Imperiului Roman (Londinium, Treveri, Lugdunum, Arelate, Roma, Ticinum, Aquileia, Siscia și Sirmium), iar 8 din Balcani și partea orientală a Imperiului (Serdica, Thessalonica, Heraclea Thracica, Constantinopolis, Nicomedia, Cyzicus, Antiochia și Alexandria). În cadrul monedelor izolate predomină atelierele: Siscia (128 monede; 37,10%), Thessalonica (70 monede; 20,28%), Constantinopolis (26 monede; 7,53%) și Sirmium (23 monede; 6,66%).

Seria descoperirilor monetare izolate datate între anii 275 - 383 p.Chr. cuprinde 31 de emitenți, începând cu monede de la Tacitus și terminându-se cu monede de la Valentinianus II. Cele mai multe monede aparțin lui Constantius II (298 monede; 33,94%), urmat de tatăl său, Constantinus I (145 monede; 16,51%) și fratele său, Constans (63 monede; 7,17%).

În fondul numismatic cercetat sunt prezente 73 de tipuri monetare cu diferite perioade de emisie cuprinse în intervalul anilor 275 - 383 p.Chr. Predomină tipul monetar *Fel Temp Reparatio*, FH din anii 351 - 354 p.Chr., emis pentru Constantius II și Constantius Gallus (66 monede; 14,13%), urmat de *Victoriae DD Augg Q NN* din anii 341 - 346 p.Chr. (44 monede; 9,42%).

La descoperirile izolate apar trei vârfuri ale coeficientului de monede/an, care corespund anilor 351 - 354, 341 - 346 și 330 - 335 (păstrându-se o proporție echilibrată între valorile coeficientului).

Lucrarea cuprinde și un bogat material ilustrativ: tabele, diagrame și hărți.

CONSIDERATIONS REGARDING THE ISOLATED MONETARY FINDS DATED BETWEEN 275 AND 383 A.D. IN BANAT

The isolated monetary finds in the south-west of the former Roman Dacia (Banat) dated between 275 - 383 A.D. comprise around 1.061 coins, deriving from 125 localities. Unfortunately, there is no information regarding approximately half of this total of discovered coins.

The late Roman isolated coins from Banat are distributed in geographic zones like this:

- ❖ in the Danubian sector - 21 localities (about 604 coins);
- ❖ in the field area of Banat - 75 localities (about 295 coins);
- ❖ in the hills and mountains of Banat - 29 localities (about 191 coins).

The bronze coins (931 items discovered in 101 localities) represent 87,74% from the 1.061 renowned isolated coins; the issues align almost continuously from Probus to Valentinianus II. The silver (12 coins from 13 localities) and golden coins (18 coins from 17 localities) appear especially in the plain area of Banat, then along the Danube and completely isolated in the mountainous Banat.

Regarding the Antoninians (27 coins in 5 localities), we can't say they are concentrated in any particular zone, the places they were discovered are spread throughout the whole area of Banat. The number of coins made of some unspecified metal (73 items from 19 localities) is explained through a lacunary research which, in most of the cases, cannot be recovered anymore.

Among the isolated monetary finds from Banat dated between 275 - 383 A.D. there are 17 monetary mints: 9 from the western and central part of the Roman Empire (Londinium, Treveri, Lugdunum, Arelate, Roma, Ticinum, Aquileia, Siscia and Sirmium), and 8 from the Balkans and the Oriental part of the Empire (Serdica, Thessalonica, Heraclea Thracica, Constantinopolis, Nicomedia, Cyzicus, Antiochia and Alexandria). We notice the dominance of the following mints: Siscia (128 coins; 37,10%), Thessalonica (70 coins; 20,28%), Constantinopolis (26 coins; 7,53%) and Sirmium (23 coins; 6,66%).

The series of isolated monetary finds dated between 275 - 383 A.D. comprise 31 issuers, from the coins of Tacitus to the ones of Valentinianus II. Most of the coins are related to Constantius II (298 coins; 33,94%), followed by his father, Constantinus I (145 coins; 16,51%) and his brother, Constans (63 coins; 7,17%).

In the analysed numismatic fund there are 73 monetary types with different issuing periods of time between 275 - 383 A.D. The *Fel Temp Reparatio* monetary type, FH is representative, between 351 - 354 A.D., issued for Constantius II and Constantius Gallus (66 coins; 14,13%), followed by *Victoriae DD Augg Q NN* between 341 - 346 A.D. (44 coins; 9,42%).

In the case of isolated finds there are three culminating points of the coins coefficient/year corresponding to three periods of time: 351 - 354, 341 - 346 and 330 - 335 (preserving a balanced proportion among the values of the coefficient).

The paper encloses a complex illustrative material: tables, diagrams and maps.

UN DEPOZIT DE DENARI LEGIONARI ROMANI DESCOPERIT LA BARBOȘI (Jud. Galați)

Prof. COSTEL GIURCANU

Secția Numismatică Bârlad

Bârlad - România

E-mail: vlad.giurcanu@yahoo.com

Tel. ++40335423507

Depozitul monetar provine din așezarea daco-romană de la Barboși, astăzi cartier al municipiului Galați.

Este cunoscut faptul că în această așezare s-au descoperit mai multe tezaure cât și monede izolate, toate cuprinzând perioada elenistică iar cele mai multe din sec. I – III d. H.

Această descoperire, incertă ca proveniență, vine să se încadreze în perioada amintită, este unitară prin componența monedelor, toate fiind denari romani de la Marcus Antonius (42 – 31 î.e.n.), bătute până la bătălia de la Actium, 31 î.e.n., într-o monetărie mobilă.

Toate cele 9 monede sunt de același tip, având pe avers o galeră de război și inscripția ANT. AUG. SUS. Iar iar sub galeră, III VIR. R.P.C., pe revers, o acvilă între două stindarde și inscripția LEG. ... Aceste monede au servit la plata legiunilor ce susțineau pe Marcus Antonius. Unele au contamarci și toate au urme de uzură fiind greu de descifrat.

Monedele au fost tezaurizate pentru metalul ce-l conțin și dacă se poate preciza perioada de batere nu se poate însă preciza perioada de tezaurizare și depozitare, probabil sec. I – II d.H.

Sunt cunoscute suficiente tezaure ce au în componența lor părți destul de mari (de ordinul zecilor) din astfel de monede.

Ca urmare se pot face comentarii și aprecieri destul de diferite despre lotul acesta dar, din păcate destul de incerte.

CRONOLOGIA SERIILOR MONETARE EMISE LA HISTRIA PENTRU COMMODUS

Prof. BOGDAN BELDIANU

Ofițer bancar la ING Bank România

București - România

E-mail: beldianub@yahoo.com

Tel. ++40740121860

Această lucrare se înscrie în efortul de recatalogare a emisiunilor monetare histriene din epoca romană. Monedele sunt grupate în serii monetare pentru care, combinând elemente și informații diverse (legendă, grafia literelor, evoluția fizionomiei persoanei imperiale oglindită în efigia monetară, asocieri între emisiuni monetare dedicate altor membrii ai familiei imperiale sau asocieri cu emisiuni ale monetărilor oficiale imperiale etc), s-au stabilit limite sau relații cronologice. Pentru împăratul Commodus sunt evidențiate cinci serii cronologice distincte, emise la Histria, fiecare serie conținând mai multe tipuri monetare specifice acestui atelier: Marele Zeu Călare, vulturul de mare pe delfin, Cybella etc .

DATAREA COMPLEXULUI DE CUPTOARE ROMANE DE LA POTAISSA

Dr. MARIANA PÎSLARU

Muzeul de Istorie,

Turda - România

E-mail: maraian_italia@yahoo.com

Tel. ++40732153727

La periferia oraşului Potaissa (Dacia), pe “Dealul Zânelor” s-a dezvoltat un adevărat centru industrial cu ateliere pentru produs ceramică, în timpul boom-ului economic, determinat de transferarea Legiunii V Macedonica de la Troesmis, în timpul lui Marcus Aurelius. O cantitate impresionantă de artefacte (vase de uz comun, terra-cotte, jucării, opaițe, unelte de olar, fibule, monede, piese mărunte din bronz și os) provin din vechile descoperiri de la finalul secolului al 19-lea și începutul secolului 20, dar mai ales din cercetările arheologice din 2005 și 2006. Cele 20 de cuptoare cercetate până în prezent, se grupează în două ateliere.

Ca urmare a faptului că cele mai frecvente tipuri de vase de uz comun produse în Dacia, se datează în secolele II-III d.Hr., pentru o încadrare cronologică mai restrânsă, vom încerca o analiză complexă a tuturor artefactelor descoperite. Având în vedere perioada lungă de circulație a monedelor în Antichitate, vom corobora emitentul și starea de uzură cu datarea fibulelor și contextele stratigrafice și planimetria atelierelor. Din zona cuptoarelor cercetate arheologic provin 10 monede și trei fibule, iar din vechile descoperiri de pe “Dealul Zânelor” se cunosc alte 51 de monede romane și patru fibule.

Cercetările indică o funcționare intensă a atelierelor ceramice, cu numeroase cuptoare abandonate și transformate în gropi de deșeuri. Grupul de cuptoare – atelier 1- amplasat în imediata apropiere a sursei de apă, pârâului Săndulești, pare să fie mai timpuriu decât atelierul 2, aflat la cca 50 m spre vest, unde s-a cercetat și o fântână (dovadă că apa din pârâu nu era la fel de accesibilă). Nu este exclus ca atelierul să fi funcționat concomitent, totuși, gruparea unor monede de la Iulia Domna și Traianus Decius cu o fibulă cu genunchi descoperite în atelier 2, indică funcționarea acestuia la mijlocul secolului al III-lea. Dacă monedele din secolul al II-lea descoperite în atelier 1 pot fi puse pe seama hazardului, totuși fragmentul de vas *terra sigillata* cu protomă de leu, importat din Galia centrală după mijlocul secolului al II-lea, găsit în mortar în fundația unui zid din piatră de la o construcție din atelier 2 – întărește observația noastră.

DATING THE ROMAN POTTERY PRODUCTION COMPLEX IN POTAISSA

An “industrial” center of pottery workshops developed in the periphery of the city of Potaissa (present-day Turda, Romania) during the economic boom marked by the transfer of Legion V Macedonica from Troesmis to Potaissa during the reign of Marcus Aurelius. An impressive quantity of artifacts (common pottery, terracotta, toys, oil lamps, potter’s tools, fibulae, coins, small bronze and bone items) was discovered during older archaeological excavations performed in the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, but especially during those of 2005 and 2006. The 20 pottery kilns researched so far belonged to two workshops.

In order to identify the active period of the pottery production complex, I will analyze all discovered artifacts. Taking into consideration the long circulation period of coins during Antiquity, I will corroborate the issuer and degree of use of such items with the dating of fibulae, stratigraphic contexts, and the ground plan of workshops. 10 coins and 3 fibulae were discovered in the area of the kilns, while other 51 Roman coins and 4 fibulae have been found during older excavations on the site of “Dealul Zânelor” (The Fairies’ Hill).

Research indicates that the pottery workshops worked intensely, with numerous abandoned kilns reused as refuse pits. The group of kilns – workshop 1 – located in close proximity of the water source, i.e. the creek of Sândulești, seems earlier than workshop 2 located ca. 50 m westwards, on a site where a well was also excavated (indicating the fact that water from the creek was less accessible there). Besides, coins dated to the 2nd century were discovered in workshop 1. One cannot exclude the possibility that the workshops were active in the same time. Nevertheless, the fact that coins issued by Iulia Domna and Traianus Decius were associated with a knee fibula in workshop 2 indicate the fact that it was active in the middle of the 3rd century. The *terra sigillata* fragment decorated with a lion’s protome, imported from central Gaul after the middle of the 2nd century, discovered inside the mortar in the foundation of a stone wall part of a building in workshop 2 supports the above mentioned observation.

NOI DESCOPERIRI DE SEMNE MONETARE VEST-PONTICE IN SPATIUL DOBROGEAN. OBSERVATII PRIVIND UNELE ASPECTE SPECIFICE SEMNELOR MONETARE DIN VESTUL PONTULUI EUXIN (SECOLELE VI - V A. CHR.).

Dr. GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie

Constanța – România

E-mail: gtalmatchi@yahoo.com,

Tel.++40745002791

Autorul prezintă o serie de descoperiri inedite de vârfuri de săgeți-semne monetare din Dobrogea. Un număr de șase exemplare prezintă diverse simboluri însoțitoare precum litera A - două piese -, motivul bradului (sau al pinului) – trei piese -, respectiv imaginea unui pește (un exemplar). De asemenea, menționăm și un exemplar unifață, respectiv altul turnat în plumb, probabil o încercare reușită de verificare a tiparului special confecționat, cu destinație certă. De asemenea, este adus în lumina cercetării un lot de 12 exemplare din cea de a doua grupă de astfel de semne monetare, provenind din mai multe tipuri de vârfuri de săgeți de luptă, transformate pentru a căpăta un rol monetar. Este posibil ca toate aceste piese să facă parte dintr-un depozit descoperit cu cel puțin un deceniu în urmă.

În a doua parte a comunicării sunt analizate câteva aspecte specifice studiului acestor semne monetare, insistându-se pe unele direcții de cercetare în ceea ce privește semnificația și, de la caz la caz, simbolistica lor aparte, totul într-o nouă abordare. Una din întrebările principale pe care ne-am adresat-o pe parcursul cercetării în ultimii ani este ce legătură există între forma acestor semne monetare și realitatea economică cotidiană din secolele VI-V a.Chr. De asemenea, dacă erau elemente comerciale, ce semnificau? Pentru că ele nu exprimă în totalitate funcțiile monedei. Au fost realizate sub forma unor „vârfuri de săgeți” (sau alte forme asemănătoare așa cum au fost ele identificate în bibliografia de specialitate) fără a simboliza iconografic, în ultimă instanță, nimic din scopul pentru care au fost create ?. De ce nu se întâmplă la fel și în cazul peștișorilor sau al delfinașilor turnați în nord-vestul spațiului pontic (care sunt numiți peștișori sau delfini!)? Exista oare un răspuns mai complicat în acest sens sau ar trebui să găsim o explicație extrem de simplă, așa cum, considerăm noi, ar fi trebuit să identificăm pentru acea perioadă?. Nu cumva în ultimele decenii cercetarea de profil mai mult a complicat decât să simplifice căutarea unui răspuns pertinent ? Pentru moment, la stadiu de ipoteză, este propusă, pe baza unor analogii iconografice, posibilitatea turnării lor în scop comercial pentru a tranzacționa două dintre cele mai des găsite mărfuri în posesia populației locale, și anume peștele (și derivatele sale) și cerealele (grâu, orz etc.). Totul desfășurat în cadrul comerțului manifestat între coloniile grecești și societatea autohtonă din vest și nord-vestul Pontului Euxin.

NEW DISCOVERIES OF WEST-PONTIC MONETARY SIGNS IN THE DOBRUDJAN SPACE. OBSERVATIONS REGARDING SOME ASPECTS SPECIFIC TO MONETARY SIGNS IN THE WEST OF PONTUS EUXIN (6TH - 5TH CENTURY B.C.).

The author presents a number of unpublished findings of arrowheads-monetary signs from Dobrudja. A number of six pieces presents various symbols as letter A-two pieces-, fir tree reason (or pine tree) – three pieces -, respectively the image of a fish (one piece). We also mention and a one faced specimen, respectively other cast in lead, probably a successful attempt to verify the special made mold, with a certain destination. Also, it's brought in the research light a batch of 12 pieces from the second category of such monetary signs, from several types of battle arrowheads, transformed to gain a monetary role. It is possible that all this pieces to be part of a deposit found at least one decade ago.

In the second part of our paper are analyzed a few aspects specific to these monetary signs, insisting on some lines of research in terms of significance and, from case to case, their special symbolism, all in a new approach. One of the main questions that we have addressed it during the research within last few years is what link is between the shape of these monetary signs and the conidian economic reality of 6th-5th century B.C. Also, if they were commercial elements, what signified? Because they don't express all of the coin's functions. As they were made under the shape of some "arrowheads" (or other similar shapes as they were identified in technical literature) without symbolize iconographic, ultimately, nothing from the purpose for which they were created? Why is not it the same in the case of the small dolphins or fishes casted in the north-west Pontic area (which are called fishes or dolphins!)? It's there a more elaborate answer in this regard or we should find an extremely simple explanation, as, we consider, should have been identified for that period? Did not, in the last few decades, the profile research complicated more than simplified the search of a pertinent answer? For the moment, at a hypothesis stage, it's proposed, based on some iconographic analogies, the possibility of casting them in a commercial purpose to transact two of the most commonly found merchandise in possession of local population, namely fish (and its derivatives) and cereals (wheat, barley, etc.). All unfolded trade manifested between the Greek colonies and autochthonous society from the west and north-west of Pontus Euxin.

MONEDE ANTICE ȘI BIZANTINE DIN COLECȚIA MUZEULUI DE ISTORIE NATURALĂ DIN IAȘI

Cc. șt. dr. LUCIAN MUNTEANU

Academia Română, Institutul de Arheologie

Iași - România

E-mail: lucanas2000@yahoo.com

Tel. ++40 332 410 381; ++40745464128;

CP II dr. COSTEL CHIRIAC

Academia Română, Institutul de Arheologie

Iași - România

E-mail: chiriaccostel@yahoo.com

Tel. ++40 332 106 173; ++40753921866;

Restaurator drd. BOGDAN MINEA

Academia Română, Institutul de Arheologie

Iași - România

E-mail: mineaib@yahoo.com

Tel. ++40 332 106 173; ++40747295547;

Muzeul de Istorie Naturală din Iași a fost întemeiat în anul 1830 și deține o valoroasă colecție numismatică și arheologică, constând din câteva mii de monede, din diferite perioade, bancnote și medalii, sigilii, precum și câteva artefacte arheologice. Cercetarea noastră urmărește doar monedele antice și bizantine aflate în această colecție. Lotul de monede antice studiat conține peste 400 de piese din argint și din bronz, din diferite perioade. Printre acestea, am reușit să identificăm doar câteva emisiuni purtând numele unor orașe grecești (Aigina, Apollonia Pontika, Athens, Dyrhachium, Istros, Itanos, Kallatis, Thassos etc) și suverani elenistici (Antigonos Gonatas, Ptolemaios Euergetes). Sunt prezente și un număr mic de imitații barbare după tetradrahmele antume și postume ale lui Filip al II-lea, de tipul “Huși-Vovriești” (22 dintre piesele din tezaurul descoperit la Huși, în anul 1864) și de tipul “Vârteju-București”.

Cele mai numeroase sunt monedele romane, în special denarii imperiali din secolele I-III AD. Este posibil ca o parte dintre aceștia să provină dintr-un tezaur descoperit în Moldova, în cursul secolului al XIX-lea, a cărui structură încercăm să o reconstituim. Alte nominale imperiale (asses, antoniniani, folles), precum și monedele civice (Istros, Augusta Traiana) sunt slab reprezentate. Dintre emisiunile din secolul al IV-a, remarcăm câteva siliquae de la Constantius II, printre care și o imitație barbarizată. Monedele bizantine se datează în secolele VI-VII (10, 20 și 40 nummia) și în secolul al XI-lea (un miliaresion și câțiva Folles anonimi). Amintim și prezența unui sigiliu de plumb bizantin, prost conservat, care aparține secolelor VIII – IX.

Informațiile cu privire la locurile de descoperire a monedelor lipsesc, aproape cu totul, din registrul de inventar al Muzeului. Singurele mențiuni de acest fel, parțial eronate, sunt scrise pe plicul care conține monedele din tezaurul de la Huși. În aceste condiții, ne-am extins

cercetarea asupra documentelor Muzeului, majoritatea păstrate la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale - Iași (Fond Societatea de Medici și Naturaliști). Din păcate, chiar și aceste documente de donații, achiziții sau dări de seamă periodice păstrează foarte puține informații precise despre proveniența monedelor.

ANCIENT AND BYZANTINE COINS FROM THE COLLECTION OF THE NATURAL HISTORY MUSEUM FROM IAȘI

Founded in 1830, the Natural History Museum from Iași hosts a valuable numismatic and archaeological collection, consisting of several thousand coins, from different periods, banknotes and medals, seals and several archaeological artefacts. On the present research we paid a particular attention to the ancient and Byzantine coins of the collection. Among these, we managed to identify only some issues, bearing names of Greek cities (Aigina, Apollonia Pontika, Athens, Dyrrhachium, Istros, Itanos, Kallatis, Thassos etc) and Hellenistic rulers (Antigonos Gonatas, Ptolemaios Euergetes). Also, there is a small number of barbarous imitations of tetradrachms of Philip II, the “Huși-Vovriești” (22 pieces from the hoard discovered at Huși, in 1864) and “Vârteju-București” type.

The most numerous are the Roman coins, especially the imperial denarii dated back in the 1st-3rd cent.. It is very likely that some of these coins come from a hoard discovered in Moldova during the 19th century; there is why our second aim is to reconstruct the hoard' structure. Other imperial issues (asses, antoninians, folles) and civic coinage (Istros, Augusta Traiana) are poorly represented. Among the 4th century coins, one can notice several siliquae from Constantius II, including a barbarous imitation. The Byzantine coins are dated in the 6th -7th (10, 20 and 40 nummia) and 9th cent. (a miliaresion and several Anonymous Folles). It is also worth mentioning the existence of a Byzantine lead seal, poorly preserved, dated in the 8th -9th cent.

Any detail referring to the coins' place of discovery is almost missing from the Museum's inventory register. The only information of this kind, partially incorrect, is kept written on the envelope that contains the hoard coins from Huși. Under this circumstance, our research was also extended to the documents related to the Museum's activity, at the present preserved in the collections of the National Archives of Romania (Society of Physicians and Naturalists Found), the Iasi branch. Unfortunately, even these donation, acquisition or periodical report documents offer very little precise information about the coins' origin.

UN COMPLEX REPERTORIU NUMISMATIC DIN ANTICHITATE ȘI PÂNĂ ÎN EV MEDIU, ÎN SITUL ARHEOLOGIC GORNEA (COM. SICHEVITA, JUD. CARAS-SEVERIN)

Dr. DANA ANTOANETA BĂLĂNESCU

Consilier patrimoniu, la Direcția de Cultură,
Culte și Patrimoniu Cultural Național

Reșița – România

E-mail: tholos_cs@yahoo.com,

Tel. ++40757132840

Ing. CTIN. ZENO STOIACOVICIU

Reșița – România

E-mail: tholos_cs@yahoo.com,

Tel. ++40757132840

Localitatea Gornea (com. Sichevița, jud. Caraș-Severin) este situată în sudul Banatului de Munte în Clisura (Defileul) Dunării. Începând din anul 1968 (campanie declanșată cu ocazia realizării hidrocentralei Porțile de Fier II) au fost efectuate de către Muzeul județean Reșița (în colaborare cu Muzeul de istorie al Transilvaniei și Institutul de Arheologie și Istorie din Cluj-Napoca) săpături arheologice intense în această zonă. Au fost, astfel, dezvelite vestigii importante: așezări din preistorie, cetăți și necropole romane și medievale. Bogatul materialul arheologic, scos la lumină, cuprinde și descoperiri monetare, localizate în patru puncte.

Din punct de vedere cronologic, sunt piese dacice, romane republicane și imperiale și, de asemenea, monede medievale (bizantine și maghiare). Din punct de vedere al locului de descoperire, materialul numismatic a fost scos la iveală în situri (așezări ori necropole), prin săpături sistematice, dar și cu prilejul unor periegheze. Doar două descoperiri (o monedă dacică și un tezaur roman de secol IV) aparțin unor descoperiri fortuite.

După prezentarea detaliată a pieselor, autorii comunicării analizează prezența acestora în contextul istorico-numismatic al regiunii.

O parte din aceste descoperiri sunt păstrate la muzeul reșițean (în prezent Muzeul Banatului Montan), precum și în Muzeul sătesc Sichevița (fost la Gornea), muzeu inaugurat recent, 25 iunie 2013, cu ocazia împlinirii a 650 de ani de atestare documentară a comunei Sichevita și a lansării monografiei comunei.

NUMISMATICA ANTICĂ ÎN CULTURA TRANSILVANIEI DIN SECOLUL XIX

Conf. univ. dr. RADU ARDEVAN

Facultatea de Istorie si Filozofie

Universitatea „Babes-Bolyai”

Cluj-Napoca - România

E-mail: rardevan@gmail.com,

Tel. ++40729222829

În secolul XIX coexistau în Transilvania trei culturi (germană, maghiară și română), fiecare cu probleme naționale și identitare. Progresele studiilor clasice, trăsătură europeană modernă, le-a afectat în mod diferit. Iar domeniul special al numismaticii antice a rămas în general puțin cunoscut.

În prima jumătate a secolului se conturează interes pentru acest domeniu, dar fără specializare și fără metodă. Studiarea monedelor antice rămâne la nivelul iluminist. Abia în a doua lui jumătate apar cărturari capabili să determine și să studieze aceste mici artefacte, precum și anumite instituții care se preocupă de ele (colecții școlare, muzee, universitate). Racordarea la marea literatură occidentală a domeniului se produce indirect, prin scrieri germane și italiene.

Intelectualii sași au fost mai puțin implicați în acest efort. Mai activi în domeniu sunt cei maghiari, între care se impun câțiva buni profesioniști (ca B. Milleker, B. Janó ori I. Kovács). Și dintre români apar persoane competente, mai mult decât am putea crede. Chiar dacă nu la nivel occidental, studiarea numismaticii antice face în epocă progrese remarcabile.

MONEDE APARTINÂND SECOLELOR XII-XIII DESCOPERITE ÎN CIMITIRELE DIN JURUL BISERICILOR SITUATE ÎN ARIA DE COLONIZARE SĂSEASCĂ DIN SUDUL TRANSILVANIEI

Lector univ. dr. SILVIU ISTRATE PURECE

Universitatea „Lucian Blaga”

Sibiu - România

E-mail: silviu.purece@ulbsibiu.ro,

Tel. ++40747028249

Repertorierea și analizarea descoperirilor monetare din interiorul complexelor ecleziastice medievale și a cimitirelor aferente considerăm că sunt importante pentru înțelegerea fenomenelor istorice, culturale și economice ce s-au manifestat în spațiul transilvănean, fapt ce ne-a determinat să includem un astfel de demers în proiectul de cercetare *South Transylvanian Medieval Monuments: Past, Present, Future. Between Archaeology, History and 3D Modelling*. O primă analiză a fost axată pe un grup mai restrâns de descoperiri, și anume pe monedele provenite, în urma cercetărilor arheologice întreprinse, din cimitirele situate în jurul bisericilor din: Drăușeni, Feldioara, Orăștie, Sibiu, Viscri. Repertoriul și analiza pornesc de la o bază de date pe care am construit-o în vederea cuprinderii monedelor arpadiene descoperite în cadrul cimitirelor din jurul bisericilor din Bazinul Transilvaniei.

În stadiul actual al cercetărilor, în cimitirele din jurul bisericilor atribuite comunităților de oaspeți germani, pentru secolul al XII avem 23 monede arpadiene, dintre care 17 determinate și 6 nedeterminate, alte trei fiind posibil să fi fost prezente, datorită urmelor identificate, în morminte de la Drăușeni, la care trebuie să adăugăm moneda bizantină descoperită în Sibiu. O singură monedă, cea emisă de Ladislau IV, aparține secolului al XIII-lea și a fost descoperită în cimitirul de la Sibiu.

Toate cele 24 de monede arpadiene sunt denari anonimi emiși, cu rezervele necesare, astfel: 7 Geza II, 9 Ștefan III, 1 Bela III, 1 Ladislau IV și 6 neprecizate. Ceea ce iese în evidență, este faptul că monedele emise în timpul lui Geza II și Ștefan III predomină în inventarul mormintelor, iar pentru secolul al XIII-lea, obiceiul depunerii monedei pare a dispărea, întrucât nu a fost descoperită nici o monedă de secol XIII în necropolele luate în discuție, excepție fiind cea emisă de Ladislau IV descoperită la Sibiu.

Frecvența depunerii monedelor ca obol în mormintele din secolul XII este scăzută în anumite cimitire, de exemplu în cazul celui de la Sibiu ea este sub 0,70%, iar în cazul celor de la Cașolț, Cricău și Sebeș lipsesc monedele din inventarul mormintelor. În schimb la Feldioara s-a înregistrat un procent de 12,12% morminte cu monede ca inventar, iar la Drăușeni 22,41%.

Comparativ cu restul cimitirelor din jurul bisericilor din Transilvania situația este similară, aproape în toate cimitirelor cercetate arheologic sunt înregistrate monede arpadiene din secolele XI-XII (v. cazul cimitirelor de la Chidea, Cluj-Mănăstur, Geoagiu-Băi, Morești-Citfalău, Streisângeorgiu etc.), în schimb cele din secolul al XIII-lea lipsesc din inventarul mormintelor, excepție Alba-Iulia și Sibiu.

COINS OF THE 12TH AND 13TH CENTURIES DISCOVERED IN CHURCHYARD CEMETERIES OF THE GERMAN COLONIZATION AREA FROM SOUTHERN TRANSYLVANIA

Repertorying and analyzing monetary finds discovered inside medieval ecclesiastical complexes and cemeteries are important to understanding historical, cultural and economic phenomena occurred in the Transylvanian area, which led us to include such an approach in the project *South Transylvanian Medieval Monuments Research: Past, Present, Future. Between Archaeology, history and 3D Modelling*. A first analysis was based on a smaller group of findings, namely the coins from the archaeological research undertaken in cemeteries located around churches: Drăușeni, Feldioara, Drastic, Sibiu, Viscri. Directory and analysis are based on a database that I built to encompass Arpadian coins discovered in the cemeteries around the church in the Transylvanian Basin.

The current state of research, in the cemeteries of the German settlers situated near the churches, for the XII century we have 23 Arpadian coins, of which 17 are determined and 6 indeterminate, three are likely to have been present due to traces found in graves the Drăușeni, which should add Byzantine coin found in Sibiu. A single currency, the issued Ladislaus IV, belongs to XIII century and was discovered in the cemetery at Sibiu.

All 24 Arpadian coins are anonymous denarii attributed, with reservations required, so 7 Geza II 9 Stephen III, 1 Bela III, 1 and 6 unspecified Ladislaus IV. What stands out is that the coins issued during the reign of Geza II and Stephen III predominate in inventory graves and for the XIII century the custom of depositing money seems to disappear, since there was found no coin issued in XIII century from the cemeteries under discussion, the exception being issued by Ladislaus IV discovered in Sibiu.

The amount of the coins situated in graves as obol in the XII century is low in some cemeteries, such as the one in Sibiu, below 0.70%, and for those of Casolt, Cricău and Sebes the coins are missing from graves inventories. Instead Feldioara registered a 12.12% percentage of tombs with coins in inventory and Drăușeni 22.41%.

Compared with the rest of cemeteries situated around churches from Transylvania the situation is similar, in almost all the cemeteries archaeologically investigated were founded Arpadian coins issued in the centuries XI and XII (see the cemeteries from Chidori, Cluj-Mănăștur, Geoagiu Bai Morești-Citfalău, Streisângeorgiu and so on), but in the XIII century the coins are missing from the inventory of graves, except Alba-Iulia and Sibiu.

OBSERVAȚII ASUPRA COMPOZIȚIEI UNUI TEZAUR MONETAR DIN SECOLELE XIV-XV DESCOPERIT LA BATĂR (JUD. BIHOR)

Dr. CORINA TOMA

Muzeul Țării Crișurilor

Oradea - România

E-mail: corinatoma00@yahoo.com

Tel. ++40743422031; ++40259412724

În colecția numismatică a Muzeului Țării Crișurilor se păstrează un tezaur monetar descoperit, în preajma anului 1973, în sud-vestul județului Bihor, în zona localității Batăr. Conform registrului de inventar al colecției, tezaurul era format din 575 de „denari și oboli” emiși de regina Maria (1382 - 1395) și regele Sigismund de Luxemburg (1387 - 1437). După patru decenii de la descoperire, tezaurul are caracterul unei colecții numismatice formate din 581 de monede maghiare bătute în secolele XII - XVII.

Patina monedelor și datarea mult prea timpurie sau mult prea târzie ne-au determinat să excludem din structura tezaurului un dinar anonim de secol XII și cinci denari de secol XVI - XVII. După înlăturarea monedelor *străine*, în structura ipotetică a tezaurului rămân următoarele monede: un denar saracen și un obol atribuiți regelui Ludovic I (*Huszár 546 - 547*), 6 denari ai reginei Maria (*Huszár 566, 569*), 406 de denari și 160 de parvi bătuți de regele Sigismund de Luxemburg (*Huszár 576, 580 - 582*).

Prezentarea problemelor legate de structura tezaurului și a informațiilor principale asupra emisiunilor monetare componente este urmată de analiza axată, în special, pe denarii emiși de Sigismund de Luxemburg, între anii 1390 - 1427, în aproximativ 11 monetării, din care 4 sunt transilvănene. Pornind de la ideea că tezaurele monetare sunt rezultatul unei selecții aleatorii de monede aflate în circulație în zona de acumulare, am realizat o analiză statistică privind ponderea denarilor lui Sigismund în funcție de monetăriile emitente. Rezultatele analizei asupra denarilor din tezaurul de la Batăr au fost comparate cu cele obținute în urma extinderii analizei asupra altor patru tezaure și loturi monetare transilvănene, inedite sau deja publicate. Urmărind modul de reprezentare a monetăriilor emitente în structura acestora am constatat, printre altele (frecvența mare a denarilor emiși la Košice, raritatea denarilor emiși în atelierele Ungariei Superioare etc.), că ponderea cea mai mare revine denarilor emiși la Baia Mare. Pentru a verifica validitatea și cauzele reale ale situațiilor constatate, am introdus în analiza comparativă un tezaur monetar descoperit în afara spațiului transilvănean, tezaurul de la Szabadszállás (c. Pest, Ungaria).

În final, având în vedere neconcordanța dintre structura actuală a tezaurului și aceea anunțată în registrul de inventar, ne-am oprit asupra datei de ascundere a acestuia: spre mijlocul domniei lui Sigismund sau, abia, la începutul guvernării Ungariei de către Iancu de Hunedoara. Compoziția tezaurelor transilvănene ce conțin denarii și parvii lui Sigismund, cvasi-absența denarilor ce au siglele monetare marcate pe avers sau pe ambele fețe ale monedei și starea de conservare a denarului lui Iancu de Hunedoara pledează pentru plasarea datei de ascundere a tezaurului în vremea lui Sigismund de Luxemburg, cândva, între anii 1405 - 1427.

IMITAȚII DE EPOCĂ ȘI FALSURI MODERNE DUPĂ MONEDE MOLDOVENEȘTI DIN SECOLELE XIV-XVI

Cerc. st. dr. DERGACIOVA LILIA

Institutul Patrimoniului Cultural al
Academiei de Științe din R. Moldova
Centrul de Arheologie,
Chișinău – R. Moldova
E-mail: dergaciova.lili@gmail.com,
tel. ++373069592955

În comunicarea de față noi atragem atenția asupra problemei a falsurilor după monede moldovenești originale, bătute în perioada de la sfârșitul secolului XIV și până la începutul secolului XVI. Vor fi prezentate imitațiile de epocă, discutate diferite aspecte legate de executarea imaginilor și ștanțelor monetare.

Spre comparație, vor fi oferite câteva loturi de falsuri moderne apărute în ultimii decenii pe piață de antichități. Astfel de monede, în unele cazuri, sunt executate prin metoda de turnare, au culoarea dar și calitatea metalului care dovedește că au fost întreprinse unele încercări de a face monedele dintr-un aliaj care, grație culorii lui, le face asemănătoare cu monedele originale, bătute din argint. Materialele colectate de noi provin din diferite colecții publice și private din Republica Moldova, România și Ucraina.

MEDIEVAL IMITATIONS AND MODERN FORGERIES OF MOLDAVIAN COINS MINTED IN THE 14TH – 16TH CENTURIES

The present paper deals with the problem of counterfeits of original Moldavian coins minted during the period of the late 14th - early 16th centuries. It includes presentation of the medieval imitations, discussion on various aspects of imaging performance and monetary dies.

Some lots of modern forgeries found recently on the antiques markets will be offered for comparison. In some cases such coins are made through molding method and the color and quality of the metal show that it was an attempt to coin from an alloy that makes them similar to the original coins, minted from silver. The presented materials were collected at different public and private collections in the Republic of Moldova, Romania and Ukraine.

O MONEDĂ POLONEZĂ INEDITĂ

Prof. CONSTANTIN FRĂTEN

Restaurator

Făgăraș – România

E-mail: vulturulfgs@yahoo.com,

Tel. ++40723312637

Prin anii 1992 - 93 am intrat în posesia unui lot de monete medievale, 123 bucăți. Majoritatea lotului era format din monete poloneze, cele mai multe de 6 groși, perioada 1659 - 68. Monetele le-am achiziționat de la Doamna Grety din Brașov ce locuia pe strada de Mijloc. Din relatările dânzei monetele fac parte dintr-un lot mult mai mare, ele au fost descoperite undeva în raza orașului Dumbrăveni, undeva în anii 1950 - 1955.

În anul 1997 când am imigrat în S.U.A am decis ca monetele respective să le vând muzeului Țării Făgărașului, deoarece sunt un document istoric și e bine ca ele să fie păstrate împreună. Dacă le-aș fi vândut la colecționari aș fi putut obține un preț mai bun, dar valoarea lor istorică e mult mai mare decât o sumă de bani.

Printre ele am avut plăcuta surpriză să identific o monedă de 6 groși având doar aversul cu bustul lui Ioan Cazimir reversul fiind tot bustul lui, dar inclus și în negativ. Am reținut această monedă cu eroare și încă 2 piese datate 1666, pentru a se vedea diferența de pe avers.

Din start am observat că stilul de pe această piesă este total diferit de monetele de 6 groși ale lui Ioan Cazimir. Am început să caut portretul respectiv crezând că provine de la un alt maestru monetar, de la o altă monetărie. Dar fără succes, am început să mă uit pe alte tipuri monetare și am descoperit în lucrarea lui Gumovsky că portretul acesta era realizat la monetăria din Thorun, însă pe moneda de aur nu pe cea de 6 groși de argint.

Atunci am realizat că piesă respectiva este de fapt o probă monetară pe un flan din argint, pentru a verifica ștanța pentru piesele din aur, care după cum este bine știut erau întotdeauna mai bine executate atât ca monete cât și ca ștanțe

Rămâne totuși un mare semn de întrebare, de ce nu are avers-revers. În concluzie am realizat că în mod cert maestrul monetar respectiv a încercat o ștanță pentru ducatul de aur pe un flan de argint. Între numismați este bine cunoscut, că de fapt acesta s-a întâmplat din cauza că monetarul a uitat o monedă pe ștanță și la următoarea imprimare moneda uitată în ștanța a imprimat tot portretul regelui, dar inclus și în negativ.

Este bine știut că argintul este un metal mult mai moale în comparație cu fierul (oțelul din care se realiza ștanța). Prin batere pastila monetară (și moneda în sine) se durifică și astfel se explică cum sa imprimat în negativ și inclus în noua pastilă pusă în ștanță. Concluzia la care se ajunge, este că această piesă este de fapt o probă monetară și o eroare de batere. Ștanța realizată la Thorun pentru monetele de aur a fost verificată cu astfel de flaturi din argint și abia apoi aprobate pentru a se realiza monetele din aur.

EMINESCU ȘI EMINOVICEȘTII RADIOGRAFII FAMILIALE, RADIOGRAFII INTELECTUALE

Cc. dr. VALENTIN COȘEREANU

Săcele - Brașov

E-mail: valycosereanu@gmail.com

Tel.: ++40721590672

Conferința cu tema mai sus enunțată reprezintă un aspect al rodului cercetării începute acum treizeci de ani, la Ipotești, unde subsemnatul a slujit amintirea lui Eminescu, instituind Centrul Național de Studii eminescologice, centru care este transformat astăzi într-un veritabil loc despre care Sadoveanu ar fi zis că *nu se mai întâmplă nimic*. În amintirea și respectul acelor ani, conferința propune o radiografie a familiei poetului axată în principal pe latura sa intelectual-culturală, scoțând la lumină date inedite despre ceea ce a reprezentat nu numai Eminescu, în epocă, dar și atitudinile cvasi necunoscute ale familiei sale.

Majoritatea informațiilor sunt desprinse din surse documentare directe cercetate în arhivele din Ipotești, Botoșani, Iași, Sibiu, București, Cernăuți și Chișinău.

Spre deosebire de ceea ce ne-au învățat/îndoctrinat anii '50, când, copii fiind, ni se spunea că Eminescu a fost sărac și că familia sa însăși era o familie săracă (citește proletară), iar din punct de vedere intelectual erau semianalfabeți, conferința susține în baza documentelor de arhivă pomenite că lucrurile au stat taman pe dos, că aproape toți frații au studiat în spațiul Europei timpului habsburgic, începând cu Cernăuții și terminând cu Viena, Berlin sau Praga, că aceștia s-au făcut remarcați de oamenii importanți ai timpului, mulți dintre ei frizând geniul. Surorile au primit și ele o educație pe măsură, cu o educație muzicală aparte și cu bogate lecturi din literatura clasică.

Biblioteca conacului de la Ipotești, găzduită în sufrageria casei stă mărturie în acest sens. Tatăl însuși, Gheorghe Eminovici, știa – spun documentele – câteva limbi străine, printre care: ruteana, poloneza, franceza și evreiește cu accent. Pasionat de istorie, în general și de istoria neamului, în special, cu o memorie fenomenală, acesta avea patima cumpărării cărților – fapt care spune multe despre starea culturală a familiei –, așa încât minciuna că familia era una mai puțin decât modestă nu stă în picioare.

Faptul că Eminescu, la numai 19 ani era invitat, student fiind la Universitatea vieneză, la dineurile Federicăi Bogner, prima donna a Burg Theater-ului vienez, (invitat nu numai pentru vasta lui cultură, dar și pentru faptul că vorbea în subtilități de limbă germană), că unul dintre frații săi a fost apreciat de cancelarul Bismarck și de comandantul aplicațiilor militare din Brandenburg (generalul Möltke, strategul Europei), că un altul studiază politehnica la Praga, iar celuilalt i se permite să opereze la Berlin, când încă era student în medicină acolo – toate acestea sunt ilustrative în acest sens, vorbind prin ele însele. Sunt doar câteva exemple. Mai sunt și altele, care vor fi scoase în evidență în timpul propriu zis al conferinței.

Prin urmare, atunci când Mircea Eliade spune despre Eminescu, atât de concis și atât de adevărat că *singura «eternitate» acceptată de istorie este aceea a creațiilor spirituale[...] și că neamul românesc simte că și-a asigurat dreptul la «nemurire», mai ales prin creația lui Eminescu* el exprimă un adevăr axiomatic. Iar când spunem aceasta ne gândim în parte și la familia din care a făcut parte. Și mai mult, concentrat ca într-o *încordare a nervilor* – cum spunea Eminescu –, *cât timp va exista, undeva prin lume, un singur exemplar din poeziile lui [...], identitatea neamului nostru este salvată, căci orice s-ar întâmpla în destinul românesc, oricâte dezastre și suferințe ne-au mai fost urzite, nici o armată din lume și nici o poliție, cât ar fi ea de diabolică, nu va putea șterge «Luceafărul» lui Eminescu din mintea și sufletul românilor* (Mircea Eliade, *Despre Eminescu și Hașdeu*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 56)

CHIPUL LUI *EMINESCU* PE MONEDE ȘI BANCNOTE

Col. (r) ing. ȘTEFAN SAMOILĂ

Președintele Secției Numismatice Brașov

Vicepreședinte al Societății Numismatice Române

Brașov - România

E-mail: stefan.samoila@yahoo.com,

Tel. ++40740213700

Autorul face o trecere în revistă a monedelor și bancnotelor românești și străine, care prezintă în grafica lor chipul lui Eminescu.

Prima încercare de emiteră a unei monede cu chipul lui Eminescu aparține regretatului numismat Octavian Iliescu, care în anul 1950, când se împlineau 100 de ani de la nașterea poetului, a făcut propunerea să se emită o monedă jubiliară de argint, cu valoarea nominală de 100 lei, monedă care să poarte efigia marelui poet. Propunerea a fost adresată, academicianului Constantin Moisil, președinte al Societății Numismatice Române și membru al Secției de științe istorice a Academiei R.P.R. care a apreciat-o în mod corespunzător, înaintând-o mai departe, însoțită de un memoriu cu o temeinică motivare. Memoriul a parcurs toate treptele ierarhice ale instituțiilor competente, obținând peste tot avize favorabile, până la ministrul de finanțe din acea vreme (Vasile Luca), care nu a fost de acord.

În sfârșit, la 50 de ani de această încercare, cu prilejul aniversării unui secol și jumătate de la nașterea lui Mihai Eminescu – *luceafărul poeziei românești* – care coincide fericit cu sfârșitul mileniului doi, Banca Națională a României emite o monedă din aur, cu valoarea nominală de 2000 de lei.

În anul 2010, cu ocazia împlinirii a 160 de ani de la nașterea poetului, Banca Națională a României emite o nouă monedă cu nominalul de 500 lei.

În luna mai a anului 1991, Banca Națională a României a emis o bancnotă de 1.000 lei, pe hârtie albă, cu dimensiunea de 167 x 75 mm și filigran Mihai Eminescu cu capul întors spre dreapta.

În luna mai a anului 1993 se emite o nouă serie de bancnote, similare cu cea descrisă mai sus, cu deosebirea că pe avers (fig.7), în locul medalionului cu steaua cu 16 raze, este dispusă stema țării, iar în loc de **Mihail Eminescu** este scris **Mihai Eminescu**.

În anul 1998, Banca Națională a României emite o nouă bancnotă de 1000 de lei, pe hârtie având culoarea dominantă albastră și dimensiunea de 140 x 61 mm (mai mică ca cele emise în anii 1991 și 1993 cu 27 respectiv 14 mm), filigran Mihai Eminescu, cu capul întors spre dreapta și monograma BNR pe verticală.

În anul 2005, odată cu denominarea leului, Banca Națională a României, emite o serie nouă de bancnote dintre care se remarcă cea cu nominalul de 500 lei, care are pe avers chipul marelui poet național Mihai Eminescu.

În anul 1989, în fosta Uniune Sovietică, a fost emisă o monedă de 1 rublă, care pentru mulți dintre noi constituie o mare surpriză, prin efigia care apare pe aceasta, respectiv chipul lui Mihai Eminescu.

Pe 29 noiembrie 2000, la aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, R. Moldova va pune în circulație o monedă cu nominalul de 100 lei.

SERBAREA DE LA PUTNA OFRANDELE ȘI MEDALIILE REALIZATE

Ing. NICOLAE IOSUB

Secția Numismatică Botoșani

Botoșani - România

E-mail: iosub.nico@yahoo.com

Tel. ++40743680548, tel. ++40231525008

În anul 1870, se împlineau 400 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna, cea mai importantă ctitorie a lui Ștefan cel Mare, locul său de veci, mănăstire care se afla în teritoriul românesc aflat sub ocupația Imperiului Austro- Ungar.

Într-o ședință a „Societății Literar-Sociale România” din Viena, din 4 decembrie 1869, un botoșănean de la facultatea de medicină, C. Aronovici, a ținut o alocuțiune „*Despre geniul lui Ștefan cel Mare*”, în care arăta că în august 1870 se împlineau 400 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna.

Mihai Eminescu a preluat imediat această idee, văzând în ea o posibilitate de a organiza o mare manifestare populară la mormântul domnitorului, sub semnul unei mari idei patriotice, la care să participe studențimea română de pretutindeni.

Eminescu își dădea seama de riscurile pe care le impunea o asemenea acțiune și că era nevoie de multe precauții, un fel de clandestinitate, pentru a nu stârni guvernul austriac și a pune în pericol manifestările, Eminescu dă dovadă de multă maturitate și curaj.

Eminescu vedea în organizarea acestei manifestații și un prilej de a organiza, la sfârșitul serbării, un congres al tuturor studenților de pretutindeni, precum și un prilej de unificare a studenților români din Viena, din cele două societăți literare.

S-a început acțiunea de colectare a fondurilor necesare, iar o delegație, formată din cinci membri, a fost trimisă la Putna pentru a lua legătura cu oficialitățile locale și cu egumenul mănăstirii, Arcadie Ciupercovici.

Din păcate manifestările au trebuit să fie amânate cu un an din cauza izbucnirii războiului franco-german, pe 7/19 iulie 1870. Pe 18 martie 1871, comitetul serbării se reconstituie avându-l ca președinte tot pe Nicolae Teclu, pe Slavici ca secretar și pe Valeriu Bologa drept casier.

Un rol important în această acțiune l-au avut mitropolitul Bucovinei Silvestru Morariu și egumenul mănăstirii Putna, Arcadie Ciupercovici, care au sprijinit pe studenți, spre deosebire de oficialitățile bucovinene care au fost mai reținute pentru a nu intra în conflict cu oficialitățile austro-ungare.

Pe 15 august 1871, seara, în trapeza mănăstirii s-au ținut lucrările Congresului Studențesc, în care Eminescu își pusese mari speranțe. La Congres s-au format două tabere; una vieneză cu Eminescu și Slavici care vedea în Congres unirea culturală în timp ce bucureștenii și ieșenii se declarau adepții unirii politice ce condiționau unirea culturală

În „**Lista darurilor**” oferite Mănăstirii Putna, din 14/26 februarie 1872, sunt enumerate cele 10 ofrande și daruri depuse pe mormântul domnitorului și costul acestora, 4987 florini.

Cu ocazia Serbării și Congresului de la Putna din anul 1871 s-au bătut și două medalii, una din ele fiind prevăzută în Program.

MEDALII EMINESCU BĂTUTE PÂNĂ LA JUMĂTATEA SECOLULUI XX

Prof. VILICĂ MUNTEANU

Director Arhivele Naționale

Bacău - România

E-mail: vilica.munteanu@yahoo.com,

tel. ++40744599840, ++40234570348

Marele geniu al culturii românești, Mihai Eminescu, a avut și are un mare impact asupra românilor de pretutindeni și a intrat în conștiința neamului nostru ca un simbol de neegalat. Cunoașterea îndeaproape a istoriei românilor, simțirea patriotică, ideile sale filozofice, acutul simț de observator și critic politic, cântarea dragostei și naturii, care se regăsesc în bogata și variata sa operă, l-au apropiat de sufletele tuturor celor care simt și gândesc românește încă din timpul scurtei sale vieți, care a ars ca o imensă torță, lumina sa neputând fi obturată nici atunci, nici în veac.

O asemenea personalitate nu avea cum să nu fie subiect de inspirație al multor artiști plastici, dar și una dintre temele preferate ale multor colecționari de toate categoriile: filателиști, bibliofili, cartofili, numismați etc.

În medalistica românească subiectul Eminescu are, de departe, cea mai mare reprezentare, primele medalii fiind bătute, în străinătate, chiar în anul trecerii sale în eternitate, la inițiativa unui grup de ieșeni. Au urmat medaliile Galați 1909 – Ø 40 mm (Frederic Storck) în mai multe variante (bronz, argint aur, cu și fără tortiță și inel de prindere), mărtișorul (Ø 32 mm) cu toartă – 1 Martie 1916, Iași, medalia realizată de 1926 de Cercul Studențesc „Arboroasa” din Cernăuți (Ø 32,25 mm), placheta (97x97 mm) bătută la Monetăria Națională în 1928, medalia comemorativă realizată de Oscar Han la inițiativa Asociației „Pro Eminescu” – Constanța, 1934, placheta unifață din bronz și din argint (75x55 mm), realizată de G. Stănescu, bătută la Monetăria Națională în 1940, medalia unifață (Ø 70 mm), prima cu valoare estetică, din bronz și din argint, autor Ioana Buzdugan, bătută tot la Monetăria Națională în 1940, medalionul bifacial unicat realizat de Paul Huguemin-Sadoz în 1941, medalia bifacială (Ø 60 mm) concepută de Boros Miklós, bătută la Budapesta de Consiliul Artistic Maghiar în 1947. În anul 1950, la centenarul nașterii poetului, au fost bătute 5 medalii aniversare Eminescu: Haralambie Ionescu – medalie ovală unifață (104x140 mm), Ioana Basarab – medalie bifacială (Ø 95 mm), medalia bifacială (Ø 25 mm), Bucșani, Z.G. – medalie bifacială (Ø 30 mm) și medalia bifacială (Ø 23 mm) cu anou de prindere, comandată de col. Gheorghe Eminescu.

După anul 1960 frecvența medaliilor Eminescu crește aproape în progresie geometrică, vârful fiind atins la centenarul ridicării sale la cer, devenind un Luceafăr între stele. Realizate din diverse metale, unele, în variante diferite, cu aspect artistic felurit, în tiraje foarte mici ori mai mari, toate medaliile Eminescu au o mare valoare spirituală, deoarece îl reprezintă pe cel care este simbolul valorii culturale a românilor și nu întâmplător s-a stabilit ca data de 15 ianuarie să fie decretată „Ziua Culturii Românești”.

FARMECUL MANUSCRISELOR EMINESCU

Muzeograf GHEORGHE Z. CIUTACU

Colilia, Jud. Ialomița - România

E-mail: stefandina@gmail.com,

Tel. ++40243247769

MOTO:

**„ Eminescu nu putea să fie nici înalt, nici scund,
nici gras și nici slab, nici brunet și nici blond,
pentru că partea lui de trup sunt cuvintele lui,
cuvintele lui scrise și rămase nouă.
Adevărata statuie a lui Eminescu,
adevăratul portret al lui Eminescu este statuia în
bronz, este portretul în ulei al Odei în metru antic.”**

NICHITA STĂNESCU.

Aflasem, ca orice trecător prin viața literară, că oamenii importanți ai culturii naționale, militaseră pentru cauza nobilă a eternizării „Caietelor lui Eminescu”. Aproape că nu era nume de cărturar român care să nu ducă într-un fel sau altul, grija acestor manuscrise ce se constituie într-o arheologie semnificativă a formării marelui poet. A ajuns într-un târziu, vestea că hârtia acestor caiete a devenit, pe măsura trecerii timpului, sfărâmicioasă, orice răsfoire a caietelor punându-le în primejdie.

La ceas aniversar sau comemorativ al lui Eminescu, se cuvine să ne aducem din când în când aminte și de cei care și-au consacrat ani buni de muncă și efort trudei de a stabili pentru posteritate, textul definitiv al poeziilor. Numele istoricului literar și editorului Perpessicius, va fi legat pentru totdeauna de textul poemelor sale postume. Vreme de aproape patru decenii, din 1933 și până la sfârșitul vieții sale survenit în 1971, Perpessicius a stat aplecat zi de zi asupra paginilor de manuscris, până ia slăbit vederea, fiind amenințat cu orbirea. În munca de descifrare a postumelor eminesciene, Perpessicius a fost precedat de alți temerari și benedictini ai scrisului: Ilarie Chendi, Nerva Hodos, Rădulescu – Pogoneanu, Ion Scurtu – nume mai puțin cunoscute astăzi.

Perpessicius a sintetizat în munca lui, efortul unei întregi etape în editarea poeziilor lui Eminescu, începută de el cu primul volum (poeziile antume) în 1939, apărut în anul în care se comemorase 50 de ani de la moartea poetului național. La concurența locală cu el, avea să încerce o altă lectură a manuscriselor Dumitru Murărașu, care va da o ediție critică proprie, cu versuri diferite în unele cazuri. Astăzi unul din editorii cu cea mai mare personalitate, doritori să ia munca de lectură a manuscriselor poetice de la început, este Petru Creția, care a trimis de curând în librării un excelent volum consacrat numai sonetelor eminesciene, însoțite de facsimilul manuscriselor și de interpretările critice ale editorului.

Cel care și-a legat numele într-un mod durabil de poezia eminesciană, va rămâne într-un mod irevocabil, Perpessicius. El a vorbit de câteva ori de pasiunea care l-a mistuit și și-a

sintetizat experiența spiritual, într-o pagină admirabilă despre farmecul manuscriselor eminesciene:

„Un drum prin Dectalul manuscriselor eminesciene, e o călătorie din cele mai aventuroase. Însă la capătul ei te așteaptă, ca-n cel mai somptuos basm oriental, comorile norocosului Aladin. Nu-ți trebuie vreo lampă fermecată. Din fiecare pagină o flacără încinsă îți arată drumul și tezaurul. Apropie-te cu smerenie și sufletul poetului, prezent în fiecare silabă și fiecare stih oricât de tainic, îți va vorbi și va pune capăt îndoielilor tale. Nimic din ce-a căzut pe paginile acestea sacre, n-a fost zvârlit la întâmplare. Aici și piatra e fertilă. Orice sămânță germinează. Apleacă-te și-i vei culege rodul.”

Nouă nu ne rămâne decât să ne aplecăm asupra rezultatelor muncii istovitoare a lui Perpessicius, găsind gata rezolvate dificultățile pe care le-a înfruntat: stabilirea textului, cronologia poemelor nedatate, filiația versiunilor, istoria internă a variatelor. Un fel de mare pasionat al manuscriselor, care a vorbit de importanța covârșitoare a restituirii caietelor eminesciene în fotocopii cel puțin pentru toate marile biblioteci dacă nu se poate (fiind prea costisitor) și pentru publicul larg, a fost Constantin Noica. Se cuvine să aducem astăzi, cu ocazia celor 124 de ani câți se împlinesc de la moartea poetului, un elogiu tuturor acelor care au trudit pe paginile manuscriselor eminesciene, pentru a ne restitui întreaga bogăție și diversitate a unei comori spiritual inegalabile.

Iată de ce recomand acum o reluare foarte generoasă a ediției lui Perpessicius din poezia eminesciană, o ediție care a apărut la Editura Junimea, cu o post față a lui Constantin Ciopraga. Este cea mai bună reeditare de după revoluție a poeziilor eminesciene: este foarte cuprinzătoare (are peste 750 de pagini) și este cât se poate de fidelă versiunii Perpessicius. Au mai apărut după revoluție și alte reeditări din poezia eminesciană, dar acelea sunt antologii extrem de restrânse, reduse numai la poemele clasice. O întâlnire periodică, în limita disponibilității fiecăruia, cu planeta eminesciană este în măsură să regenereze spiritual și să purifice moral.

“Caietele lui Eminescu” au fost denumite de distinsul cărturar Constantin Noica „un mare miracol al culturii românești”.

De aceea mi s-a părut nobilă și urgentă acțiunea seniorului criticii și istoriei literare românești, academicianului Eugen Simion de a finaliza visul tuturor literaților români: reproducerea anastatică a “Caietelor lui Eminescu” și, în același timp, ocrotirea originalelor.

Pe lângă talentul său de scriitor de memorialist și de profesor, Eugen Simion are și calitatea rară de a nu-și părăsi proiectele de a fi conform cu sine însuși, în diversele clipe ale vieții, de a considera caracterul, un corolar al talentului.

Manuscrisele eminesciene, prin strădania academicianului Eugen Simion, sunt acum în întregime tipărite.

Tipărirea manuscriselor conferă posibilitatea de a le vizualiza, intrând în laboratorul creator al poetului, uimitor prin acribia scrierii ordonate, elegante, prin căutările pe care le operează asupra unor cuvinte mai repezite, prin multitudinea de redactări pentru a smulge cuvintelor sensul dorit, de adevăr, de relief și culoare.

CITAT:

**„Știm bine că atâta vreme cât se va vorbi românește
în colțul nostru de lume, Eminescu va supraviețui.
Dar vor supraviețui și manuscrisele lui”.**

Eugen Simion.

TOPONIMIA ÎN MEDALISTICA EMINESCIANĂ

Ec. ȘTEFAN DINA

Asociația Română a Băncilor

București - România

E-mail: stefandina@gmail.com,

Tel. ++40722617607

Artist plastic COSTICĂ DUMITRESCU

Membru al Federației Internaționale de Medalii de Artă

București - România

E-mail: artistcdumitrescu@gmail.com,

Tel. ++40740051162

Articolul de față reprezintă o încercare de analiză din punct de vedere geografic a emiterii de medalii cu tematică eminesciană.

Mihai Eminescu este personalitatea cel mai des amintită în cultura românească, iar medalistica nu putea face excepție, deși numărul și calitatea anumitor piese au determinat controverse. Realizările prezentate coincid adesea cu itinerariile și popasurile sale, iar scurta trecere prin Brașov alături de trupa Mihai Pascaly în anul 1868 nu putea rămâne indiferentă colecționarilor și iubitorilor de sculptură în miniatură.

Clasificarea locurilor marcate pe medalii care evocă opera și personalitatea poetului necesită o investigație atentă și minuțioasă. Viziunea aniversară și comemorativă (ex. medalia emisă la Galați în anul 1909), viziunea estetică (piese realizate pentru a evidenția la superlativ reproducerile după fotografia angelică realizată la Viena în 1869), dar și viziunea exegetică (adică aceea a interpretării) sunt abordări menite să propună pasionaților invitația de a regândi și de a investiga medalistica eminesciană din perspectivă geografică și istorică.

DOCUMENT OLOGRAF AL POETULUI MIHAI EMINESCU PASTRAT INTR-O COLECTIE PRIVATA

Cms. șef (r.) IOAN SIMINICIANU

Secția Numismatică Botoșani

Botoșani - România

E-mail: ioansiminicianu@yahoo.com

Tel. ++40744900027

Truditorii întru Eminescu, sigur mă refer aici la cei interesați în a-i cunoaște viața și opera, incluzând colecționarii, găsesc un capitol aparte de eminescologie în scrisorile Harietei și ale poetului către Cornelia Emilian și fiica acesteia Cornelia.

Cine a fost Cornelia Emilian?

Ea provine dintr-o veche familie de nobili din Zlatna, a trăit între anii 1840 - 1910. A fost soția lui Ștefan Emilian, profesor la Universitatea din Iași, coleg și prieten cu Ștefan Micle. În ultima perioadă a vieții, când Eminescu era bolnav și lipsit de mijloace materiale, Cornelia Emilian a lansat liste de subscripție în toată țara pentru întrajutorarea poetului. S-a îngrijit de poet și i-a fost de mare ajutor.

În acest context, și poetul dar în special sora sa Harieta, au purtat o bogată corespondență cu Cornelia Emilian.

Scrisorile au fost publicate în anul 1893 la Editura *Frații Șaraga* din Iași iar originalele se presupune că au rămas descendenților familiei Emilian.

Personal apreciez că aceste originale își aveau locul la Academia Română.

Fără a i se periclita existența, o scrisoare a poetului adresată acestei doamne la 20 noiembrie 1887, se găsește într-o colecție privată la Botoșani.

Documentul nu abundă în date, însă acestea care sunt, coroborate cu altele, pot face lumină în multe aspecte rămase neelucidate.

Raportându-ne la această dată, aflăm că Eminescu trecea printr-o îndelungată boală ce-l descuraja. În acea zi, simțindu-se mai bine, a hotărât să-i scrie și să-i trimită "*fotografia cerută de mult timp.*" Lesne de înțeles că se fotografiase recent și că este vorba de a patra și ultima fotografie din cele recunoscute, realizată la Botoșani în atelierul fotografului Jean Bielig.

De asemenea, Eminescu își arată recunoștința față de destinatarul scrisorii și față de domnișoara Weitzeker pentru ajutorul primit.

Gestul colecționarului de a intra în posesia acestui înscris, dovedește un interes deosebit față de moștenirea prețioasă ce ne-a lăsat-o Eminescu.

**SALCIA LUI AUREL DAVID ȘI
SALCÂMUL LUI EUGEN RASCENCO**

Ing. CORIOLAN CHIRICHEȘ

Secția Numismatică Botoșani

Botoșani – România

E-mail: coriolan2006@yahoo.com

Tel. ++40744603345

MIHAI CORNACI

Secția Numismatică Botoșani

Botoșani – România

E-mail: mihaicvcornaci@yahoo.ro

Tel. ++40741185923

Două lucrări de referință ale celor doi artiști plastici basarabeni:

- linogravura policromă „Arborele Eminescu” de Aurel David și

- desenul „Furtuna”, al pictorului bărlădean, originar din Lipcaniul Basarabiei, Eugen Rascenco.

Când, la data de 23 iunie 1989, jurnalistul Ion Maximiuc reproduce în ziarul botoșănean „Clopotul”, desenul „Furtuna” al lui E. Rascenco, apar suspiciuni referitoare la autentică paternitate a „Arborelui Eminescu”.

Privind retrospectiv, nelămurirea și bănuiala iscată au fost lămurite de către cei doi artiști în întâlnirile lor din toamna anului 1967 și mai târziu în luna septembrie 1983.

Deoarece, la prima vedere, lucrările celor doi artiști par a semăna, apreciem că merită a interveni cu detalii semnificative, care duc la clarificări în diferențierea lor.

ANALIZA COMPARATIVĂ A REFORMELOR BĂNEȘTI POSTBELICE DIN EUROPA (1945 - 1953)

Candidat în științe ing. ZBYŠEK ŠUSTEK

Societatea Numismatică Slovacă

Academia Slovacă de Științe,

Bratislava - Slovacia

E-mail: Zbysek.Sustek@savba.sk,

Tel. ++421259302617

Războiul mondial al II-lea a pricinuit o depreciere profundă a valutelor tuturor țării beligerante. În consecința acestuia majoritatea țărilor europene a fost confruntată, în perioadă 1945-1953, cu necesitatea lichidării surplusului mare al depozitelor și numerar lipsite de contravaloarea în marfă. În principiu s-au aplicat trei moduri a lichidării acestora:

- dezvoltarea liberă cu inflație ulterioară și crearea echilibrului, legată de profunda redistribuire a avutului național;

- blocarea părții majore a depozitelor și a numerarului;

- preschimbarea depozitelor și a numerarului după o scală progresivă de reducere.

Cele două moduri din urmă s-au adesea combinat sau în unele țări aplicarea lor s-a chiar repetat. În țării din Europa centrală și răsăriteană reformele monetare au combinat lichidarea numerarului și cu denotație a unității valutare. În aceste cazuri s-au aplicat rapoarte de recalculare foarte complicate care dezorientau populația din perioadă respectivă, care nu a fost în stare de a distinge pierderile reale de măsuri neutrale. Complicarea acestor rapoarte dezorientază chiar în prezent pe autorii tratatelor istorice. Combinarea mai multor măsuri în cadrul unei reforme bănești și lipsă de o explicație corectă și clară a acestora a contribuit la aprofundarea inacceptabilității psihologice a acestor măsuri pentru populație.

În afară de asta, rapoarte de recalculare foarte complicate nu permit compararea directă a pierderilor suferite de cetățeni din diferite țări. Aceasta se poate rezolva, din parte, cu modelele grafice a recalculării depunerilor în casele de economii. Aceste modele sunt prezentate pentru reforme bănești din Austria 1947, Bulgaria 1952, Cehoslovacia 1953, Polonia 1950, Germania 1948, România 1952 și Uniunea Sovietică 1947.

Se compară și deprecierea reală a numerarului și efectul diferitelor tipuri de reforme pentru dezvoltarea ulterioară economică a țărilor respective.

WILHELM KNECHTEL – ”GRĂDINARUL” NUMISMAT

Col. dr. CRISTIAN SCARLAT

Reprezentant V.D.K. în România

București - România

E-mail: cryskar1@yahoo.co.uk

Tel. ++40727983062

Printre cei prezenți, la 28 decembrie 1903, în cancelaria Muzeului de Antichități, la constituirea Societății Numismatice Române s-a aflat și Wilhelm Knechtel (1837 - 1924).

German de origine, născut în sudul Bohemiei, dar pentru care România a constituit a doua sa patrie, a absolvit Universitatea germană din Praga, W. Knechtel are o biografie ce ar putea fi subiectul câtorva romane de acțiune. A intrat în slujba arhiducelui Maximilian, în 1860, iar când acesta a fost încoronat Împărat al Mexicului (1864), Wilhelm Knechtel l-a însoțit pe continentul american, unde a proiectat câteva grădini în Mexico City. După sfârșitul funest al lui Maximilian se reîntoarce în Europa, unde din 1870 intră "în slujba grădinilor" domnitorului României, Carol I, nu înainte de a scrie "Însemnări și impresii personale despre întâmplările din Mexic între anii 1864 - 1867", carte apărută și în limba română, în 2007 (!).

Pe scurt, Wilhelm Knechtel a fost un renumit grădinar, un iscusit peisagist, un botanist profesionist. Dar foarte discret. De altfel, numele său apare foarte rar evocat, și atunci doar în calitatea sa de șef al grădinilor regale. Sau de șef al Grădinilor Publice din România. Devine și conferențiar de Viticultură, Horticultură și Entomologie la Școala Centrală de Agricultură de la Herăstrău - București (viitoarea Facultate de Agronomie). Printre altele, proiectează Parcul Palatului Peleş: *"La Sinaia, în toată împrejurimea Castelului se construiseră, după dorința Regelui și sub conducerea șefului grădinilor regale – inginerul silvic Knechtel, drumuri, cărări și poteci care străbăteau pădurea prin cele mai frumoase locuri, pe sub brazii seculari și bătrânii fagi, acoperiți de mușchi, rămași acolo așa cum i-a lăsat Dumnezeu."* De numele lui W. Knechtel se leagă și modernizarea Grădinii Cișmigiu, prin amenajările terenului și prin regularizarea și înfrumusețarea lacului.

Dar Wilhelm Knechtel a fost și un numismat pasionat, un mare colecționar. Ani de zile a fost membru în comitetul S.N.R. Cunoștințele sale numismatice le-a fructificat prin publicarea unor articole interesante despre piesele valoroase ale colecției sale, mai cu seamă în Buletinul S.N.R.

În necrologul semnat de dr. G. Severeanu, acesta apreciază că "în numismatica ținuturilor pontice două personalități stau alături: savantul numismat M.C. Sutz, cel dintâi cercetător al monetelor noastre pontice și W. Knechtel". Corespondența purtata cu marii numismați ai epocii denotă calitățile sale deosebite de numismat veritabil, care nu a ezitat să-și pună la dispoziție cunoștințele și valoroasa lui colecție. Aceste calități i-au fost recunoscute chiar de dr. Kurt Regling, ilustrul cercetător german, în paginile pe care acesta i le-a închinat fostului grădinar regal, după moarte.

Numele său și pasiunea pentru științele naturii – nu și pentru numismatică, din păcate – au fost duse mai departe de fiul său Wilhelm Karl Knechtel (1884 - 1967), mare entomolog, ajuns membru al Academiei Române.

INFORMAȚII GENERALE DESPRE COLECȚIA DE MEDALII ROMÂNEȘTI A MUZEULUI OLTENIEI

Dr. RADU GABRIEL DUMITRESCU

Muzeul „Olteniei”

Craiova – România

E-mail: ducu2007d@yahoo.com,

Tel. ++40741121239

Colecția de medalii românești a Muzeului Olteniei este formată din aproximativ 1000 de piese ce se eșalonează din punct de vedere cronologic în ecartul temporar 1838-2004. O componentă importantă în structura acestei colecții o reprezintă medaliile ce au aparținut Fundației „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova și care în anul 1950 au fost transferate în patrimoniul Muzeului Olteniei.

Dacă în privința numismaticii putem vorbi de emisiuni autohtone începând cu epoca geto-dacică, pentru medalii situația este diferită și marchează o întârziere specifică începutului de modernizare a societății românești. Medalia avea menirea să immortalizeze imaginea unor personalități reprezentative ale epocii respective, practică începută în perioada imperială romană, dar și evenimente sau locuri sensibile pentru istoria unui popor. Cu excepția medaliilor atribuite lui Mihai Viteazul, în anii 1600-1601, și lui Constantin Brâncoveanu, în anii 1713-1714, pentru Muntenia primele medalii moderne s-au bătut în anul 1811, iar pentru Moldova din anul 1838, însă emisiunile erau sporadice și se amplifică în epoca Unirii și a domniei lui Alexandru Ioan Cuza prin mesajele politice pe care dorea a le transmite fie pentru locuitorii întregului spațiu românesc, fie pentru lumea politică a timpului – necesitatea obținerii independenței naționale și perfecta adaptabilitate a societății românești la normele europene ale momentului. A. I. Cuza este domnitorul cu cea mai constantă preocupare pentru iconografia medaliilor bătute în timpul domniei sale. Astfel, refuzarea participării Principatelor Unite la Expoziția Internațională din 1863 de la Londra sub pavilion propriu, la protestul reprezentanților Imperiului otoman, a determinat puterea politică a momentului să emită o serie de medalii care să marcheze organizarea unor expoziții regionale de agricultură în anii 1864-1865 la București, Iași sau Fălticeni. Această tradiție s-a continuat până în anul 1938, când a urmat cel de-al doilea război mondial și nu a mai fost posibilă organizarea unor expoziții de acest tip.

O dată cu instalarea în anul 1866 a unui domnitor străin se remarcă preocuparea lui Carol I pentru transmiterea către români și cei din afara țării a ideii de monarhie constituțională și ereditară care dorește să-și schimbe statutul prin dobândirea independenței depline. După Războiul de Independență și mai ales după proclamarea Regatului în 1881, numărul și diversitatea medaliilor se amplifică conform unui program precis care are ca vârfuri remarcate și în cadrul colecției de medalii românești a Muzeului Olteniei anii 1891 (25 de ani de domnie ai regelui Carol I), 1906 (40 de ani de domnie ai regelui Carol I) și 1913 (pacea de la București).

Medaliile românești din colecția Muzeului Olteniei au fost bătute în ateliere din București, Iași sau Bârlad, dar și în afara țării, la Paris, Viena, Berlin sau Stuttgart. Până în acest moment am identificat 52 de modelatori sau gravori, mulți cu renume pe plan intern și

internațional, așa cum au fost: Armand Auguste Caqué, Pierre-Victor Dautel, Jean Du Nouy (pictorul bisericii Sfânta Treime din Craiova și fratele cunoscutului arhitect Lecomte Du Nouy, cel care a reconstruit biserica Sfântul Dumitru din Craiova), Ernest Duboist, Celesti Fabio, Wilhelm Küllrich, André Lavrillier, Carol Storck, Frederich Storck, Anton Scharff, Paul Telge ș. a. Trebuie să remarcăm așa-numitele medalii populare ale căror autori în parte nu au fost identificați până azi și care au pătruns și în lumea satelor, contribuind la familiarizarea românilor cu figurile cele mai reprezentative ale neamului lor. Amintim în acest sens seriile dedicate lui Alexandru Ioan Cuza, dar și lui Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul.

De asemenea, amintim ciclul de medalii tip mărtișor, în general din argint și cu diametrul de 20-25 mm, care la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX au fost folosite cu prilejul zilei de 1 martie, după model occidental, pentru susținerea unor personalități politice în demersurile lor electorale (Take Ionescu, Jacques Lahovari, Alexandru Lahovari, Lascăr Catargiu, Petre P. Carp) sau a unor personalități din economie și comerț, cum era vestita Casă Capșa din București.

În final, nu putem omite seria de medalii din perioada 1945-1989, care imortalizau diferite „victorii” în drumul spre edificarea comunismului, dar și pe cele postdecembriste.

**MEDALIA EMISĂ CU PRILEJUL MANIFESTĂRILOR
ORGANIZATE LA ÎNFIINȚAREA
C.A.M. – PETROȘANI 1919**

Prof. TIBERIU KELEMEN

Secția Numismatică Petroșani

Petroșani - România

E-mail: ?

Tel. ++40727793872

Activitate sportivă în Valea Jiului a început odată cu sosirea tinerilor care au venit în căutare de lucru aici. Fenomenul fotbal nu a ocolit nici liniștita zonă dintre Jiuri, iar *bășica de bou* sau *mingea de cârpe* se bătea în zona Minei Dâlja și cea a actualului Brădet.

Ca echipament sportiv jucătorii purtau tricouri albe pe care a fost imprimată o dungă neagră în diagonală. Culorile alb-negru au fost adoptate de viitoare echipă *Jiul* și nu au fost schimbate până astăzi cu toate încercările din perioada anilor 1950 - 1955.

În 1913, lucrătorii din cadrul societăților miniere - *muncitori și funcționari* – au început să practice sportul în mod organizat, înființând Clubul Sportiv Petroșani (CSP).

Unanim recunoscută după cum rezultă din documentele vremii este înființarea în anul 1919 a Clubului Athletic al Minerilor Petroșani (C.A.M.P.). Înființarea Clubului a fost marcată de numeroase manifestări sportive (atletism, popice și fotbal). S-au întrecut atunci echipele sportive din principalele localități miniere din Vale (Lupeni, Vulcan, Aninoasa și bineînțeles din Petroșani). Cu această ocazie a fost emisă o medalie cu anou și panglică alb-negru care s-a distribuit participanților. C.A.M.P.-ul a avut o viață scurtă de doar 5 ani, când va fuziona cu C.S. Vulcan, dar scurta perioadă de timp a marcat întreaga activitate sportivă din Valea Jiului.

Alte detalii interesante despre medalia în cauză vor fi prezentate cu ocazia manifestărilor de la Brașov.

MEDALII ȘCOLARE (1941): PREMIUL I, II ȘI III

Prof. DOREL MAN

Secția Numismatică Brașov

Brașov - România

E-mail: isdorelman@yahoo.com,

Tel. ++40726199864

Tânărul rege Mihai I (1940-1947) a dorit în planul medalisticii, al sistemului național de ordine și decorații să mențină vechile și bunele tradiții din timpul înaintașilor săi – Carol I, Ferdinand I și Carol II – precum și din perioada primei sale domnii (1927-1930). Continuă astfel să bată în anul 1941 medalii școlare, oferite ca premiu I, II și III în învățământ; avea să fie însă, ultima dată când statul român emitea asemenea medalii întrerupându-se astfel o tradiție de aproape 50 de ani și o emiteră neîntreruptă a lor din anul 1928.

Piese au fost realizate, cel mai probabil, în primăvara anului 1941 și au fost date elevilor premianți la sfârșitul anului școlar, în iunie 1941.

Ele sunt confecționate din metal galben – pentru toate cele trei premii – au formă rotundă, cu diametrul de 29 mm și sunt prevăzute cu o toartă, dispusă orizontal pe planul medaliei; de toartă, printr-un inel, se prinde o cunună de lauri – formată din două ramuri de măslin, dispuse în formă de V și legate în partea de sus de o bară orizontală – având 32 mm lățime și 18 mm înălțime.

Panglica tricoloră (roșu, galben, albastru), având 32 mm lățime și aproximativ 42 mm lungime, se prinde de bara cununei de lauri.

Piese au reprezentate:

Pe avers

- în centru, capul regelui, în profil spre stânga;
- în exterior, legenda circulară, M.S. REGELE MIHAI I;
- pe gulerul de la gât, scrisă foarte mic, pe două rânduri orizontale, legenda, M.S. REGELE / POPORULUI;

Pe revers

- în partea de jos, o carte deschisă, așezată oblic și înconjurată pe două părți de limite orizontale; paginile cărții sunt scrise, caracterele fiind reprezentate de liniuțe verticale dispuse pe patru rânduri;
- în partea din stânga sus a cărții, o călimară din care iese o pană înclinată spre dreapta și care ajunge până aproape de legenda circulară;
- în stânga călimarei și în dreapta cărții se află câte o ramură de măslin, având fiecare trei frunze;
- în partea de sus, pe exterior, legenda circulară, MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE;
  - în centru, pe două rânduri orizontale, legenda, PREMIUL / I (sau II sau III).

BANNERUL ȘI ROLL-UP-URILE CELUI DE-AL XXX-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ

AL XXX-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ

„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL“

CENTRUL CULTURAL „REDUTA“
BRAȘOV, 20 – 21 SEPTEMBRIE 2013

**AL XXX-LEA SIMPOZION
NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ
EMINESCU ȘI BRAȘOVUL
20 – 21 SEPTEMBRIE 2013**

*„Arătați-mi un oraș
mai patriotic ca Brașovul“*

**BINE AȚI VENIT
LA CEL DE-AL XXX-LEA SIMPOZION
NAȚIONAL DE NUMISMATICĂ
„EMINESCU ȘI BRAȘOVUL“**

BRATISLAVA SLOVACIA	CHIȘINĂU R. MOLDOVA	TORUN POLONIA		
ALEXANDRIA	BACĂU	BÂRLAD	BOTOȘANI	BRAȘOV
BUCUREȘTI	CLUJ-NAPOCA	CONSTANȚA	CRAIOVA	FĂGĂRAȘ
IAȘI	ORADEA	REȘIȚA	SIBIU	SUCEAVA
TIMIȘOARA	TULCEA	TURDA	ZALĂU	COLIȚIA IALOMIȚA
SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ	SECȚIA NUMISMATICĂ BRAȘOV	CONSILIUL JUDEȚEAN BRAȘOV	CENTRUL CULTURAL „REDUTA“	

ORGANIZATORI ORGANIZERS

SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ
ROMANIAN NUMISMATIC SOCIETY
SECȚIA NUMISMATICĂ BRAȘOV
RNS DEPARTMENT OF BRAȘOV
CONSILIUL JUDEȚEAN BRAȘOV
COUNTY COUNCIL OF BRAȘOV
CENTRUL CULTURAL „REDUTA”
“REDUTA” CULTURAL CENTER

SPONSORI SPONSORS

WILOTRANS

FAM. TOTH – CLUJ-NAPOCA • FAM. DRĂGAN - S. N. Brașov
FAM. SAMOILĂ – S. N. Brașov